

JÓZSEF ATTILA TUDOMÁNYEGYETEM
PEDAGÓGIAI TANSZÉK
Szeged, Egyetem u.1.

AZ ISKOLATELEVIZIÓ ÉS A RÁDIÓ SZEREPE
AZ ÁLTALÁNOS ALAPMŰVELTSÉGGEL NEM RENDELKEZŐ RÉTEGEK
MŰVELTSÉGI HÁTRÁNYAINAK FELSZÁMOLÁSÁBAN

Doktori értekezés

Irta: Kertész Leóné

Biráló tanárok:

Szeged, 1978.

T A R T A L O M

	old.
BEVEZETÉS	1
<u>I. fejezet:</u> A MUNKÁSMÜVELŐDÉS, AZ ISKOLARENDSZERŰ FEL- NŐTTOKTATÁS ÉS A TÁVOKTATÁS A SZAKIRODALOM TÜKRÉBEN .	4
a/ A munkásművelődés következetes fejlesztésének szükségessége	4
b/ Törekvések az alapiskolázatlanság felszámolá- sára	8
c/ Távköztatási tapasztalatok /külföldi és hazai adások a felnöttektatás feladatainak megoldásá- ra	14
<u>II. fejezet:</u> A "MINDENKI ISKOLÁJA" FELNÖTTOKTATÁSI ÉS KÖZMÜVELŐDÉSI PROGRAM KISÉRLETI ÉVÉNEK BUDAPESTI TA- PASZTALATAI	24
a/ A televízióval és rádióval segített művelő- dés vonzó formájú megszervezése	24
b/ A fővárosi művelődési házak konzultációs központ-30 jaiban felkészített és a IX. kerületi Dolgozók Általános Iskolájában vizsgázott 7.-8. osztályos hallgatókkal kapcsolatos tapasztalatok	
<u>III. fejezet:</u> FELADATOK ÉS UTKERESÉSEK	52
<u>Irodalomjegyzék</u> a felhasznált szakirodalomból	
FÜGGELÉK	

B E V E Z E T É S

A televízió és a rádió felhasználása a korszerű oktató-nevelő munkában gyakran vizsgált területe a pedagógiai gyakorlatnak.

Az erre vonatkozó szakirodalom főleg a didaktikai összefüggések feltárására szorítkozik, elsősorban a televízióval és a rádióval történő szemléltetés jelentőségének, módszereinek leírásával. Ujabban az audio-vizuális eszközök hatékonyság-vizsgálatával is foglalkoznak a kutatók. A vizsgálatok az általános- és középiskolákban, de a felsőoktatásban is széleskörűen alkalmazott audio-vizuális technika kérdéseivel foglalkoznak. /nyelvoktatás, számítástechnikai oktatás, tanárképzés stb./

A felnőttoktatásból: a szülők nevelését, a pedagógusok továbbképzését sikerrel segítő műsorok elemzését, az adások tapasztalatait is megtaláljuk a szakirodalomban.

Ugyanakkor még nincs kellőképpen feltárva azoknak a televíziós-rádiós adásoknak a hatása, amelyek az iskolarendszerű felnőttoktatásban és az iskolán kívüli közművelődési formákban jelentős szerepet tölthetnek be.

Ez az értékezés kizárólag azt az új közművelődési lehetőséget teremtő televíziós és rádiós programot vizsgálja, amely az alapiskolázatlanság felszámolásának segítésére készült, s szervezett keretben, magánvizsga lehetőségével a tankötelezettségi törvény teljesebbé tételéhez is hozzájárult.

A dolgozat címe utal arra, hogy csak az általános alapműveltséggel nem rendelkező rétegekkel foglalkozik. Ezen belül azokkal, akik a Mindenki iskolája felnőttoktatási és közművelődési program alapján konzultációs központokban készültek fel a 7. és 8. osztály tantervi anyagából, s magánvizsgát tettek.

Az értekezés három fejezetre tagolódik.

Az első fejezetben a munkásművelődéssel, a felnőttoktatással és a távoktatással kapcsolatos - a témát előbbreví-
vő tanulmányokra történik hivatkozás.

Rámutatunk arra, hogy a közművelődéspolitikai fontos feladata a művelődési, kulturális egyenlőtlenségek csökkentése. A felnőttoktatás többirányú feladata között pedig az alapiskolázatlanság felszámolása.

Utalunk arra, hogy a televízió és rádió, mint pedagógiai tényező jelentős szerepet tölt be a távoktatásban. Ennek külföldi és hazai felnőttoktatással kapcsolatos törekvéseiről adunk képet.

A második fejezetben a Mindenki iskolája kísérleti évének budapesti tapasztalatait összegezzük.

A fejezet:

a televízióval és rádióval segített művelődés megszervezését, a fővárosi művelődési házak konzultációs központjaiban felkészített, és 7. 8. osztályos magánvizsgával kapcsolatos vizsgálatok leírását, és az eredményekből leszűrt megállapításokat tartalmazza.

A harmadik fejezet ismerteti a kísérleti év tapasztalataiból adódó feladatokat és lehetőségeket. Itt szólnak azokról a megoldásokról, amelyek a munkásművelődés segítéséhez, további fejlesztéséhez a jövőben segítséget nyújtanak Budapesten.

A harmadik fejezet után a Függelék található. Ez tartalmazza a szakirodalmi hivatkozásokat, a program megvalósításával kapcsolatos felhívásokat, fórumok programját, a magánvizsgák részletes adatait /jegyzőkönyvi részletek, teljesítménymérő lapok, anyakönyvi adatok, összehasonlító adatok, az eredmények elemzését segítő számítások, grafikonok/.

I. fejezet

A MUNKÁSMŰVELŐDÉS, AZ ISKOLARENDSZERŰ FELNŐTTOKTATÁS ÉS A TÁVOKTATÁS A SZAKIRODALOM TÜKRÉBEN

a/ A munkásművelődés következetes fejlesztésének szükségessége

Az MSZMP KB-nak a közművelődés helyzetéről és fejlesztésének feladatairól hozott határozata, valamint a közművelődési törvény - politikai-ideológiai,- gazdasági-technikai érdekből egyaránt - sürgetően fogalmazta meg a munkásművelődés következetes fejlesztésének szükségességét:

"A társadalom kulturális felemelkedése szorosan összefügg a munkásosztály műveltségi helyzetével: a munkásművelődést ezért alapvető fontosságúnak kell tekinteni." /1/

Politikai- ideológiai érdek a munkások műveltségének gyarapítása. Egyrészt minél szélesebb tömegek kapcsolódnak be a társadalom irányításába, minél valóságosabb a tömegek aktív részvétele a politikai döntésekben, annál nagyobb tömegek számára válik szükségletté, hogy ne csak a fejlődő termelőeszközök kiszolgálásához nélkülözhetetlen tudást szerezzék meg, hanem azt a széleskörű, sokoldalú műveltséget is, amellyel történelmi hivatásukat betölthetik. /2/ Másrészt a marxista filozófia az emberi fejlődés olyan útját jelölte meg, amely nemcsak az emberiség életben maradását biztosítja, hanem a következő nemzedék életének legjobb feltételeit is megteremti. Ezért a párt politikájának

alapvető célja, hogy a munkásosztály érdekeit képviselve, a munkások előtt kitárja a fejlődés, az érvényesülés kapuit társadalmunkban.

A nagyszerű távlatok megvalósulásáig még nagyon sokat kell tenni a társadalmi fejlődés meggyorsításáért az emberi kapcsolatok terén, s a technikai haladás ütemének a fokozásáért a termelőerők terén.

Éppen a nevelés mozdíthatja elő ezt a haladást, mivel az ember a nevelés tárgya, egyuttal a társadalmi viszonyok hordozója, amelyek szorosan összefüggenek kultúrájának színvonalával.

Ugyancsak az ember a legfontosabb termelőerő is, amelynek hatékonysága összefügg képzésének és a technikának a színvonalával. /3/

Gazdasági-technikai érdek is a művelt munkás nevelése, mert a fejlődés vívmányai nem idézhetnek elő társadalmi átalakulásokat és nem határozhatják meg a világesemények alakulását. "A műszaki értelmiség helye, szerepe és feladatai a munkásművelődésben, a munkahelyi nevelésben" tárgyu budapesti tanácskozáson a munkásművelődés kibontakoztatását fontosnak ítélték a Csepel Művekben is.

- " - Mert a korszerű berendezések működtetőinek mind magasabb szakmai és általános műveltséggel kell rendelkezniök, fel kell készülniök az új technika fogadására és hatékony alkalmazására,
- mert a műveltebb munkás hatékonyabban művelteti a kevésbé korszerű technikát,
- mert csak a művelt munkás tud alkotó módon részt venni új gyártmány és új gyártási folyamat létrehozásában,

- mert a munkások vezetővé válásához a tanuláson át vezet az út," /5/

- mert ...

Korunkban az ember alkotó lehetőségeinek, képességeinek feltárására van szükség, s arra, hogy a gyarapodó társadalmi javakat humánus célokra, az ember szellemi életének gazdagítására, az emberi munka és a szabad idő tartalmi gazdagítására fordítsa. /5/

E fejlődés során eltűnik az egész életre való specializálódást jelentő szakma, létrejön a kvalifikáció új rugalmasabb típusa, amely a társadalom és az egyén szükségleteitől függően különböző jellegű tevékenységekre nyújt lehetőséget. Az általánosan és szakmailag művelt, folyamatosan művelődő, közösségi gondolkodású munkások nevelése tehát a cél.

Való igaz, ahogy R.H. Dave írja: A művelődés nem ér véget a formális iskolai képzés befejezésével: permanens folyamat. /6/ "A felnőtt embernek is folyamatosan alkalmazkodnia kell az egyre gyorsabban változó világ új feltételeihez, és ez az alkalmazkodás nemcsak új ismereteket, hanem új képességeket, szokásokat, új érdeklődést, tehát személyisége átalakulását, átszerveződését követeli"- olvashatjuk Ágoston György Neveléstudományában . "A céltudatos, tervszerű és szervezett felnőttnevelés társadalmi üggyé vált." /7/ Philip H.Coombs hármasszerepet szán az iskolán kívüli felnőttnevelésnek:

- utolérni - mely biztosítja az egyének foglalkozási mobilitását,
- lépést tartani - hiszen a társadalmi élet felgyorsulása a fejlődés üteme állandóan új ismeretek és készségek megszerzését igényli

- megelőzni - mely az emberi élet színvonalának, minőségének megjavítását szolgálja. /8/

E nevelés igaz természete szerint globális és permanens, kilép az intézményeknek, a tanterveknek, és a módszereknek azon határai közül, melyekbe az elmúlt századok folyamán belekényszerítették. /9/

John Lowe tudományos kutató az 1975-ös UNESCO konferencián /10/ tanulmányban is kifejtette azt a gondolatot, hogy "a tudományos technikai forradalom kibontakozásának korszakában az általános és szakmai képzés - nevelés sem az ún. "elit képzésben", sem a "középrétegek" és a szélesebb dolgozó "tömegek" nevelésében sem korlátozódhat csupán egyszeri alapozó iskolai "kiképzésre", hanem gazdasági-társadalmi rendszerek különbözőségére való tekintet nélkül állandó megújítást, továbbfejlesztést követel."

A felnőttek oktatásának, képzésének és nevelésének feladatait, módszereit, konkrét tennivalóit soha sem szabad tértől - időtől, az adott körülményektől függetlenül - metafizikusan megközelíteni - állapították meg A permanens-nevelés a felnőttek szükségleteinek új megoldásai c. téma salzburgi vitáján 1976-ban. Ugyancsak ekkor G. Theodore Mitau /USA/ a felnőttoktatásban a célirányos ún. "transfer"-programok szükségességét hangsúlyozta, s a programalkotásnak egy olyan modelljét rajzolta fel, amelyik Széchy Éva szerint /11/ számbaveszi:

- a tananyagok tartalmát, annak mennyiségi porcionáltságát;
- az idő és pénzbeli ráfordítások gazdaságosságát;
- a hatékony elsajátítási eszközök rendszerét;
- a személyi feltételeket, mind az oktatók, mind a tanulók oldaláról.

Hazánkban is a permanens nevelés, művelődés gyakorlati művelődéspolitikába való átvitele megkívánja a módok, a formák és módszerek keresését ahhoz, hogy minél több felnőtt bevonható legyen a pótlólagos művelődési, és folyamatos továbbképző-nevelő munkába. /12/

E fontos feladatot két alapformán belül: a felnőttek iskolarendszerű képzése és az iskolán kívüli /közművelődés keretén belül folyó/ felnőttképzés keretében igyekszünk megvalósítani.

b/ Törekvések az iskolapótlás feladatainak megoldására.

Az iskolarendszerű képzésnek folyamatosan reagálni kellett társadalmunk szerkezetében, a különböző rétegek életkörülményeiben, kulturális feltételeiben végbemenő változásokra, alkalmazkodnia kellett a különböző rétegekben különböző tanulási igényekhez, a különböző feltételek között jelentkező, a felgyorsult élettempóhoz és perspektivikusan a szabad idő és termelési idő arányainak változásaihoz, - írta Csoma Gyula és Gellért László 1967-ben, a Korszerűség és felnőttoktatás c. cikkében. /13/

Hogyan változott tehát a dolgozók iskolájának funkciója?

A dolgozók iskolájának megalkotása 1945-ben nagyjelentőségű lépés volt. Azért hozták létre, hogy történelmi igazságot szolgáltatassanak a művelődésből addig kizárt tömegeknek. Az alapító rendelet megfogalmazása egyértelműen meghatározta a dolgozók általános iskoláinak funkcióját, "a dolgozó felnőtt férfiaknak és nőknek a számára - akik noha megfelelő tehetségük van - iskolai végzettséget önhibájukon kívül nem szerezhettek!"

1966-ban már kevesebben voltak, akik önhibájukon kívül nem tanulhattak. A feladat egyre inkább valamilyen okból megszakadt alapfoku tanulmányok befejezése lett.

Középfokon pedig előtérbe került a továbbképző-fejlesztő új funkció. Ez állandósult, közvetlenül szolgálva a népgazdasági fejlesztés érdekeit. /14/ /1.sz. melléklet/

E funkció-változás ellenére a mult rendszerből ránk maradt alapiskolázatlanság felszámolását még nem végeztük el. Budapesten a 40-59 év közötti népesség 41,6%-a /230584 ember/ nem tett eleget a mai értelemben vett tankötelezettségnek. Hat elemi végzett cca. 70 ezer ember, de ezek nagyrésze is rászorul az ismeretek rendezésére, kiegészítésére, az alkészségek felelevenítésére. /Melléklet: 2. és 3. sz./ Különösen nagy feladatot jelent a felnőtltakosság legkedvezőtlenbb rétegének kimozdítása, hiszen Budapestre naponta 160 ezer bejáró és kb. 60 ezer munkásszálláson lakó között az analfabéták száma is igen magas. A népszámlálások feltárták az iskolába nem jártak számát. E szerint 1960-ban nem volt elvégzett iskolai osztálya a Budapesten lakó 5096 főnek /0,5%/, 1970-ben 2624 főnek, amely 0,2%-ot jelent. Gyakorlatilag nem tudnak írni, olvasni azok sem, akiknek közülük 2, 3. osztályos végzettsége van, feltehetően a fenti számok 5-6-szorosát teszik ki. Az alapiskolázatlanság felszámolása tehát ma is az egyik legégetőbb oktatási probléma.

Igen sokan vannak azok, akik még nem rendelkeznek az általános iskola 8. osztályának megfelelő végzettséggel - többek között azért, mert a valamikori kötelező alapiskolázás csak 6 osztályra terjedt. "Közöttük vannak a tanulásra megközelithetetlennek minősített három műszakosok, bejárók, többgyermekes anyák, változó munkahelyűek" - írja Daly Lenke tanulmányában. /15/ Egyszerűen nem tudnak rendszeres tanulást vállalni az iskola által nyújtott formákban. Képtele-

nek az iskola által meghatározott időben és helyen"beülni az iskolapadba", nem tudnak helytállni az iskola tantárgyi rendszerében. E helyzetnek most közvetlenül érezhetők a hátrányai az üzemekben többek között úgy is, hogy a felnőtt szakmunkásképzés helyenkénti elakadásának az alapiskolázatlanság a fő oka. A legtöbb szakmában az általános iskolai végbizonyítvány a szakmunkásképzés előfeltétele. De nem kevésbé lényegesek az alapiskolázatlanságnak a munkások személyes életére, politikai helytállásának lehetőségeire és gyermekeik tanulására gyakorolt hatása sem.

Szükség volt és van olyan akciókra, amelyek az iskolapótlás feladatait teljesíthetik a legnehezebb helyzetben lévő munkások között. /4.sz. melléklet/

A fővárosban az elmúlt évben nagymértékben gazdagodtak az iskolai és iskolán kívüli formák az alapiskolázatlanság felszámolása érdekében.

A./ Iskolai formák

- Alapismereti tanfolyam 1. és 2. azok számára, akik nem jártak iskolába. E tanfolyamokon az írás, olvasás, számolás alapjait sajátítják el a hallgatók és az általános iskola első négy osztályának elvégzéséről kapnak bizonyítványt. Az alapismereti 1-2. tanfolyam időtartama 9 fős csoportnál 160-160 óra, de egy fő jelentkező esetén is szervezhető.
- Esti tagozatu összevont 5-6. osztály, azok számára, akik 4. osztályról szóló bizonyítvánnyal rendelkeznek. Időtartama 320 óra, heti 2x5 órás foglalkozással. Egy tanulócsoporthoz szervezéséhez itt is és a további iskolai formáknál is 25 fő jelentkezése szükséges. Ez az oktatási forma nem jár vizsgakötelezettséggel azok számára, akik rendszeresen járnak az órákra, és

jó eredménnyel megoldják a feladatlapokat a tanulás folyamán.

- Levelező tagozatu összevont 5-6. osztály időtartama 160 óra. Heti 2 alkalommal történő iskolábajárás esetén 16 hét, heti egy tanítási nappal pedig 32 hét. A hallgatóknak évközben beszámolót, év végén pedig vizsgát kell tenniük.
- Esti tagozatu 7. osztály 320 órás, heti 2x5 óra iskolai tanulással, év végén vizsgakötelezettség nincs azok számára, akik rendszeresen járnak a tanításra és jó eredménnyel megoldják a feladatlapokat a tanulás során. A résztvevők sok tanári segítséget kapnak, így azok számára alkalmas, akiknek munka és életkörülményeik miatt az egyéni tanulásra kevés lehetőségük van.
- Esti tagozatu 8. osztály tanulmányi rendje az esti tagozatu 7. osztályéval megegyezik.
- A 7. és 8. osztályok levelező tagozaton is elvégezhetők külön-külön 160-160 órában, beszámoló és vizsgakötelezettséggel.
- Esti tagozatu összevont 7-8. osztály azok számára, akik az általános iskola 6. osztályát elvégezték. A tanulási idő 32 hét /640 óra/ hetenként 4x5 óra iskolai elfoglaltsággal. Sok tanári segítséget nyújtó forma. A rendszeres iskolába járóknak vizsgázniuk nem kell.
- Levelező tagozatu összevont 7-8. osztály, időtartama 320 óra, heti 2x5 órás iskolai foglalkozásokkal, évközi beszámolóval és évvégi vizsgakötelezettséggel. Évente kétszer: szeptemberben és januárban indítható,

igly ez a forma alkalmazható a 7. osztályos bizonyítvánnyal rendelkezőknél külön a 8. osztály elvégzésére.

- Intenzív /160 órás/ tanulási forma a 7. és 8. osztály elvégzésére: heti egyszeri kötelező iskolabajárással és heti egy konzultációs lehetőséggel azok számára, akik vállalni tudják a tananyag nagyrészenek önálló feldolgozását és elsajátítását. A résztvevők minden tárgyból év végi vizsgát tesznek.

Ezeknek a tanulási formáknak mindegyike üzembe kihelyezett osztályok formájában, műszakbeosztáshoz alkalmazkodó tanulási renddel is működtethető.

B./ Iskolán kívüli formák

Korszerű kezdeményezésről adott számot a Fővárosi Művelődési Főosztály kiadványa, mely az általános iskolát el nem végzettek számára létesített új formáról, az új típusu munkásakadémiáról számol be, amelynek szerkezete a körülményekhez igazítható, időtartama viszonylag rövid és helyileg az üzemben bonyolítható le. Ez a művelődési forma egy olyan 43 előadásból álló előadássorozat, amely nyolc tudomány-terület alapismereteit foglalja magában. A résztvevők nemcsak hallgatói az előadássorozatnak, hanem tevékeny részesei az ismeretszerzésnek már a közös foglalkozásokon is, de főleg a vezérelt, önálló ismeretszerző munka során. Ezzel az aktív módszerrel felfrissítik, kiegészítik meglévő ismereteiket a munkásakadémiai hallgatók, s emellett a megismerő, kifejező, problémamegoldó képességüket fejlesztik.

Ezzel alapot teremtenek a további szervezett tanuláshoz /szakmai, politikai tanfolyamokhoz/, illetve az önműveléshez.

A sorozat teljes anyagának alapos elsajátítása esetén a hiányos iskolai végzettségű munkások az általános iskola

7. és 8. osztályából összevont vizsgára is jelentkezhettek. /16/

A kísérleteket az ujbpesti Dolgozók Általános Iskolájában végezték, melynek során a 7., 8. osztály elvégzését négyszer három hónapra rövidítették. Az időintenzitást a tantárgyi integrációval indokolták, amellyel megszüntették a tantárgyi átfedéseket, a témakörök egymásra épültségével a fáradt felnőtt figyelmét egyirányba koncentrálták, s a felnőttekhez alkalmazkodó módszerekkel oldották fel a hallgatók gátlásait. Magyar Edit a tantárgyi integráció gyakorlati próbájáról részletesen beszámol a kötetben. /17/

Ennek lényege, hogy három kategória szerint építették fel a témaköröket, amelyet megelőz egy előkészítő, készségfejlesztő szakasz, Tájékozódás címmel. Ennek keretében különböző tevékenységek folyamatában fejlesztik a hallgatók verbális, auditív, kommunikációs készségét. Megtanítják az anyanyelv tudatos, helyes használatát. Megismertetik az információ-szerzés lehetőségeit és segítenek kialakítani egy hasznos tanulási technikát. A sajtó, a rádió tudatos és rendszeres használatára szoktatnak, bekapcsolják a résztvevőket a közművelődési intézmények programjaiba, hogy a könyvtár, a színház, a muzeum ne legyen idegen számukra. Programba vették a valóság művészi megismeréséhez, a műélvezethez szükséges alapismereteket is.

A társadalom fejlődése c. témakörnek a törzsanyaga a történelem. A gazdasági- társadalmi életre építik az emberi tevékenységnek, az irodalom, a képzőművészet, a zene megismerését. Hangsúlyt kap a társadalmi mozgás alapvető formáinak és törvényszerűségeinek ismerete, hogy a hallgatók tudatosan éljék, értsék korunk gazdasági, kulturális és politikai problémáit.

A Változó világ törvényszerűségei címen a fizika, kémia, matematika integrációját valósították meg. Feladat ezen belül a logikai készség fejlesztése. Az Ember és környezete c. témakörben a Föld, mint lakóhely és környezet jelentkezik. Az organikus világ fejlődése, élete, működése, az ember biológiai élete /pszichés kapcsolataival együtt/ a biológiai folyamatok kémiai magyarázata a témakör integráns részei.

A kísérlet szerint mindez optimális eredményt hoz. A felkészüléshez a közművelődési intézmények segítségét is igénybe vették /könyvtár, muzeum, színházak/. Az új koncepcióval a társadalmi életben aktívan résztvevő, művelődni egyre jobban törekvő embereket szeretnének formálni.

Tapasztalható már ebben a formában is a népművelési törekvések előretörése, amely szabadabb, változatosabb megoldást jelent, de hatókör-szélesítés szempontjából a rádió és televízió bekapcsolódásától várták a változást. Kis Árpád - Gyarakai Frigyes egyik cikkében már 1968-ban utal arra, hogy "Ma és ez csak egy példa a sok közül, komolyan gondolnak arra, hogy egyetlen televízió adó /esetleg mesterséges hold közbeiktatásával/ egy nagy ország vagy kontinens felnőtt-nevelését, vagy pedagógus-képzését magára vállalhatja. A televízió használati cikké vált, bebizonyította, hogy képes hozzáférni - tanulási céllal is - minden műveltségi szintű és foglalkozású emberhez." /18/

c./ Távoktatási tapasztalatok

Valóban, korunkat sokan joggal nevezik a tömegkommunikációs eszközök korszakának. Nem véletlen, hogy a felnőttoktatás sem vonhatta ki magát hatásuk integrálásának feladatai alól. A felnőttoktatásban is felismerték a rádió és a televízió jelentőségét.

Egyrészt elfogadott tény, hogy korunkban az oktató anyag egy jelentős részét lehetetlen hagyományos eszközökkel megtanítani. Másrészt az előzőekben említett "megközelíthetetlen" felnőtt rétegek számára is hozzáférhető mindkét tömegkommunikációs eszköz.

A szakirodalom szerint /19/ a kommunikáció lehetővé teszi az ember számára, hogy más ember tapasztalatait felhasználja, ennek segítségével válik képessé arra, hogy egy gondolatot, egy eszmét, egy vélekedést kifejezzon, egyáltalán, hogy bekapcsolódjék a társadalmi élet, a kultúra áramkörébe.

A szocialista országokban széleskörűen gondoskodnak arról, hogy a tömegkommunikációs eszközök közül a televíziót és a rádiót maximálisan felhasználják a felnőttek oktatására.

A legszámottevőbb eredményeket az NDK televíziója mondhatja magáénak. /20/ A Televízió Akadémia tevékenysége évek óta az érdeklődés középpontjában áll. Sorozatának súlyát növelte, hogy már 1962-ben az NDK kormánya a felnőttoktatás állami intézetének ismerte el ezt az oktatási formát. Ez többek között azt jelentette, hogy a tanfolyamok nézői kívánságukra vizsgát is tehetnek a megfelelő oktatási intézményeknél és bizonyítványt kaphatnak. A Televízió Akadémia különösen a természettudományos oktatás területén ér el kiemelkedő eredményeket. A Téli Akadémia a mezőgazdasági dolgozók számára biztosít továbbképző tanfolyamot. Két népszerű parasztujság alapos kiegészítő anyagot közöl az adásokhoz. A közvetítések közös megbeszélésére is sor kerül a mezőgazdasági üzemekben.

A Román Televízió adásaiban figyelmet érdemelnek azok a sorozatok, amelyek a munkások, a parasztok, értelmiségiek egy meghatározott csoportjának egy-egy konkrét szakterületen való képzését tűzték ki célul.

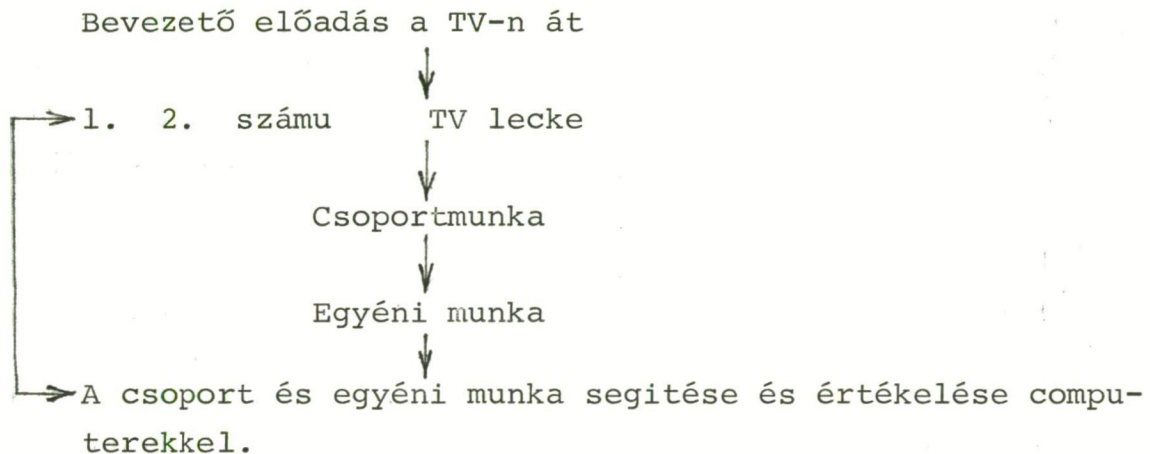
Az iskolateleviziós kísérletek közül egyik fajta, az ún. helyettesítő iskolateleviziós adások, amit azok számára sugároznak, akik a kötelező iskolalátogatásnak nem tudnak eleget tenni. Ily módon viszont az adásokhoz még egyéb segédanyagot és utmutatást is kapnak, s végbizonyítvány szerzésére is van lehetőségük. /21/

A Szovjet Televízió harmadik programja lehetővé teszi, hogy speciálisabb témákat, szűkebb kategóriákat is figyelembe vegyenek. Kedveltek pl. a leningrádi és krasznojárszki stúdiók mérnököknek szánt sorozatai. A tanfolyamok résztvevői vizsgáznak és bizonyítványt kapnak továbbképzésükről. A moszkvai stúdió orvosoknak szánt 80 adásból álló tanfolyama alapján szakvizsgát tehetnek. A pedagógusoknak az új pedagógiai eljárások ismertetését, az ITV alkalmazását, esetleges előzetes felvételek bemutatását biztosítják. Az utóbbi években a nyelv iránti érdeklődés is megnövekedett, hiszen gyarapodnak a gazdasági kapcsolatok, nagyobb az idegenforgalom és ez növeli az érdeklődést.

A Bolgár Televízió angol és orosz nyelvleckéket biztosít nézői számára, a Lengyel Televízió francia sorozatot indított.

David Sarnoff - az amerikai Radio Coporation elnöki igazgatója 1968-as nyilatkozatában /22/ szintén hangsúlyozta, hogy figyelmük arra irányult, hogy minél több ember, minél tovább tanuljon. Nem elég - állapította meg-hosszabb időt szánni a tanulásra, meg kell találni annak a módját, hogyan fejlesszék ki az alkotóképességet, minden egyéni képességet az egyén egyedülvalósága sajátos vonásainak ismeretében. Meg kell tanítani az embereket gondolkodni. A nevelés folyamatának középpontjában ne a betanulás, hanem a problémamegoldás legyen, a nevelés kényszerítse az embert, hogy szembe nézzen minden probléma lényegével.

E gondolatmenet megvalósításának egyik formája az FCGU /Fernsch- und Computer - Unterstüzter - Gruppen - unterricht = tv-vel és computerekkel segített csoportfoglalkozás/ /23/ amely olyan didaktikai eljárást jelent, amelynek folyamán egy tanulócsoporthat munkáját tv-n, mint audiovizuális alapeszközön és egy computeren, mint vezérlési eszközön keresztül irányítják. Ennek az eljárásnak magától értetődő előfeltétele a tananyag legaprólékosabb és legadaptatívabb programozása. A "csoport" munkamenetét az alábbi modell ábrázolja.

Részletezés: TV. lecke: A tananyagot képekben és hangos szövegekben magyarázzák és közvetítik. Ennek következtében valamennyi tv leckéhez forgatókönyvet írtak. Maga a tv előadás lejátszási menetének tempója teljesen a csoporttól függ. Ők maguk döntenek el, hogy mikor állítják meg a tv szalagot, vagy melyik részét ismétlik meg, illetve hol tartanak /iktatnak be/ "vita" szünetet. Ha a tv lecke alatt valamit jegyezni kell, akkor erre külön utasítást ad a tv adás.

Indiának nemcsak testi eledelre van szüksége, hanem szellemiekre is - írja Kulkarni egyik tanulmányában. /24/ Tény az, hogy az elemi iskola alsó négy osztályát csak mintegy 60% látogatja. A következő három osztályt már csak

35%. A pedagógusképzés és iskolaszervezet elmaradott. A helyzet reménytelennek látszik, mert az ország gazdasági nehézségei miatt nem törődnek eleget az oktatásüggyel.

A problémák megoldását a modern oktatási eszközök bevezetésével segítik. Egyik ilyen a rádió. India 39 rádiállomása közül 33 sugároz rendszeresen oktatási anyagot, mégpedig helyi nyelvjáráásokban. Nem az iskolai anyagot közvetítik, hanem kiegészítő tudnivalókat. A szervezett felnőtt rádióhallgatások során a résztvevők megbeszélik a hallottakat. A televízióknak rendkívül nagy szerepe volna, hiszen önmagában Delhiben is számos olyan középiskolai tanár működik, akinek semmiféle szaktárgyi képesítése nincs és a Delhi-i iskolák nagy részének hiányosak a szertárai.

Emellett gond a felnőttoktatás - az általános és szakmai műveltséget illetően egyaránt, mert a felnőttek többsége analfabéta.

Ugyanakkor a fejlett ipari társadalomban Franciaországban, ahol az aktív lakosság több mint 25%-a részt vesz az oktatás valamilyen formájában az élet minden területén, szükség van az új "nagyipari" jellegű oktatási módszerekre, a régi, egyedi - "kisipari" helyett.

Igaz, hogy a kézi munka szebb lehet és biztosan egyedibb is - értékeli Gyöngyösi István ^{né} cikkében - mint a szériagyártás, de az utóbbi egyes esetekben nélkülözhetetlen. "A nyelvek, a technikai képzés, a tudományok és a művészetek /esztétikai nevelés terén egyaránt az a cél, hogy a szó minden eszközét felhasználjuk a gyakorlatilag alkalmazható ismeretek minél gyorsabb megszerzésére." /25/

Nagyon tiszteletreméltó munkát végez e téren az ORTF /Offiee de la Radio diffusion et de la Television Francaise/ mind a rádió, mind a televízió adásaival. A levelező uton

tanuló felnőttek számára elsősorban azokat a tárgyakat tanítják, amelyekre statisztikailag leggyakrabban szükség van az állami vizsgákon /helyesírás, fogalmazás, matematika, elektromosságtan, műszaki rajz, jogi ismeretek, közgazdaságtan, német nyelv, angol nyelv, kereskedelmi angol/. A felnőttoktatás számára a technikai és közgazdasági jellegű képzés is eléggé kidolgozott, valamint a nyelvoktatásban magas szinten tudják használni.

Hasonlóan nyilatkozott Péter Ernő is a svéd felnőttoktatás tanfolyamairól: /26/

Az iskolarádió adásait 1929-ben kezdte; a televízió 1961-ben. 1967-ben külön bizottság alakult /TRU/, amelynek legfőbb feladata a felnőttoktatásnak a rádióval és a televízióval való kiegészítése.

A tanfolyam elvégzése után a központilag szervezett vizsgákon bárki részt vehet és tudásáról vizsgabizottság előtt beszámolhat.

A TRU messzemenő támogatást nyújt a tananyagok megküldésével, külön tanulókörök megszervezésével és a hallgatók által beküldött feladatok kijavításával.

A Magyar Rádió és Televízió is felismerte azt a tényt, hogy az új társadalmi szükségletek fokozott igényt támasztanak a pedagógiával szemben, mely

- a/ minden emberben lévő hajlam, képesség kifejlesztését,
- b/ egyenlő feltételek biztosítását,
- c/ a változó világra való felkészítést,
- d/ a technikai eszközök bevonását jelenti

az oktatásba, amelyek motiválják a tanulást, segítik az ember döntési képességének kifejtését céljai elérésében.

A televízió és rádió éppen ezért a felnőtteket érintően is

- a/ segítséget nyújt az alapműveltség megszerzéséhez,
- b/ segíti a szakmunkásképzést,
- c/ a szakmai továbbképzésekben, átképzésekben szerepet vállal,
- d/ az iskolán kívüli ismeretszerzéshez, a szabad idő felhasználásához maximális lehetőséget teremt.

E programok megvalósításában kétfajta szerepet tölt be:

- 1./ kiegészítő funkciót - amely az oktatási tevékenység magasabb színvonalát biztosítja,
- 2./ hiánypótló funkciót - amelynek betöltéséhez szerepet kap az oktatási feladatok ellátása.

Csoma Gyula, a Debreceni Országos Felnőttoktatási Metodikai Szemináriumon megállapította, hogy a metodikai korszerűsítés fő iránya /27/ a felnőttoktatásban a tanulás távirányítási módszereinek megtalálása kell, hogy legyen. Ebben a formában a "távirányítás" a tv-vel és rádióval történik, amelylyel segítséget nyújtanak ahhoz, hogy a tanuló felnőtt végigjárja a megtanuláshoz szükséges gondolkodás útját úgy, hogy mindezt a tanulás egyéni feltételeivel adekváтан tehesse. Ezt a feladatot a didaktikailag jól megkonstruált tankönyvek és a tanulást irányító feladatlapok együttesen tölthetik be. A rádió és tv adások metodikájával szemben támasztott igények pszichológiai háttere különösen az, hogy az élettapasztalatok mobilizálását állítja előtérbe, a tanulás összekapcsolását a tapasztalatokkal, problémákkal, igényekkel.

Hans Lőwe: Bevezetés a felnőttkor tanulás-lélektanába c. munkájában /28/ is ezt támasztja alá. Véleménye szerint: a tanuló felnőttnek nagyobb döntési szabadságot adó vezérlő technikára van szüksége "olyan közvetlen partneri hangon "beszélgető" vezérlést kell kialakítani, amely apellál a felnőtt felelősségérzetére, meglévő tudására, gyakorlati tapasztalataira, amely sikerélményt nyújt és ezzel önbizalmat ad."

Durkó Mátyás az 1974-es szemináriumon elhangzott referátumában erősíti ezeket a gondolatokat, amikor megállapítja, hogy nem lehet belenyugodni a műveltség alacsonyabb szintjén való megrekedésbe. A tv, rádió változó formájú igen gazdag tartalmu alkalmait kell segítségül hívni az ilyen emberek műveltségi hiányainak pótlására.

A kiindulás elvi alapja az a cél, hogy társadalmunk minél több tagjának tegyük lehetővé a rugalmasabb, kötetlenebb, szabadabb formák segítségével a rendszeres művelődést.

Tekintettel a tanulók iskolában töltött idejének szűkös kereteire különös tekintettel a rövidített tagozatok hatékonyságának problémáira és azokra a tanulórétegekre, akiknek előképzettsége és műveltsége nem ad elég alapot az iskolai követelmények teljesítéséhez, szükség van a rádió és a televízió szaktárgyi programjainak bekapcsolódására, mind az egyéni tanulási szakaszban, mind a közművelődési programok megvalósításában. /29/

E feladatmegjelölések nyomán a világon egyedülálló kezdeményezés bontakozott ki hazánkban az 1976/77-es tanévben: a Mindenki iskolája.

Az előkészítéshez sem hazai, sem külföldi tapasztalatokkal nem rendelkezünk, mivel a felnőttoktatás alapfoku intézményeinek - minden tantárgy anyagához kapcsolódva - még sehol sem sugároztak rendszeresen műsort.

A tervezés nyomán olyan művelődési mozgalommá szerették volna kibontakoztatni, amely felelevenítő, átrendező és kiegészítő szerepet is betölt az alapismeretek viszonylag teljes körében, érdeklődést és kedvet ébreszt az ismeretszerzés vagy egyes szakismeretek megszerzése iránt és az ismeretszerzés korszerű módját is megtanítja. /30/

A kísérleti évben a Rádió hagyományosan hangélmény útján a történelmet, irodalmat akarta megkedveltetni 16 adásban. Az összeállítás során törekedtek a felnőttek tapasztalataiból való kiindulásra, az érdekes tananyag feldolgozásra. A televízió a természettudományos tárgyak oktatására vállalkozott elsősorban, amellyel a tanulást kívánták segíteni, az anyag elmélyítésével több ismétléssel, konzultációs műsorokkal.

A műsorokat a következő rétegek számára készítették:

- a szervezett felnőttoktatásban résztvevőkhöz,
- azokhoz, akiket szerettek volna bevonni a szervezett oktatásba,
- akik önálló tanulással készülnek a vizsgákra,
- akik a régebben szerzett ismereteiket szerették volna felfrissíteni, megújítani.

Az adásokat felhasználhatták az alapműveltség megújítására, a szakmai képzés alapozására, a kötetlenebb szabadidős programok kiegészítésére, színesítésére.

E köré a mag köré fonódott a SZOT, a TIT és a Kulturális Minisztérium segítségével kibontakoztatott akció, amely magánvizsgák lehetőségét is megteremtette azoknak a felnőtteknek, akik a 7. és 8. osztályt nem végezték el. /31/

Eddig áttekintettük tehát a munkásművelődéssel, a felnőttoktatással, és a távoktatással kapcsolatos szakirodalom témánkat előbbrevivő írásait.

Rámutatunk arra, hogy a közművelődési politika fontos feladata, hogy hozzájáruljon a művelődési, a kulturális egyenlőtlenségek csökkentéséhez. Már ma is, de a jövőben is még inkább fontossá válik a társadalom és az egyén számára a műveltség folyamatos megújítása, kiegészítése. A közművelődési határozat és törvény alapján alapvető feladat az önművelés fontosságának felismertetése, lehetőségeinek bővítése.

Kifejtettük, hogy a felnőttoktatás többirányú feladata között legfontosabb a tankötelezettségi törvény teljessé tétele érdekében az általános iskola 8. osztályának elvégeztetése és az általános iskolát el nem végzettek számára egyre bővülő tanulási lehetőségek teremtése.

A televíziónak és a rádiónak, mint pedagógiai tényezőnek a szerepe világszerte elismert, s polgárjogot nyert a felnőttoktatásban is.

Ujszerű tehát a magyar kezdeményezés a közművelődési és felnőttoktatási programok egybeépítése, mely egyuttal kiegészítő, rendező, ismeretpótló funkciót is betölt, "s nagyon széles alapról nyújt segítséget az általános alapműveltséggel nem rendelkező rétegek műveltségi hátrányainak felszámolásához " mondotta Poliszky Károly oktatási miniszter a II. Országos Felnőttoktatási Konferencián.

A továbbiakban a legkedvezőtlenebb helyzetben lévő munkások érdekében létrejött akció fővárosi vizsgálatára térünk ki, valamint a IX. kerületi, a Dolgozók Általános Iskolájában a 7. - 8. osztályos magánvizsgát tett munkások eredményeinek elemzésével próbálunk választ keresni, hogy milyen feladatokat jelent a dolgozók iskolái és a közművelődési intézmények számára a rádiós és tv-s program, mely a munkásművelődés nagyobb hatékonyságát biztosítaná.

II. fejezet

A "MINDENKI ISKOLÁJA" FELNŐTTOKTATÁSI ÉS KÖZMŰVELŐDÉSI PROGRAM KISÉRLETI ÉVÉNEK TAPASZTALATAI

a/ A televízióval és rádióval segített művelődés vonzó formájú megszervezése

Széles társadalmi összefogás, intézmények együttműködése indította utra a "Mindenki iskolája" c. rádió és tv programot.

Az Országos Közművelődési Tanács elnöksége felhívással fordult a megyei /fővárosi/ tanácsokhoz, a társadalmi tömegszervezetekhez, a vállalatok és szövetkezetek vezetőihez, irányító testületeihez, hogy a közművelődési törvényben megfogalmazott céloknak megfelelően ösztönözzék dolgozóikat a tanulás és a művelődés e formájában való részvételre. /32/ /5.sz. melléklet/

Különös figyelmet kértek:

- a konzultációs központok kialakítására;
- a Mindenki iskolája adásainak a dolgozók általános iskoláiban való hasznosítására, szervezett keretek között való feldolgozására;
- a közművelődési intézmények más, a felnőttoktatással, az ismeretterjesztéssel összefüggő programjainak, a Mindenki iskolája adásaival való összehangolására.

A Pedagógusok Szakszervezete Központi Vezetősége e kezdeményezés felkarolása érdekében szintén felhívást in-

tézett a felnőttoktató pedagógusokhoz, a feladat politikai jelentőségét hangsúlyozva /33/ /6.sz. melléklet/

A fővárosban az irányító és szervező munkát a Fővárosi Tanács Közművelődési Osztálya, a Szakszervezetek Budapesti Tanácsa közösen, a Fővárosi Pedagógiai Intézet, a TIT budapesti szervezetei és a bp-i KISZ Bizottság közreműködésével végezte.

Az FPI vállalta a felnőttoktatásban dolgozó pedagógusok felkészítését a konzultációk vezetésére. A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár elkészítette a tananyaghoz kapcsolódó kötelező és ajánlott irodalom jegyzékét is.

A tananyagra épülő adások elsődlegesen a dolgozók általános iskolái oktató-nevelő munkájának gazdagítását, segítségét szolgálták, beépíthették az iskolarendszerű felnőttoktatásba. 1976/77-es tanévben az OPI irányításával az adások alkalmazását, metodikai kísérleteit kijelölt bázis iskolákban végezték. /7.sz. melléklet/ /34/

A dolgozók iskolái mellé felsorakoztak az üzemek, a művelődési intézmények is, mint szervező és konkrét képzési tevékenységet végző bázisok.

Ez az 1974-es debreceni Felnőttoktatási Szeminárium ajánlásának alapján történt, mely szerint: "Megkülönböztett figyelmet kell fordítani a közoktatási és közművelődési intézmények között a tartós és rendszeres, pedagógiai célokat is szolgáló együttműködés kialakítására /vizsgákra való felkészítés, termék, eszközök rendelkezésre bocsátása, intézmények közös használata." /35/

A program közművelődési hasznosítása érdekében a főváros néhány művelődési házában minta konzultációs központ létrehozására került sor. ^{7. sz.} /8.sz. melléklet/

A konzultációs központok főbb feladata volt:

- szervezés az üzemben, illetve lakóterületen, elsősorban azok között, akik iskolarendszerű felnőttoktatást nem tudták, vagy nem akarták vállalni;
- részletes tájékoztatást adtak a jelentkező hallgatók részére a vállalt kötelezettségekről, a vizsgakövetelményekről;
- a rádió és a tv adások meghallgatását, illetve megtekintését lehetővé tették;
- szaktanárok felkérésével rendszeres konzultációs foglalkozásokat szerveztek, személyre szóló segítségnyújtással;
- az önálló ismeretszerzéshez szükséges kiadványok /könyv, film, dia, stb./ beszerzését, ajánlását, kölcsönzését biztosították;
- a hallgatókat segítő technikai eszközök alkalmazására is sor került;
- folyamatos információ - szolgálatot is szerveztek az érdeklődők részére.

A Mindenki iskolája akció keretében a kollektív tanulásnak, művelődésnek változatos formái alakultak ki.

A Ganz- Mávag Művelődési Központ egy-egy tantárgyhoz kapcsolódó témakör feldolgozására szervezte üzemének szocialista brigádjait.

A Pataky Művelődési Központ a helyi üzemekben /X. kerület/ elsősorban a bejárók között szervezte konzultációs csoportját vizsgára való felkészítés céljából.

A Fővárosi Művelődési Ház a KELTEX munkásszálláson ismeretfelújító céllal tartotta foglalkozásait.

A Láng Művelődési Központban 80 órás magánvizsgára előkészítő tanfolyamra építve szervezték heti 2 órában - fakultatív jelleggel - a konzultációkat.

A Csokonai Művelődési Ház két kihelyezett konzultációs csoportot indított 8-8 fővel. /Növényolajipari Vállalat, Villamosipari Kutató Intézet/. A csoportok 1x3 órás konzultációs foglalkozásokon a vizsgára való felkészülés szándékával tanultak.

A 9. sz. Szabó Ervin Könyvtárban 43 vállalattal történt kapcsolatfelvétel után klubformában tartották a konzultációs foglalkozásokat.

A szervező és tartalmi munkát segítő feladatok megoldására a Pedagógusok Szakszervezete Budapesti Bizottsága a folyamatosan működtetett Felnőttoktatási Nevelők Fórumát is felhasználta.

Az 1976-os fórumon a felnőttoktatók és az Iskolarádió, valamint az Iskolatelevízió szerkesztőségének tapasztalatcseréjére került sor. /9.sz. melléklet/ Ezen a pedagógusok és a közművelődési intézmények vezetői nagy jelentőségűnek ítélték az adássorozatot, azonban a széleskörű szervező és propaganda munka ellenére alacsonynak a hallgatói létszámot. 300 fő jelentkezett a konzultációs központokba, de ebből csak 200 fő vett részt a különböző foglalkozásokon. Ezzel szemben a Tömegkommunikációs Kutató Központ véleménye szerint az adásokat kb. 1 millió ember nézte, s bár rétegműsornak szánták, a nézők összetétele ettől szélesebb volt.

A pedagógusok elmondták, hogy az adások tartalmasak, érdekesek - még tanári továbbképzésre is alkalmasak. Az ellentmondás éppen ebből adódott, hogy valójában akiknek készült - az alapiskolázatlanság felszámolására - azok kevéssé értettek meg jónéhány adást. Magas színvonalúnak minősítették. Nehezen egyeztethető össze tehát az ismeretekben és képességekben elmaradt, az általános alapműveltséggel nem rendelkező réteg érdeke a nagyobb tömegekével.

A műsorok - a tv. szerkesztői szerint - 30 millió forintba kerültek. Felvetődött a vitában tehát a hatékonyság kérdése is, amellyel kapcsolatban a "pillanatnyi csődöt" lehetett rögzíteni. Az alapfokon való megfelelését megkérdőjelezték a kollégák.

Problémát jelent egyik oldalról ugyanis ezeknek az embereknek az életmódja, életvitele, munkastrukturája, amely az extenzív hozzáférhetőség gondjait jelzi. Másik oldalról pedig az eredmény érdekében a személyiségnek bizonyos belső lehetőségekkel kell rendelkeznie, különböző szintű gondolkodási műveleteket kell tudnia, elvégeznie, aktív érdeklődéssel kell feldolgoznia az adásokat.

Ahogy Rubinstein írja: /36/ "A személyiség a belső feltételek egységbe fonódó összessége, e feltételeken, mint prizmán megtörik minden külső hatás." Másképpen: a külső okok /behatások/ mindig csak a belső feltételeken közvetítve hatnak.

A vitában résztvevők egyöntetűen elvetették annak a gondolatát, hogy ez a forma a gyors bizonyítványszerzés eszköze legyen. Az adások közművelő, szemléletformáló erejét, hatását helyezték az első helyre.

Megállapították, hogy a munka beindulását késleltette az adásokkal kapcsolatos konkrét ismeretek hiánya; a közművelő-

désben hasznosítható módszerek kidolgozatlansága. Bizonyos értetlenség is mutatkozott a dolgozók általános iskolái vezetői és felnőttoktatói részéről, mert volt bizonyos presztizs és jövedelem-féltés is abban a hiedelemben, hogy ez a forma elvonja hallgatóikat a rendszeres iskolabajárástól.

Roger Gal: Hol tart ma a pedagógia? c. /37/ művének néhány gondolata is találó volt arra a pedagógus begyökerezettségre, amelyet a francia kutató a pedagógia és a fejlődés vonatkozásában vetett fel. Ma is van olyan jelenség ugyanis, hogy sokhelyütt a pedagógusok /ez esetben a felnőttoktatók/ "nem fogadják szívesen az újításokat," ragaszkodnak a régi pedagógiai formákhoz.

Ez a tény is kiváltója volt a következő Felnőttoktatási Nevelők Fóruma létrehozásának, amely a felnőttoktatók szakmai munkaközösségei részére szerveződött. Az iskolarádió és az iskolatelevízió szerkesztőit és a műsorok előadó tanárait kértük fel, hogy a pedagógusok részére könnyítsék meg a kisérleti év 2. félévének indítását. Részletes információt kaptak így a 8. osztályos adások koncepciójáról, a módszertani feldolgozásáról, más megyék konzultációs központjainak tapasztalatairól, kezdeményezéseiről.

Az időbeni és sokoldalú tájékoztatás a 2. félévi szervezettebb felkészítéshez segítséget adott.

A továbbiakban adataink és vizsgálódásaink azokra a munkásokra vonatkoznak, akik magánvizsgát tettek a központi-lag kijelölt iskolában.

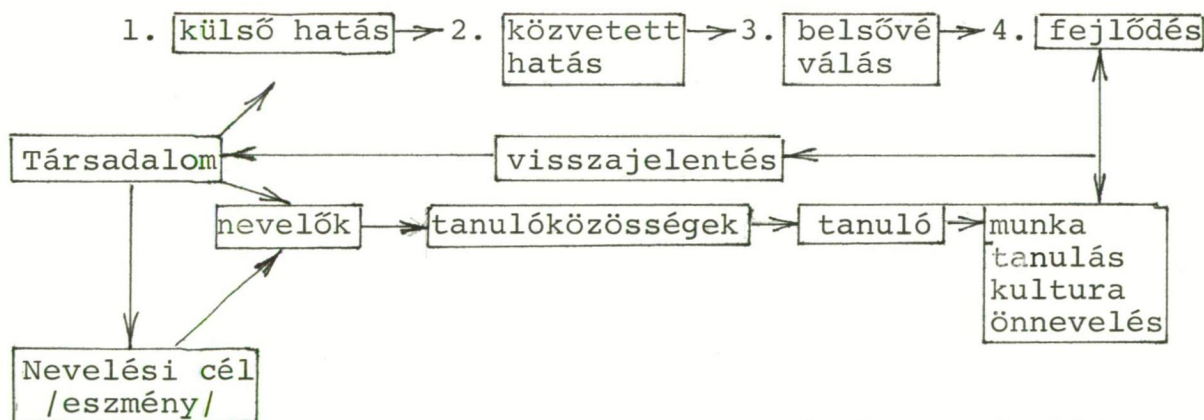
b/ A fővárosi művelődési házak központjaiban felkészített és a IX. kerületi Dolgozók Általános Iskolájában vizsgázott hallgatókkal kapcsolatos tapasztalatok

Az 1974-es debreceni tájértekezleten hangsúlyozottan szóltak arról, hogy a felnőttoktatás egyik nehézsége az élő praxis eredményeinek összegyűjtése és feldolgozása. Különösen nehéznek látszott ez az új rádió és tv akció kapcsán.

Konkrét vizsgálódásra, a pedagógiai gyakorlat /felkészítés-értékelés/ megismerésére, feldolgozására elsősorban azoknak a körében lehetett, akik vizsgát tettek a 7. és 8. osztály tantervi anyagából.

Először a nevelés folyamatában szereplő hatásmechanizmusok összefüggései alapján tekintettük át a tapasztalatokat.

A nevelés folyamata, mint társadalmi hatások belsővé válása

/Kelemen László/
/38/

A társadalom, tehát a vizsgálódásunk körében lévő munkások között célul tűzte ki, hogy a műveltségben elmaradottakat az alapfoku műveltséghez eljuttatja.

Külső hatásként a tömegkommunikációs eszközök, a munkahelyi ösztönzések, a tanulás közelebbi és távolabbi céljainak tudatosulása /belsővé válás/ - szakma megszerzésének lehetősége, továbbtanulás - kényszerítő erőként hatott rájuk, s a tanulás indítékai a végső cél - a tankötelezettség megszerzése, s egyéb perspektíva irányában megerősödtek. Fejlődésükről önmaguk egyértelműen nyilatkoztak a kísérleti év végén.

A velük foglalkozó

/ nevelőket két csoportra oszthatjuk: a munkásokat felkészítő, a közművelődési intézményekben másodállásban dolgozó pedagógusokra, akiknek oroszlanrész jutott a magánvizsgákra való előkészítésben, valamint a vizsgáztatásra központilag kijelölt iskola főhivatású tanáraiból álló közösségére, akik csak a magánvizsgán találkoztak a felnőtt hallgatókkal.

A tanulóközösségek kollektív és egyéni felkészítését a konzultációs központokban végezték. Vizsgára jelentkezett:

1. Kelenföldi munkásszállásból	12 fő
2. HVDSZ Jókai Művelődési Házból	13 fő
3. Máv Ferencvárosi Fűtőházból	4 fő
4. Csokonai Művelődési Házból	10 fő
5. Pataky Művelődési Házból	12 fő
6. Szabó Ervin Könyvtárból	7 fő
7. Láng Gépgyárból	12 fő
8. Május 1. Ruhagyárból	4 fő
	<hr/>
	74 fő

A hallgatók összetétele mutatja, hogy a legmegközelíthetlenebb rétegekből sikerült eljuttatni többségüket az általános iskola 8. osztályáig.

A vizsgázottak zöme bejáró munkás. /Lakhelyük címe a
14. 12.sz. mellékletben részletesen megtalálható./

Az életkor szerinti megoszlást vizsgálva a következő megállapításokat tehattuk:

Életkor szerinti csoportok	Kelenföld	HVDSZ	MÁV	CSOKONAI	PATAKY	SZABÓ E.	LÁNG	MÁJUS 1.	ÖSSZESEN
20 év alatt	-	2	-	-	-	-	1	1	3
20-24 év	-	3	-	-	1	-	2	-	6
25-29	1	2	-	-	1	-	2	-	4
30-34	3	1	-	2	2	3	3	-	14
35-39	4	3	-	1	3	1	1	-	13
40-44	2	1	1	3	1	1	1	1	11
45-50	1	1	2	3	5	2	2	3	19
51-55	1	-	1	1	-	-	1	-	4
Összesen:	12	13	4	10	12	7	12	4	74 fő

A vizsgázókból a felszabadulást megelőző időszakban születettek száma 34, a létszámnak majdnem 50%-a. Ezek a megfáradt, koros munkások 6 elemivel rendelkeztek, ami gátja volt szakmai fejlődésüknek, alacsonyabb munkakörük miatt fizetési besorolásuknak is. Elmondásuk szerint bizonyos gátlásosság, visszahuzódás is volt bennük a "csak 6 elemet végeztem miatt" munkatársaik körében. 17-en a világháború időszakában születtek. Mindössze 13-an voltak a vizsgázók között olyan fiatal munkások /inkább segédmunkások/, akik jelentkeztek a 7. 8. osztály letételére. Közöttük volt többszörös évismétlő is, aki a könnyebb bizonyítványszerzés ürügyén akart magánvizsgát tenni. Természetesen nem tudott megbirkózni a követelményekkel.

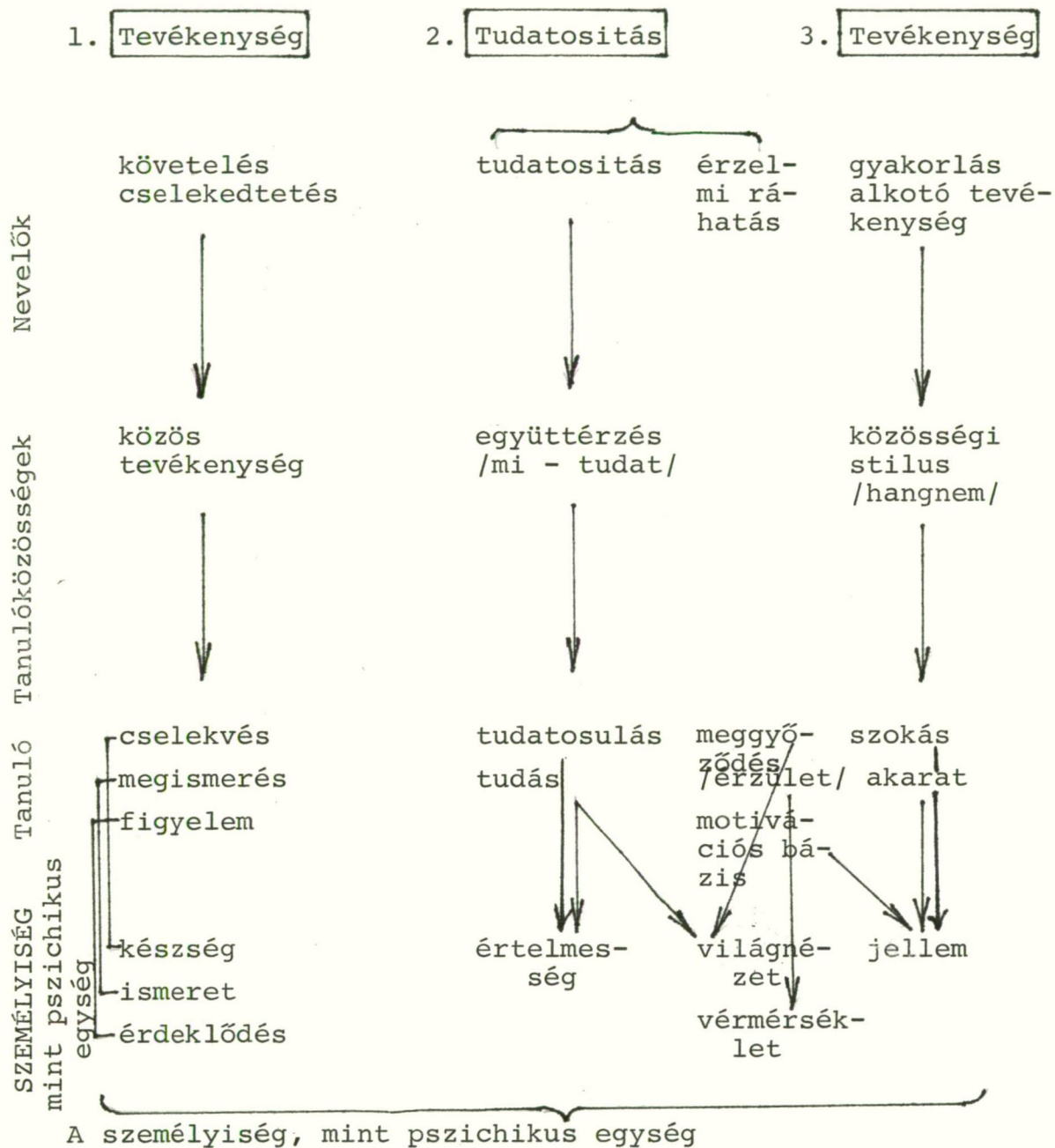
A hallgatók zöme fizikai munkás volt, akiknek képzettségi szint szerinti megoszlása a következő:

	Szakmunkás	Betanított munkás	Segéd munkás	Egyéb
<u>8. osztály</u>				
Kelenföldi munkásszállás	3	6	2	1
HVDSZ M.H.	1	8	4	-
MÁV Fűtőház	-	2	1	1
Csokonai M.H.	3	5	1	1
Pataky M.H.	4	2	3	3
Szabó E. Könyvtár	-	5	2	-
Láng Gépgyár	3	7	2	-
Május 1. Ruhagyár	4	-	-	-
Összesen 74 fő	18	35	15	6
	24,3%	47,3%	20,3%	8,1%

A nehéz fizikai munka mellett vállalták a tanulást, a közművelődési intézményekben a kulturálódást.

A visszajelentés a nevelők felé teljesítménymérő lapokkal, szóbeli vizsgáztatással történt. A társadalom felé: a tankötelezettség teljesítésével. /Az anyakönyv szerinti 7. osztályos eredményeiket a 12.sz.mellékletben találjuk./

II. A nevelés folyamata, mint pedagógiai tevékenység

A felnőttoktatásban már kialakult személyiségekkel, felnőttekkel foglalkoznak a pedagógusok. A pedagógiai tevékenység hatásmechanizmusai azonban ekkor is érvényesülnek.

Az első félév elején a jelentkezők lemorzsolódásában nagy szerepet játszott, hogy nem voltak tisztában a vizsgakövetelményekkel. A 7. osztály kezdetén a szervezett 300 főből 100 lemaradt. Ezekből vizsgára mindössze 42-en jelentkeztek, 5 fő vizsga közben visszalépett, javítóra bukott 3 fő. A 7. osztályt eredményesen elvégezte 34 fő.

Amikor megismerték a nevelők követeléseit, a nevelői ráhatás /motiválás/ erőteljesebbé vált, újabb 40 fő jelentkezett. A 7. osztályt elvégzettek közül 26-an tértek vissza a 8. osztály anyagával megbirkózni.

Valamennyien beszerezték a Mindenki iskolája könyvet, gyakorló feladatlapokat kaptak a Fővárosi Pedagógiai Intézettől, közösen nézték meg az adásokat, azokban hallottakat megbeszélték, fogalmakat tisztáztak. /Csepelen képmagnóról való visszajátszás lehetőségét biztosították óriási anyagi ráfordítással, hogy a munkások bármely kívánt időben megnézhessék újra az adásokat. A nézettség azonban nem állt arányban a befektetéssel! /

A vezetőknek nagy problémát jelentett az az ellentmondás, hogy az adások az akkor még meg nem jelent új tantervekre épülve készültek, a tankönyvek viszont a régi tantervnek megfelelőek voltak. A Szabó Ervin könyvtárban felkészített hallgatóknál gondként jelentkezett ez. A konzultáló tanárok az új tantervre épülően készítették fel a vizsgázókat - ugyanakkor a 7. osztályos magánvizsgáztatás során a régi tanterv és tankönyvek szerint folyt a vizsgáztatás. A kellő koordináció hiánya, valamint a vizsgáztatás ehhez nem alkalmazkodó rugalmatlansága e csoportnál feszültségeket okozott.

Általános volt az a vélemény is, hogy az első tanévet a tanári felkészülésre kellett volna hagyni, hiszen a tanárok és a hallgatók is először látták az adásokat.

A vizsgáztatásnál a csoportok színvonalát, felkészültségét összehasonlítottuk. Az a csoport, amely több közös tevékenységet végzett: kollektív értelmezés, feladatmegoldás, vita, audio-vizuális eszközök felhasználása, néhány adás kollektív elemzését elvégezte, jobb eredményt ért el. Ezekben a csoportokban kialakult az együttérzés, megnyilvánult a segítőkészség.

Legeredményesebben a Csokonai Művelődési Házban felkészült hallgatók vizsgáztak. Alapos volt, a felnőttek sajátosságaihoz igazodó, sokoldalú előkészítés. A csoport szorgalma és egymást segítő tevékenysége is kiemelkedő volt.

Néhány csoportban viszont a gátlásosság, a beszéd kifejezési nehézségei, az erős emocionális állapot következtében létrejött negatív hatások is jelentkeztek. /pl. csüggedés, önbizalom hiánya/

A pszichológiai irodalomban Ribot kiemelte a szándékos figyelem és a munka között fennálló kapcsolatot: "Amint az embernél megjelent az a képesség, hogy átadja magát a lényegében nem vonzó munkának... megszületett a szándékos figyelem is."

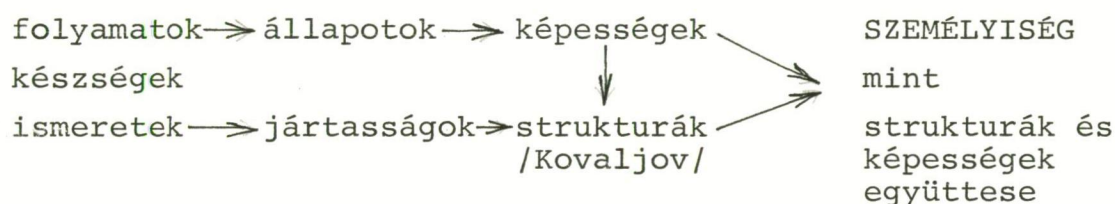
Erre a szándékos figyelemre a tv adások nézésekor, a rádió-adások hallgatásakor különösen szüksége volt azoknak a munkásembereknek, akiknél komoly akarati erőfeszítést jelentett a munka utáni tanulás. A családi kör elterelő hadmozdulatai, a megszokott programoktól való eltérés - mind megannyi kísértést jelentett tanulás közben. Hozzájárult ehhez az is, hogy az adásidők nem voltak /és nem is lehetnek/ mindenki

szabadidejével szinkronban. Így azután az adások nézettsége, hallgatása a vártnál kevesebb volt.

Nem lehet ezért csodálkozni, hogy a vizsgáztató pedagógusok elég lehangoló megállapításokat tettek a 7. osztályos vizsgákról készült jegyzőkönyvben. /13.sz. melléklet/

Ugyanakkor a hallgatók önmaguk gazdagodásáról, tudásának gyarapodásáról örömmel nyilatkoztak. "Most már a gyerekeim előtt sem kell szégyenkezni" - büszkesége eltöltötte néhányukat. "Megujítottam magam" - nyilatkozta egyikük.

IV. A nevelés folyamata, mint képességfejlesztés

A hallgatók a 7. és 8. osztályban is írásbeli és szóbeli vizsgát tettek.

Ezek alapján nem következtetünk a pszichikus folyamatokra. Viszont a rögzített teljesítmények alapján "az ismeretek és operatív tevékenységek meghatározott körével kapcsolatos tudás színvonaláról /39/ szólunk.

Az írásbeli vizsga teljesítménymérő lapokkal történt, melyet a Fővárosi Pedagógiai Intézet dolgozott ki, több változatban. E változatokból a 8. osztályos tantárgyak I. jelzésű feladatlapjait a függelékben elhelyeztük.

A teljesítménymérő lapok súlyozott feladatai alapján azonos pontszámokat érhettek el a hallgatók bármely válto-

zatot töltötték is ki. Eredményeik ezáltal összehasonlíthatóvá váltak, valamint az osztályozás objektivitásához is hozzájárultak.

A Csokonai Művelődési Házban felkészült csoport teljesítménymérő lapjainak elemzésénél a következőket tapasztaltuk.

Földrajz 14. sz. melléklet

I/1.	teljesítménymérő	lapot	megoldotta:	1 fő
II/1.	"	"	"	2 "
III/1.	"	"	"	2 "
IV/1.	"	"	"	1 "
V/1.	"	"	"	4 "
				<hr/>
				10 fő

Az I/1-nél az 5. pont és a 7. okozott nehézséget. Lengyelország területén található hegységnevek, valamint a hazánkhoz különböző égtájak felől érkező légtömegek az éghajlatra gyakorolt hatásának indokolása.

A II/1. Románia mezőgazdaságának jellemzőit kevésbé tudták felsorolni. A vázlatkészítés igénye meghaladta erőiket.

A III/1. sz. lapon a folyók torkolattípusainak megkülönböztetését végezték el nehezen. A román ipari városoknál a legjellemzőbb iparágak megjelölése kevésbé sikerült. Az éghajlatra vonatkozó összefüggés-keresés szintén nehézséget okozott.

A IV/1. megoldásánál hazánk árucseréforgalmáról a vizsgáló keveset tudott. A vázlatkészítés Kuba és Magyarország iparáról a beszámolót nehezítette.

Az V/1. sz. feladatlapon hazánk nagy tájainak felsorolása hibásan történt. /Tiszántul, Duna-Tisza köze, Szabolcs került a téves válaszok közé/. Országunk rozstermelésével kapcsolatos helytelen állítás megtalálása nehéz volt számukra.

- / A A hűvösebb, csapadékosabb éghajlatot kedveli.
B Érésekor a nagy meleget kedveli
C Érése előtt bő csapadékot igényel
D Csak a homokos talajokat kedveli
E A kukorica és a buza után a legnagyobb szántóföldi területet foglalja el./

A pontszámok alakulása:

Elérhető: 400 pont

Elért: 258 " $\bar{X}=66\%$ $s=\pm 13,3$

/15.sz. melléklet/

Az adatok normális eloszlást mutatnak. 45 és 82%-pont közötti terjedelemmel.

A hallgatók a földrajz adásokról rendkívül kedvezően nyilatkoztak. Kiemelték a tanulást könnyítő tv, rádió szerepét, az utifilmek változatosságát, szemléletformáló erejét. Kevesen szóltak viszont arról, hogy melyik anyagrésznél segítette tanulásukat legjobban és miért. Sok volt válaszaikban a tv-adásra, rádió-adásra vonatkozó sablonos válasz: "jónak", "tanulságosnak" tartom.

Kémia 16.sz. melléklet

I/1. teljesítménymérő lapot megoldotta	1 fő
II/1. " " "	2 "
III/1. " " "	2 "
IV/1. " " "	4 "
V/1. " " "	1 "
	<hr/>
	10 fő

Az I/1. feladatlap megoldója a rész-pontszámok 60%-át érte csak el. A 2.pontban nem jelölte meg az éghető anyagot. A fajsúly összehasonlítását a levegő fajsúlyával nem tudta megoldani. A vegyületmolekulák súlyának kiszámítását elhagyta, a kémiai átalakulások felsorolásánál mindössze az "egyesülés" volt a megfelelő.

II/1. legnehezebb a bázisokról való szóbeli számadás volt. Az elérhető 12. pontból mindössze 4-5-öt értek el, 30%-osnak minősíthető válasszal.

III/1. Hasonlóan a II/1-hez, a szóbeli felelet - a sók keletkezése, összetétele, kémhatása, felhasználása, leggyakoribb formái - vázlat alapján rosszabbul sikerült.

IV/1. A kémiai átalakulások ismerete - az égési folyamat, oxidáció, redukció 50%-os. A vas fizikai-kémiai tulajdonságairól való válaszadás, valamint a gyártás adalékanyagainakról, a gyártásnál fellépő kémiai átalakulásokról, a gyártásnál keletkezett anyagokról biztonságosabban beszéltek, mint a sókról, bázisokról, amely több összefüggés ismeretét kívánta.

A kémiai mérőlapokon az összpontszám 50 volt. Sajnos a közbeiktatott 6. pontot, amely a TV adásaira vonatkozott, 2 ponttal akarták a mérőlapok összeállítói honorálni. A vizsgabizottság azonban úgy döntött, hogy ez nem pontozható. Így tehát 48-ra csökkent mindenki pontszáma.

A számítások a 17. sz. mellékletben találhatók

$$\bar{x}=72\% \quad s= \overset{+}{-} 7,8$$

A terjedelem 60 és 81% pont közötti.

A kémiai feladatlapok százalékos eredménye jobb /17.sz. melléklet/, mint a földrajzé, annak ellenére, hogy a nehezebb tárgyak között tartják számon.

A felnőtt élet gyakorlata megkönnyítette a vizsgázók számára a válaszadást. Foglalkozásuk /gázmester, lakatos, gépkocsivezető, műszaki ügyintéző/ igazolni látszik azt, hogy a kémiai teszt kérdései mögött lévő gyakorlati problémakör érdeklődésükhöz közelebb állt, mint a földrajz tanulása során, amellyel kapcsolatban kevesebb élettapasztalatuk volt. /Utazás hiánya, lexikális felkészülésre kevesebb időráfordítás stb./

A kémiai adásokat magas színvonalúnak tartották, képességeiket meghaladóaknak. A felvételeket gyorsnak, s így nehezen tudták követni a kémiai folyamatok bemutatását. A filmvetítések közül az alumínium-gyártással kapcsolatos filmet emelték ki a hallgatók, mint az egyik olyan adást, amely leg többet nyújtotta számukra.

Fizika 18. sz. melléklet

I/1.	teljesítménymérő	lapot megoldotta	1 fő
II/1.	"	"	3 fő
III/1.	"	"	2 fő
IV/1.	"	"	4 fő
			<hr/>
			10 fő

A 2. pontban a vezető ellenállásának változása a keresztmetszet növelésével és csökkentésével nehezen ment a vizsgázónak. Az ellenállás és áramerősség ismeretében nem tudta a feszültséget kiszámítani. A transzformátor szerkezetét és működését nem ismerte.

II/1. Az elektromos indukció jelenségének magyarázata és a mágneses alapjelenségekről való beszámoló hiányos volt.

III/1. A vizsgázóknál a számítási problémák jelentkeztek. Az áramerősség és feszültség közötti összefüggés, az elektromotor és generátor működésével kapcsolatos szóbeli indokolás a női hallgatók között szinte elégtelennek minősíthető.

IV/1. A folyadékok közötti jól vezetők felsorolása bizonyult nehéznek, valamint a galvánelemekről való szóbeli beszámoló sikerült legkevésbé.

Az áram hőhatásáról és gyakorlati alkalmazásáról viszont lényegesen jobb válaszokat adtak.

$$\bar{x}=59,4\% \quad 60\% \quad s= \overset{+}{-} 17,75$$

33-100%-os terjedelemben dolgoztak a hallgatók.

/Számítások a 19.sz. mellékleten/

A fizika adásokat magas szintűnek ítélték, legjobban a kísérletek bemutatása tetszett a vizsgázóknak /az elektromágnesség, a soros kapcsolás./

Külön kiemelték a fizika előadó tanárnőjének magyarázó, értelmező gondolatmenetét, kitűnő tanítási módszereit.

Matematika 20. sz. melléklet

I/1.	teljesítménymérő	lapot megoldotta	1 fő
II/1.	"	" "	1 "
III/1.	"	" "	2 fő
IV/1.	"	" "	1 fő
V/1.	"	" "	5 fő
			<hr/>
			10 fő

I/1. A vizsgázó az egyenes és fordított arányosságról nem tudott példát mondani. A 6. feladatot nem oldotta meg. A háromszögekre vonatkozó tudása alacsony szintű volt.

II/1. Az arányosságokkal nehezen boldogult a hallgató. A százalékszámítást is eltévesztette. A henger felszínének kiszámításában is segítségre szorult. Összekeverte a paralelogrammát a testekkel.

II/1. A kör átmérőjének ismeretében nehezen számították ki a kör területét. A négyzetes gula alaku padlástér légköbméterének kiszámításánál az "alapélt" összetévesztették az alappal, s a gula alapterületét nem számították ki.

IV/1. Az aránypárok és a gömbfelület kiszámításával a vizsgáló nehezen birkózott. A hasábokról csak kisegítő kérdésekre tudott választ adni.

V/1. A legnehezebbnek az üveggolyó tömegének kiszámítása bizonyult. Az öt vizsgáló közül három nem tudta megoldani.

/Az eredményvizsgálattal kapcsolatos számítások a 21. sz. mellékletben találhatók./

$$\bar{x}=45,4\% \quad s= \pm 17,3\%$$

A terjedelem 20 - 100% között volt.

Az erősen balra tolódott "harang" az alacsony tudásszintre utal. /21.sz. melléklet/ Miután a fizika, matematika vizsgát azonos tanár bonyolította, a vizsgáztatás módszere és az értékitélet azonos volt. A két tárgyban a matematikában elért eredmény a közepes szint alatt volt.

A matematika adásokat a hallgatók tulzottan elvontnak érezték, a gyakorlati élethez az alkalmazás során ugyan közeledett az előadó, de nem volt elég praktikus számukra. Kritizálták az adások gyorsaságát is. Ez a megértés rovására ment. Nyilvánvaló, hiszen az információk feldolgozása függ:

1. a képváltások számától
2. az auditív-vizuális bináris értéktől
3. a közlési sebességtől,
4. a közlés ritmusától
5. az információs és a logikai szakaszok arányától.

Ezeknek a statisztikai számoknak a meghatározása nem öncélú, mert ezek ismeretében meg lehet határozni a tv adásokban közlendő szükséges és elégséges komplex információs mennyiséget. A televízió szerkesztőinek a matematika adások készítésénél jobban figyelniök kellett volna ezekre a tényezőkre.

1. Képváltások alatt az adásban előforduló, egymástól teljesen különböző /független képek számát értjük. Nem tekinthető pl. új képnek a közelítés, távolítás, vagy ha pl. fizikai kísérletnél egy tárgyat körbe jár a kamera.

2. Az információk minősége matematikai jelekkel is kifejezhető.

1 db 1 dimenziós kép matematikailag 5 bit

A több dimenziós kép bit értéke nem ilyen egyértelmű. Egy vizuális információ tartalmának értéke úgy adódik, hogy az egységsül választott 5 bitet a dimenzió hatványára emeljük.

k képszám n dimenzió információ vizuális bináris értéke:

$$\frac{k \cdot 5^n}{n}$$

Az auditív bit értéke kiszámításánál: az auditív információ szavait átvitt értelemben hangképeknek fogjuk fel. Egy hallott hangkép értéke 5 bit.

Az auditív bit érték egyenlő a hangképek számának ötszörösével.

3. A közlés ritmusa: egy kép közlése átlagosan mennyi ideig tartott

$$\text{Pl. } \frac{15 \cdot 60 \text{ sec}}{90} = \frac{900 \text{ sec}}{90} = 10 \frac{\text{sec}}{\text{kép}}$$

5. Az adást logikai és ezen belül információs szakaszokra osztjuk. Ha külön meghatározzuk az egyes információs szakaszok bináris értékét és az összetartozókat summázzuk, ez adja egy logikai szakasz bináris értékét.

$$i_1 = i_1 + i_2 + \dots + i_n$$

összes bináris érték:

$$i = v + a \quad \text{ahol} \quad \begin{array}{l} v = \text{vizuális} \\ a = \text{auditív értékek} \\ \quad \text{összessége} \end{array}$$

Irodalom 22.sz. melléklet

I.	teljesítménymérő	lapot megoldotta:	1 fő
II.	"	" "	2 fő
III.	"	" "	3 fő
IV.	"	" "	1 fő
V.	"	" "	<u>3 fő</u>
			10 fő

I/1. A vizsgázó irodalomból rendkívül felkészült volt. Írásos válaszait viszont helyesírási hibái lerontották. /tályai stb./

III. Gorkij: Anya c. művének legfontosabb mondanivalójától, valamint Maupassant novellájának társadalom és ember-ábrázolására keveset tudott mondani az egyik vizsgázó. Ugyanakkor egy másik hallgató a következő rövid lényeggel fogalmazta: "Gorkij a munkásosztály nyomoruságos helyzetét ábrázolja." Maupassant pedig egy polgár család felkapaszkodását a felsőbb tízezerbe.

Az 1.sz. hallgató válasza: "Az anya és fia különböző állásfoglalása társadalmi kérdésekben. Az akkori társadalom segénységének története."

A IV. lapon a "jelkép" fogalmáról keveset tudott a vizsgázó.

Eredményvizsgálat: 23.sz. melléklet

$$\bar{X} = 85,4\% \quad s = \pm 15,5$$

Terjedelem: 50-100%-ig

A feladatlapok zömében szóbeli választ kértek. Véleményünk szerint, ismerve a hallgatók szóbeli kifejezőképességének gyengeségeit - az osztályzatokban nagyfokú liberalizmus tükröződött.

Nyelvtan 24. sz. melléklet /teljesítménymérőlap/

II.	mérőlapot megoldotta	1 fő
III.	" "	2 fő
IV.	" "	6 fő
V.	" "	1 fő
		<hr/>
		10 fő

II. a vizsgázó a -val-vel ragos főnevek helyesírását, a helyhatározó szerepét nem ismerte. Az ok és célhatározóról keveset tudott.

III. Az időhatározó szerepe és a ragos névszóval kifejezett helyhatározó okozott gondot a vizsgázóknak.

IV. Ezt a mérőlapot többen töltötték ki a csoportból. A mondatelemzés, a társhatározó felsorolás kevésbé sikeres. Helyesírási hibáik az ékezetek elhagyásából, vagy helytelen jelöléséből származtak: - segít, tanít, iskolába, munkájába,- a -ban, -ba ragos főnevek felcserélése gyakori. Az egybeírás: -mareggel, nincsrá, nemtudom szavak esetében volt hibás.

A mondat tartalma és szerkezete szerinti felsorolás nehéz volt számukra, viszont konkrét kérdésekre jól választáltak.

V. A 7. sz. vizsgázó a csoportból hibátlanul oldotta meg a feladatokat.

Valamennyi teljesítménymérő lapon szerepelt egy olyan feladat, amely a nyelvhelyességi tudnivalókra vonatkozott, illetve helytelen mondat javítását kívánta. Célszerű azonban ezeknek a munkásembereknek a helyesen leírt szöveget a kezükbe adni, nehogy a hibás szöveg maradandóbban éljen bennük.

Emellett túl könnyűnek találtattak a nyelvtani kérdések. Célszerű lett volna pl. tollbamondással reálisabbá tenni ezeket az érdemjegyeket.

$$\bar{x} = 86\%, \quad s = \pm 11,4$$

Terjedelem: 65-100%-ig

A csoport tudásszintjét ez nem tükrözi megfelelően. Az irodalommal kapcsolatos liberalizmus a nyelvtannál még erőteljesebben jelentkezett. Különösen nyilvánvaló volt akkor, mikor a vizsgázók más tárgyakból kitöltött feladatlapjait áttekintettük, amelyekben sok helyesírási hiba alapján jobban lehetett következtetni a hallgatók valóságos helyesírási készségére.

Pl. földrajznál a helységek, hegységek nevének leírása során főként a több szóból összetett főnevek helyesírása volt hibás, pontatlan. - "Duna-tisza köze", "Finország", "Cseszlovákia"-, közneveknél - "nehéz ipar", "timföld", "kőolaly" - "teszttilipar" - "munkás osztáj"-

A kémia teljesítménymérő lapokon: "Az anyag nemvészel, csak átalakul", "redokció" - "eggyesülés", - "külömböző" szavak helyesírása tipikus volt.

A fizika mérőlapokon talált jellemző helyesírási hibák: "áramátalakított", "sorossan vannak kötve", "erőssebben izzik", "konektor", "elektromágnesesség" - "álltalában", - "ellenálás", "elentéttes",
/Számítások a csoport eredményével kapcsolatosan: 25.sz.mell./

A teljesítménymérő-lapok vizsgálata, az eredmények értékelése ebben a felnőttoktatási vizsgáztatási formában más funkciót töltött be, mint a normál korúak iskoláiban, ahol a részeredmények ismeretében a munka további feladatainak meghatározása történik, a tanulók tudásszintjének emelése, valamint a megerősítés érdekében. Itt elsősorban a további új jelentkezők felkészítésében résztvevő pedagógusok számára jelent hasznos tapasztalatokat, hogy a különböző tantárgyakban mely témák alaposabb kifejtésére, fogalmi körének ismeretére kell figyelmüket összpontosítani.

Természetesen a mérőlapok elemzése és a szóbeli teljesítmények alapján az osztályozás objektivebbé válhatott. A tanári szubjektum azonban még így is befolyásoló tényező maradt. /Gondolunk itt elsősorban az irodalom, nyelvtan tantárgyi értékelésére és osztályozására, amelynél tapasztalható volt a vizsgázók tudásának "felértékelése"./

Mint már említettük a 7. osztályból vizsgát tett hallgatók közül 26-an vállalták a 8. osztályos vizsgák letételét is.

A többi új jelentkező volt, akinek 7. osztályos végzettsége már régebbi keletű volt.

A Kelenföldi Munkásszállás csoportja összetételét és az osztályvizsga eredményeit a 26.sz. melléklet mutatja.

Teljesen új csoport vizsgázott a HVDSZ Művelődési Házból /27.sz. melléklet/, valamint a Láng Gépgyárból /32.sz. melléklet/ és a Május 1. Ruhagyárból /33.sz. melléklet/.

A MÁV Ferencváros Fűtőház /28.sz. melléklet/, a Csonkai Művelődési Ház /29.sz. melléklet/, a Pataky Művelődési Ház /30.sz. melléklet/ és a Szabó Ervin Könyvtár vizsgálá-

zónál /31. sz. melléklet/ a 7. és 8. osztályos tantárgyi eredményeket is feltüntettük.

E tantárgyi eredmények összehasonlíthatók, mert ugyanazok a tanárok vizsgáztatták mindkét alkalommal a hallgatókat. /34., 35., 36.sz. melléklet/

Irodalomból az elégségesek 46%-a 24%-ra csökkent.

Hasonlóan a történelem tantárgy 8. osztályos érdemjegyeinek alakulása is jobb arányt mutat; hiszen 53%-ról 11%-ra csökkent az elégségesek száma.

A 7. osztályban az élővilág bizonyult a "legkönnyebb" tantárgynak és a matematika "legnehezebbnek."

Az eredmények jelentős javulásában több tényező is szerepet játszott. A kísérleti év második félévében aktívabbak voltak a vizsgára készülők az egyéni tanulás során. Belátták, hogy az első félévben ösztönösen beismert alacsony számú tv nézés és rádióhallgatás nem volt elegendő.

A pedagógusok is növelték a közös megtekintések, meghallgatások számát. Beszámoltatással ellenőrizték ennek egyéni módjait. Az első félév tapasztalataiból levonták a következőket és intenzívebb formákat, hatékonyabb módszereket alkalmaztak.

A 8. osztályos magánvizsgákra már többen jelentkeztek. A csoportok vizsgaeredményeit a 26.-34. sz. mellékletek mutatják.

26 vizsgázónál a 7. osztályos eredményeket is feltüntettük.

Az összesítés alapján a következően alakultak az eredmények:

/Megjegyzés: Irodalom, történelem, nyelvtan, földrajz tárgyban az eredmények százalékos megoszlásánál 100%=74 főt jelent./

Fizika, kémia, matematika tantárgy eredményeinél 100%=73 fő, mivel egy vizsgázó a további vizsgáktól visszalépett./

Százalékos megoszlás érdemjegyenként a 8. osztályos magánvizsgák alapján tantárgyanként

Érdemjegy	Irodalom	Nyelvtan	Történelem	Földrajz	Fizika	Kémia	Matematika
jeles	12	10	12	-	11	-	8
jó	22	20	14	12	16	22	13
közepes	28	18	46	55	30	62	24
elégséges	28	46	28	33	42	16	48
elégtelen	10	6	-	-	1	-	7

Összesen: 100%

/Grafikus ábrázolás: a 37., 38., 39.sz. mellékletben/

A grafikonok jól érzékeltetik, hogy kémiából a vizsgázók kiegyenlítetten közepes eredményt értek el.

A nyelvtan, matematika, fizika tárgyakból erősen balra tolódik a "harang" az alacsony szintű tudás értékelését adó érdemjegyek százalékos megoszlása alapján.

Érdekesen alakult a MÁV Ferencvárosi Fűtőház vizsgázóinak fizika tantárgyból elért eredménye. /A csoport 12 fővel indult. Átlagéletkoruk 47 év! Mindössze négyen tettek vizsgát a két osztály anyagából./

Érdemjegyeik alakulása fizikából:

7.o.	8.o.
2 elégséges	1 jó
1 közepes	3 jeles
1 jó	

Mivel magyarázható a lényeges eltérés? Az elektromosságban, a mágneses jelenségek, a motorok működése, szerkezetének ismerete ezeknek a munkásembereknek játszi könnyedségű vizsgát jelentett a 8. osztály végén.

Életpasztalattal, munkájukkal összefüggő kérdésekre oldottabban, szinte magyarázóan válaszoltak a vizsga során.

A szóbeli vizsgák légköre megfelelő volt. A IX. kerületi Dolgozók Általános Iskola tanárai nyugodt hangon fel tett, gondolkodtató kérdésekkel segítették át a vizsgázókat a nehezebb akadályokon. Értékelésükből kicsendült a nehéz napi munka melletti tanulást vállaló munkásemberek megbecsülése, akiknek további ösztönzést adtak biztató szavakkal.

III. fejezet

FELADATOK ÉS UTKERESÉSEK

Az értekezésben irtak alapján megállapitható, hogy a televíziónak és rádiónak, mint fontos - az egyéni tanulást segítő tényezőnek - a jelentőségét még nem értékelik kellőképpen a felnőttoktatásban dolgozó pedagógusok. Ismerik azt a problémát, hogy a magánvizsgákra készülő, a közművelődési formákban résztvevő felnőttek objektív okoknál fogva /nagyobb fizikai terhelés a munkában, ebből adódó kifáradás, munkaidő és adásidő ütközése stb./ kihasználatlanul hagyják azokat a lehetőségeket is, amelyeket az üzemek, vállalatok teremtenek számukra az adások képmagnós felvételével.

Elismerik viszont azt, hogy az audio-vizuális eszközök közül a televízió és a rádió alakítja legnagyobb mértékben a szemléletet, fejleszti a szemléletes gondolkodást, az érzelmeket és az értékitélő képességet.

A 7. és 8. osztályos eredmények összehasonlítása igazolta, hogy a tv. és rádió, valamint a tudatosabb tanári munka hasznos következményekkel jár: motiválja a kulturális érdeklődést, felébreszti a tanulási kedvet, alaposabb tudás birtokába juttatja a felnőtt tanulókat.

A pedagógus szerepe nem csökkent, sőt a hatékonyság érdekében növekedett.

Gondolunk itt az indításra, hiszen csak hosszabb meggyőző munka után, a felnőttek viszonylag kis százaléka hajlandó folyamatos, lelkiismeretes felkészüléssel az alpműveltséget biztosító képzés-formákban résztvenni. Új feladatot jelent a felnőttekhez igazodó módszerek, kollektív formák megtalálása: a tv, rádió nem elsősorban vizsgákra felkészítő, hanem a közművelődési funkciók betöltését segítő alkalmazása.

Elvileg a televíziónak és rádiónak nagyobb szerepet kellett volna betöltenie az új formában, a tanítás-tanulás folyamatában.

A kísérleti év első félévében azonban ezt sok akadály nehezítette:

- Az adások magas színvonala, amely nem az általános alapműveltséggel rendelkező rétegek színvonalához igazodott.
- A pedagógusok idegenkedése az új formától.
- A közművelődési szerepet hangsúlyozó, de ugyanakkor a magánvizsgákra is felkészítő konzultációs tanárok és a vizsgáztató kollektiva közötti különbség.
- Az iskolai felnőttoktatásban való alkalmazást nehezítő tv, rádió-program és a felnőttoktatási intézmény órarendjének eltérése, valamint, hogy az adások nem koncentráltak eléggé a törzsanyagra.
- A teljesítménymérő lapok megoldásához kevésbé hozzászokott vizsgázók gátlásossága.
- Az adások nézettségének alacsony száma gyakorisága.
- A konzultációs központok egységes felkészítésének hiánya.

Az ebből adódó feladatokat a 2. félévben már igyekeztünk megoldani:

A televízió és rádió szerkesztőinek javasoltuk az adások időpontjának megváltoztatását. Az inkább tanári tovább-

képzésekre alkalmas, mintsem a nehéz fizikai munkások számára készült adások átdolgozását./A magyar irodalmi rádió-adások esetében ez meg is történt./

A konzultációs központokban elsősorban az adások köz-művelődési, kiegészítő és felelevenítő funkciójának betölté-sét kell erősíteni.

A megkérdőjelezett magánvizsgákra azonban továbbra is lehetőséget kell teremteni, mert minden megnyert, felkészí-tett és magánvizsgát tett munkásember a közvetlen és tágabb közössége, valamint önmaga belső gazdagodásának biztosítója. S mivel az iskolarendszer önmagában nem képes a problémák megoldására, főként az iskola mai teljesítménye és a társa-dalmi szükségletek igénye közötti feszültség miatt ezt az új formát is fel kell használnunk a magánvizsgázók sajátos segítségére.

A tanárok vizsgamódszereit a felnőttek élettapasztala-taira, ismereteire építve rugalmasabbá kell tenni.

A teljesítménymérő-lapok alkalmazásához fokozatosan kell hozzászoktatni a csoportokat feladatlapokkal.

A különböző konzultációs központok egységes felkészítő munkájához pedig egységes kiadása szükséges.
utmutató

Törekvések vannak arra is a fővárosban, hogy a Min-denki iskoláját valamennyi általános iskolai felnőttokta-tási formához kapcsolják, hogy ne csak az iskolán kívüli közművelődési formákban, hanem az iskolai felnőttoktatás-ban is érvényesülhessen szerepe.

Elsősorban az esti, levelező tagokatokon a 180 órás tanfolyamon, valamint 80 órás magánvizsgákra előkészítő tanfolyamokon jelenthet nagyszerű támogatást ez a forma a továbbiakban.

Megállapítható az is, hogy a hatékony ismeretszerzést megkönnyítő módszerek terjesztésére, a társadalmi és politikai - gazdasági vezető testületek rendszeres tájékoztatására szükség van a továbbfejlesztés érdekében.

Ezért olyan módszertani, elemző, javaslattevő bázis megteremtése volt szükséges, amely összefogja az érdekelt területek, intézmények tevékenységét, megkülönböztetett figyelmet fordítva a kiemelt üzemekben, a munkásszállásokon, a bejárók és nők körében folyó felnőtt képzésre.

Ennek programjában helyet kaphat:

- a tanulást segítő és gátló tényezők feltárása;
- az üzemek, vállalatok a felnőttoktatással kapcsolatos szervező és tartalmi munkájának segítése;
- a sajátos helyzetben lévő munkáscsoportok /alapiskolázatlanok/ tanulásának megszervezése, modellek kidolgozása;
- a konzultációs központokban működő pedagógusok szakmai segítése, tapasztalatcseréje - látogatások szervezése, jó tematikák, bevált metodikai tapasztalatok terjesztése;
- az adásokhoz kapcsolódó irodalom összegyűjtése, szemléltető és dokumentumtár létrehozása és működtetése;
- folyamatos propaganda a munkások körében;
- a közművelődési intézmények és a felnőttoktatás célszerű, eredményes és tartalmas kapcsolatának kiépítése.

E feladatmeghatározások nyomán Budapesten 1977. szeptember 1-én a Fővárosi Felnőttnevelési Studiót hozta létre a Művelődésügyi Főosztály Közművelődési Osztálya, a X. kerületi Pataky István Művelődési Központban.

"A stúdiók létrehozásának a célja, hogy minden megyében és a fővárosban működjen olyan felnőttnevelési - felnőttoktatási műhely, amely megfelelő bázissal és mintául szolgál a közművelődési intézményeknek felnőttoktatási feladataik ellátásához; gondoskodik a legjobban hasznosítható tapasztalatok összegyűjtéséről és elterjesztéséről, s ezáltal elősegíti a felnőttoktatás gyorsabb ütemű fejlesztését."

Ez a Stúdió lesz tehát a jövőben a főváros iskolán kívüli felnőttoktatásának bázisa. Végzi a különböző közművelődési intézményekben folyó felnőttoktatási tevékenység koordinálását és módszertani segítségét.

Biztosítja a Fővárosi Felnőttképzési Szakbizottság működését is. E célok érdekében igen sokrétű feladatokat old meg:

- tapasztalatokat gyűjt a főváros művelődési házaiban, könyvtáraiban folyó felnőttoktatási munkáról;
- adatszerűen feldolgozza, elemzi a szerzett ismereteket;
- elősegíti a jó kezdeményezések megismertetését, terjesztését, tapasztalatcserék, bemutató foglalkozások szervezésével, propaganda anyagok közreadásával;
- kiadványokat szerkeszt a közművelődési intézmények felnőttoktatási munkájának témakörében;
- kísérleteket kezdeményez a főváros közművelődési intézményeiben az iskolán kívüli felnőttoktatás tartalmi és módszertani továbbfejlesztésére;
- szervezi a művelődési otthonok felnőttoktatással foglalkozó munkatársainak továbbképzését;

- tanácsadó szolgálatot teljesít az üzemek oktatási felelősei részére az alapfoku felnőttoktatási formák széleskörű megismertetése céljából;
- a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárral együttműködési szerződés alapján /a könyvtár részlegeként/ létrehozza a felnőttoktatási szak-, ill. kézikönyvtárat és gondoskodik fővárosi hasznosításáról;
- kialakítja audio-vizuális eszköz-tárát és gondoskodik annak helyi és fővárosi szintű működtetéséről;
- az iskolán kívüli felnőttoktatást segítő video-programok készítésében közreműködik;
- bemutató termében biztosítja a műhelymunka lehetőségeit az iskolán kívüli felnőttoktatást végzők számára;
- ellátja a Pataky Művelődési Központ felnőttoktatási feladatait /"Mindenki iskolája" konzultációs foglalkozások; kismama osztály; alapismereti tanfolyam; alapfoku magánvizsgára felkészítő tanfolyam; a X. kerületi Dolgozók Általános Iskolájával és a Dolgozók Általános Iskolájával és a Dolgozók Gimnáziumával aktív munkakapcsolatot alakít ki./
- közművelődési programot szervez - az iskolák igényei alapján - a felnőttoktatásban résztvevők számára.

/10. számú melléklet: a Stúdió Működési Szabályzatának II., III. fejezete, amely működésének anyagi, tárgyi, személyi feltételeinek biztosítását, irányítását és kapcsolatrendszerét összegezi./

Vizsgálatunk alapján a Stúdió programjában erőteljesen hangsúlyt kell kapjon az alapiskolázatlanság felszámolása érdekében a tanulási folyamat segítése speciális közművelődési foglalkozásokkal, segítenie kell az önművelés, az egyéni tanulás feltételeinek és módszereinek kimunkálását, a kötetlen művelődés közösségi formáinak kialakítását.

Jobban kell hasznosítani a hatékonyabb munka érdekében a televízió és a rádió felnőttoktatási programjait.

Az utkeresés lehetősége között említhetjük a Fővárosi Felnőttnevelési Szakbizottság társadalmi testületének létrehozását is, amely a felnőttnevelés-képzés-oktatás fővárosi szintű feladatainak koordinációja érdekében jött létre.

A 19 tagú szakbizottságnak a "Mindenki iskolája" beindítása óta az Iskolarádió és Iskolatelevízió egy-egy munkatársa is tagja.

A munkásművelődés következetes fejlesztése érdekében ebben az évben tagjai alaposan foglalkoztak az általános alapműveltséggel nem rendelkező rétegek problémakörén belül

- a Mindenki iskolája konzultációs programjaival,
- a bejáró munkások művelődésének ügyével,
- a három budapesti nagyüzem felnőttképzési tapasztalataival.

Néhány kiadvánnyal is segítették e fontos feladat megoldását, megjelentették a

- Módszertani javaslatok a MI konzultációs központok működéséhez,
- Mindenki iskolája 8. osztály
- A munka melletti tanulás lehetőségei

c. anyagokat.

Tervezik a következő témafeldolgozások, tanulmányok kiadását:

- bejáró dolgozók szakmai képzése,
- tanulási szándékvizsgálat,
- üzemi oktatási helyzetkép-felmérés,

- munkástovábbképzési alapismeret
 - fizika
 - matematika
- szaktanári utmutató a Mindenki iskolája konzultációs központja oktatóinak /magyar, történelem/

A bizottság munkájának főbb eredményei, hogy jelentős felnőttoktatási témák napirendre tűzésével, megvitatásával elősegítette a hasznos tapasztalatok közkinccsé tételét, a főváros felnőttoktatásában közreműködők szemléletformálását és együtt gondolkodását.

Kiadványaiival mozgósított a tankötelezettségi törvény teljesítésére; a pedagógusoknak pedig módszertani segítséget nyújtott.

Az utkeresések között beszélhetünk arról a kezdeményezésről is, amely az alapműveltséggel nem rendelkező rétegeken belül a munkásszállásokon lakók 8. osztályig való eljuttatására törekszik. Erre azért van nagy szükség, mert a munkásszállásokon lakók közül az általános iskola 8. osztályát csak 40% fejezte be Budapesten. Hozzá kell ehhez tennünk, hogy a nevelőmunka kibontakozását a szállásokon tapasztalható nagyarányú fluktuáció mellett az adott szálló szociális-, egészségügyi, - és közművelődési feltételeinek elmaradottsága is hátráltatja.

Ezért a fővárosi szervek pályázati felhívást intéztek a munkásszállások kulturális bizottságaihoz, hogy segítsék az iskolarendszerű felnőttoktatási munkát, a szocialista együttélést, életmódot alakító közművelődési formák erősítését, a közösségi kapcsolatok tartalmas kiépítését; a társadalomtudományi, természettudományos ismeretterjesztési munka fejlesztését; az olvasómozgalom tartalmi oldalának erősítését.

Emellett az említett feltételek javítását is biztosítani kell, mert csak megfelelő körülmények között lehet ha-

tékony a munkásszállásokon élők erkölcsi, politikai és kulturális nevelése, s természetesen a súlyos lemaradások pótlása, melyet az a figyelmeztető adat is alátámaszt, hogy a munkásszállásokon élők 3,5%-a analfabéta.

Közöttük próbálják azt a klubformát is terjesztetni, amely épít arra, hogy előzetesen a munkások figyelemmel kísérnek egy-egy, az érdeklődésük szerint választott irodalmi, művészeti, tudományos adást, azután az ismeretterjesztés sajátos "fordított" megoldásával lehetőséget teremtenek részükre utána-kérdezésre. Ezt a klub- és munkásszállás vezetők az adásban szereplő írók, művészek, tudósok meghívásával biztosítják. Így a munkások kérdezhetnek arról, ami érdekli őket, ami tisztázatlan számukra.

A Mindenki iskolája korszerűsége is ebben van tulajdonképpen, hogy írók, művészek, tudósok részt kértek és vállaltak a munkásművelődésből. Hogy az iskolák mellé felsorakoztak az üzemek, a fővárosi művelődési otthonok, a könyvtárak, a muzeumok is.

A kísérleti év tapasztalatai különösen azt erősítették meg, hogy nem lehet a tv és a rádió spontán hatásától a vizsgázók számának ugrásszerű növekedését várni. A társadalmi erők összefogása elsősorban a művelődés igényét keltette fel a munkásokban, akik között azonban sokan voltak, akik különösebb erőkifejtés nélkül akarták elvégezni a 7., 8. osztályt.

Azoknak a modelleknek a továbbfejlesztésére van szükség, amelyek ismeretfelujító, kiegészítő funkciót töltenek be:

- az adások beépülnek a munkástovábbképző tanfolyamok tantervi anyagába;
- egy-egy tantárgy adásainak elmélyítését végzik, pl.

magyar nyelv és irodalom adásokat, anyanyelvi műveltség fejlesztésében;
vagy pl. a történelmi adásokat a marxista történelemszemlélet alakításában használják fel.

Mindehhez a tv és rádió adások nagy motivációs erőt jelentenek. A hatékonyság érdekében azonban további társadalmi méretű összefogást igényel, ahogy a II. Országos Felnőttoktatási Konferencián megfogalmazódott: az összes érdekelt összefogását, amelyet áthat az a tudat, hogy összehangolt munkájukon múlik több százezer dolgozó ismeret- és tudásszintjének olyan mérvű emelése, amely megfelel korunk és szocialista társadalmunk igényeinek.

HIVATKOZÁSOK

- 1./ A közművelődés helyzete és fejlesztésének feladatai.
Kossuth Könyvkiadó 1974.
- 2./ Loránd Ferenc: Az önművelés igényének és képességének
fejlesztéséről
Debreceni II. Országos Felnőttoktatási Szeminárium
- 3./ Dr. Miroslav Cipro: A korszerű képzés problémái
Pedagógiai Szemle 1966/773.o.
- 4./ A műszaki értelmiség helye, szerepe és feladatai a
munkásművelődésben, a munkahelyi nevelésben
MTESZ, SZBT tanácskozás 1977.
- 5./ P.N. Fedoszjev nyomán: A tudományos technikai forradalom
és a társadalmi haladás
Népszabadság 1974. december 12.
- 6./ R.H. Dave: A permanens nevelés
- 7./ DR. Ágoston György: A permanens képzésről
Neveléstudomány 1970.
- 8./ Philip H. Coombs:
Az oktatás világválsága
- 9./ Kiss Árpád: Iskolai és permanens nevelés
Pedagógiai Szemle: 1975/2.
- 10./ John Lowe: The Education of adults
a World Perspective UNESCO 1975.

- 11./ Széchy Éva: A permanens képzés és a nevelés törekvései a fejlett tőkés országokban
Magyar Pedagógia 1977/1.
- 12./ Durkó Mátyás: A dolgozók iskolája és a közművelődés a felnőttek permanens művelődéséért
Debreceni Országos Felnőttoktatási és Metodikai Szeminárium 1974.
- 13./ Csoma Gyula - Gellért László:
Korszerűség és felnőttoktatás
Pedagógiai Szemle 1967.
- Mellékletek: /2., 3.sz./
- 14./ A Fővárosi Pedagógiai Intézet jelentéséből:
Az alsó és középfoku felnőttoktatás helyzete, szervezeti és tartalmi korszerűsítéséről /a Fővárosi Tanács VB.
1975. októberi napirendjén szereplő előterjesztés az Oktatási Bizottság ülésén/
- 15./ Daly Lenke: A folyamatos művelődés egyik modellje
Kezdeményezések a főváros felnőttoktatásban c. kötetből.
- 16./ A Fővárosi Tanács VB Művelődésügyi Főosztálya kiadványa
1975.
- 17./ Magyar Edit: A tantárgyi integráció gyakorlati próbája
az újpesti Dolgozók Általános iskolájában.
A Fővárosi Tanács VB Művelődésügyi Főosztálya kiadványa
1975.
- 18./ Kis Árpád - Gyaraki Frigyes
1968.

- 19./ Harsányi István: A pedagógia, a szociológia és a pszichológia tudományközi kapcsolatairól - vita - a nevelés-lélektan és a szociálpszichológia néhány érintkezési területéről.
Pedagógiai Szemle 1969/1.
- 20./ Sándor György : Az Oktató Televíziók és Rádiók III. Világkongresszusa.
Pedagógiai Szemle 1967/2.
- 21./ Arató Ágnes: Iskolatelevíziós kísérletek a Román Népköztársaságban
Pedagógiai Szemle 1968/6.
- 22./ David Sarnoff
Pedagógiai Szemle 1968/6.
- 23./ Körmöczi: FCGU csoportmunka ismertetése
- 24./ Terényi Lajos: Modern oktatási eszközök Indiában.
Dr. SS. Kulkarni, Dept.of. Psychol.
Faundantions, Delhi
Pedagógiai Szemle 1968/3.
- 25./ Gyöngyössy Istvánné:
Az audio-vizuális oktatás helyzete Franciaországban
Pedagógiai Szemle 1970/II.
- 26./ Péter Ernő: A svéd felnőttoktatásról
Pedagógiai Szemle 1973/2.
- 27./ Csoma Gyula: Az iskolai metodikai korszerűsítés irányai
Debreceni Országos Felsőoktatási és Metodikai Szeminárium 1974.
- 28./ Hans Lőwe: Bevezetés a felnőttkor lélektanába

29./ Durkó Mátyás

ugyanaz mint 27.

30./ Dr. Polinszky Károly oktatási miniszter beszéde a II.
Felnőttoktatási Konferencián
1977.

31./ SZOT, TIT és Kulturális Minisztérium felhívása

32./ SZOT, TIT és Kulturális Minisztérium felhívása

33.-34. mellékletek

35./ Az Iskolai munka időszerű kérdései a 8.

A Hajdu-Bihar Megyei Tanács VB Művelődésügyi Osztály
Pedagógus Továbbképzési Intézete 1974.

A Debreceni Országos Felnőttoktatási Szeminárium ajánlásai

36./ Rubinstein: Általános pszichológia
Akadémia Kiadó 1967.

37./ Roger Gal: Hol tart ma a pedagógia?

38./ Dr. Kelemen László: A nevelés folyamatában szereplő
hatásmechanizmusokról
Pedagógiai Szemle 1966/6.

39./ Dr. Nagy József:

A pedagógiai hatásfolyamat eredményeinek kvalifikálása
Eredménymérés az iskolában 1974. Tankönyvkiadó

IRODALOMJEGYZÉK

Aczél György: A kultúra szerepe

Közművelődés 1975/43.

Ágoston György: Az audio-vizuális eszközök alkalmazásának
pedagógiai és lélektani jelentősége

Felsőoktatási Pedagógiai Tanulmányok, Bp. 1968.

Ágoston György: Neveléstudomány

Tankönyvkiadó 1970.

A közművelődés új formája

Délmagyarország, 1976. augusztus 29.

Andragógia - felnőttoktatás

Szegedi Művelődéstudományi Nyári Egyetem,
Szeged, 1974.

Barkóczy Ilona: Tanulás és motiváció

Tankönyvkiadó, 1967.

Bebesi Károly: Be akarok "iratkozni" a Mindenki iskolájába

Dunántúli Napló 1976. október 20.

Bede Zsóka: A tudás kincseit adja a Mindenki Iskolája

Békés megyei Népujság 1976. november 14.

Benedek Miklós: Tankötelezettség és közművelődés

Észak-Magyarország 1976. február 22.

Biró Vera - Csoma Gyula:

A magyar felnőttoktatás szerkezeti vázlata
Pedagógiai Szemle 1976/8.

Bodó László: A cselekvő, az auditív, a vizuális és az audio-vizuális oktatás értékelemzése és helye a pedagógia rendszerében
Tankönyvkiadó, 1971.

Bodó László: Az auditív- a vizuális és audio-vizuális eszközök felhasználása a korszerű oktató- nevelő munkában.
AV Közlemények 1968/5.

Bóra Ferenc: Folytonos, állandó művelődés
Somogyi Néplap 1976. szeptember 30.

Borus Rózsa: Az oktatás hatékonyságának növelése audio-vizuális szemléltetéssel.
AV Közlemények 1972/5.

Buda Béla: A közvetlen emberi kommunikáció modern elmélete és ennek pedagógiai perspektívái.
Pedagógiai Szemle 1967/10.

Csató István: Az információ forradalma
Bp. 1969. Kossuth Kiadó

Czider Sándor: Széleskörű összefogás a MI-ért.
Munka 1977/2.

Csoma Gyula: Az iskolai felnőttoktatás didaktikai alapjai.
Budapest, 1975.

Csoma Gyula: II. Felnőttoktatási Metodikai Szeminárium
Debrecen, 1974.

Csoma Gyula: Mindenki iskolája
Köznevelés 1976/31.

Csoma Gyula - Gellért László: Korszerűség és felnőttoktatás
Magyar Pedagógia 1967/2.

Csordás Ágota - Riman Lajos- Fábián Ferenc
A Mindenki iskolájáról az első előadások után
Pedagógusok Lapja 1976/20.

Csutorás Annamária: Vizsga: január 25-26.
Észak-Magyarország 1977/15.

Daly Lenke: A felnőttoktatás szervezőinek felelőssége
Népszabadság 1977. június 15.

Daly Lenke: Az iskolai felnőttoktatás funkciójáról és feladatairól
Pedagógiai Szemle 1976/8.

Daly Lenke - V. Sütő Anna: Mindenki iskolája "félideje" a fővárosban
Munka 1977/4.

Duró Lajos: A személyiség szociometriai vizsgálatának módszertani kérdései
Acta.Univ. Szeged 1969.

Durkó Mátyás: Az élettapasztalatra épülő felnőttnevelés pedagógiai kérdései
Pedagógiai Szemle 1968/2.

Durkó Mátyás: Felnőttoktatás
Debrecen, egyetemi jegyzet

Duzs János: A 15 éves audio-vizuális technikai és módszertani fejlődés előzetes prognózisa
AV Közlemények 1971/6.

Duzs János: Audio-vizuális Horizont
1970-80

Erdey-Gruz: A tudományos technikai forradalom és a nevelés.
HevesiMűvelődés 1971/1.

Farkas Lukácsné: Felnőttoktatás és közművelődés
Pártélet 1976.

Fekete József: A TV és a programozott oktatás összekapcsolása
TV pedagógiai 6.

Felkai László: Így könnyebb a tanulás.
Budapest, 1975/56. Tanulási tájékoztató

Felnőttek az iskolapadban és a képernyő előtt.
Kisalföld 1976. június 1.

Felnőttoktatás és közművelődés:a Fővárosi Tanács VB. Művelődésügyi Főosztály kiadványa 1976.

Fényi András: Ahol milliók tanulhatnak
Pedagógusok Lapja 1976/17.

Fényi András: Egy új oktatási "intézmény"
Pedagógusok Lapja 1976/14/15.

Gábor István: A pedagógiai távközlés korában
Magyarország 1964. augusztus 16.

Gartner Éva - Gál Mihály - Martos Eta:
Tanár: a rádió és a televízió
Magyar Ifjúság 1976/38.

Gellért László: Iskolai felnőttoktatás és népművelés
Budapesti Népművelő 1967/19.

G. Szabó László: A tv, a rádió segít a bejárók oktatásában

Munka 1977/1.

Győri Gábor: Az audio-vizuális oktatás a ma és a holnap oktatásában.

Köznevelés XIX./13-14.

Gyurkovits Lajos: Vizsgáznak a Mindenki iskolája hallgatói.

Köznevelés 1977/9.

Hajdu Antal: Amit a "Mindenki iskolájáról" tudni kell

Békés megyei Népujság 1976. augusztus 25.

Halász Ferenc: Konzultációk a megyeszékhelyen

Petőfi népe 1976. november 3.

Harsányi István: A neveléslélektan és a szociálpszichológia néhány érintkezési területe.

Pedagógiai Szemle 1969/1.

Harsányi István: A pedagógus szerepe a tömegkommunikációs eszközök korszakában.

Pedagógiai Szemle 1968/7-8.

Hary Márta: Az újpesti munkásakadémia

Köznevelés 1976.

Horváth György: Korszerű szemléltetés az oktatásban és az ismeretterjesztésben.

Kálmán György: Az ITV alkalmazásának tapasztalatai.

Tévépedagógia 7.

Kanczler István: A felnőttoktatás pedagógiájának alkalmazása a tömegpropagandában.

Pártélet 1976/1.

Kardos Lajos: Általános pszichológia
Tankönyvkiadó, 1964.

Kardos Lajos: Tanulás és emberérválás
Pszichológiai tanulmányok
Budapest 1958. Akadémiai Kiadó

Kardos Margit: Az audio-vizuális eszközök felhasználásá-
nak általános pedagógiai és módszertani kérdései

Kelemen Endre: A televízió és a pedagógiai ismeretterjesz-
tés
Pedagógia és pszichológia 1969/2.

Kelemen Endre: A televíziós oktatás lehetőségei hazánkban.
AV Közlemények 1971/4.

Kelemen Endre: Az Iskolatelevízió lehetőségei a közművelő-
désben
Magyar Televízió 1971/30-43.

Kelemen Endre: Az ITV szerepe a tanulás irányításában.
AV Közlemények 1972/3.

Kelemen Endre: Egy nagy lehetőség: a Mindenki iskolája
Rádió TV Szemle 1977/1.

Kelemen Endre: Mindenki iskolája
Ifjukommunista 1976/9.

Kelemen Endre: Mindenki iskolája a televízióban
Könyvtáros: 1976/9.

Kelemen Endre - Kovács Barna - Havril Erzsébet:
Mindenki iskolája
Népművelés 1976/5.

Kelemen László: Aktivitásra, szellemi önállóságra nevelés az
ITV, Iskolarádió és az alkotófilm segítségével
Hevesi Művelődés 1971/1.

Kelemen László: A Pedagógiai pszichológia alapkérdései
Tankönyvkiadó 1968.

Kiss Árpád: Várható pedagógiai fejlődésünk, különös tekintettel az Iskolatelevízióra.
Tévépedagógia 7.

Király István: Nagyobb figyelmet a munkásszállásokra
Munka 1976/5.

Koczka János: Az ITV szervezeti és didaktikai-metodikai problémái külföldön
Tévépedagógia 8.

Kovács Barna: A természettudományi műsorok hatékonyságának feltételei
Tévépedagógia 7.

Kovács Barna: Mindenki iskolája
Földrajz-tanítás 1976/4.

Kósa Pál: Mindenki iskolája a Ganz-Mávagban
Munka 1977/1.

Kulcsár Ildikó: Legyen rang a tanulás
Köznevelés 1976/10.

Lippenszky István: A Mindenki iskolájáról
Baranyai Művelődés 1977/1.

Lomb Kató: Idősebbek is elkezdhetik? avagy a "harmadik"
kor?

Magyar Nemzet 1976. június 13.

Lovas Lajos: Közművelődés és munkásművelődés
Észak-Magyarország 1976. március 5.

Lux Alfréd: Távoktatási Konferencia Sopronban
Pedagógiai Szemle 1976/8.

Major Klára: Mindenki iskolája. Együttes tévé és könyvakció
Uj Tükör 1976/37.

Maros Eta - Gartner Éva: Felnőttoktatás a Rádióban.
Könyvtáros 1976/7.

Medve Imola: Munkásműveltség
Magyar Hírlap 1976. december 2.

Mészáros - Jámberi - Gál: Az oktatás hatékonyságának növelése
audio-vizuális eszközökkel és visszacsatolással
AV Közlemények 1971/6.

Mihály József: Az oktatástechnológia bevezetésének jelentő-
sége és problémái a vállalatnál folyó munkásoktatás terén
AV Közlemények 1977/1.

Miklós Imre: A TV alkalmazása a felsőoktatási intézmények
levelező oktatásában
Felsőoktatási Szemle XII.

Mindenki iskolája

Gyermeünk 1976/8.

Népszava 1977. február 19.

Mindenki iskolája - olvasókönyv felnőtteknek
7. osztály 1976.

Moldován Jánosné: Az iskoláztatási törvény végrehajtása társadalmi ügy
Borsodi Művelődés 1976/1.

Mónus Ferencné: A könyvtárak feladatai a fizikai dolgozók művelődésének irányításában.
Csongrád megyei Művelődésügyi Szemle
Szeged 1975/139.o.

Munkásművelődés Magyarországon 1965-1975
Bibliográfia
Szeged 1976.

Nagy Istvánné: Televízió és munkalap együttes alkalmazása, hatékonysága az oktató-nevelő munkában.
Tévépedagógia 6.

Nagy József: A témazáró tudásszintmérés gyakorlati kérdései
Tankönyvkiadó 1972.

Nagy József: A pedagógiai hatásfolyamat eredményeinek kvalifikálása
Mérési módszerek a pedagógiában
Tankönyvkiadó 1971.

Nagy Sándor: Didaktika
Tankönyvkiadó: 1972.

Nagy Sándor: Megjegyzések a felnőttoktatáshoz
Köznevelés 1976/18.

Nagy Sándor: Modern technikai eszközök nevelésmódszertani kérdései
Hevesi Művelődés 1971/1.

Pécsi István: Ahol felhasználták a lehetőségeket.
Heves megyei Népujság 1977. április 28.

Ritecz József: Felsőoktatás - közművelődés
Munka 1977/2.

Preszman: A tanulók megismerő tevékenysége és aktivizálása
audio-vizuális eszközök segítségével
Tévépedagógia 7.

Rubinstein: Az általános pszichológia alapjai
Akadémiai Kiadó 1964.

Ruszinyák Márta: Az audio-vizuális eszközök pedagógiai alkalmazásának egyes elméleti kérdése.
AV Közlemények 1965.

Sándor György: A MITV tapasztalatai és további tervek

Sánta György: Kiskatonák az iskolapadban
Népszava 1977. március 20.

Sarkadi László: A távoktatás: lehetőség
Népszabadság 1976. július 14.

Sarkadi László: Munkapad és iskolapad
Népszabadság 1976. november 14.

Sulyok Erzsébet: Ki tanul az ország legnagyobb tantermében?
Dél-Magyarország 1976. október 22.

Szalánczay György: A felnőttoktatásról jelenidőben
Palócföld 1975/3.

Szebeni Márton: Az audio-vizuális oktatás kézikönyve
Budapest, 1963.

Széchy Éva: Oktatási rendszerünk továbbfejlesztésének néhány
kérdése
Magyar Pedagógia 1969/1-2.

Strack Jánosné: Mindenki iskolája a XI. kerületben
Munka 1976/12.

Sztyepanov: TV az iskolai oktatásban
Tévépedagógia 7.

Társadalom és iskola
Szolnok 1976.
A felnőttoktatás feladatai a munkásműveltség eme-
lésében

Tongori Imréné: Egy budapesti kerületi könyvtár és a Min-
denki iskolája
Könyvtáros 1977/4.

Török Gábor: AV felnőttoktatás
AV Közlemények 1976/4.

Tóth Elemér: Megjegyzések a felnőttoktatásról
Nógrád 1976. november 13.

Tóthpál József: Gondolatok a Mindenki iskolájáról
Munka 1976/9.

Tráser László: Korszerű munkásműveltség és a fejlett szocialis-
ta társadalom
Népszabadság 1976. november 13.

Ujhegyi Lajos: A telepedagógia hatékonyságát befolyásoló
feltáratlan tényezőkről
AV Közlemények 1973/1.

Ujhegyi Lajos: A tv korszerű oktatási eszköz
Tévépedagógia 9.

Vas Julia: Mindenki iskolája
Népművelés 1977/5.

Várnagy Marianne: Tanulás és tanítás a dolgozók iskoláiban
Pedagógiai Szemle 1966/9.

Várnagy Marianne: A tanulás - tanítás hatékonyabbá tétele
a dolgozók iskolájának levelező tagozatán
Pedagógiai Szemle 1971/2.

Voksán József: Közös munkával egész népünket gazdagítva
Pedagógusok Lapja 1976/21.

Zrinszky László: Életszerűség, korszerűség, közérthetőség
Filozófiai Közlemények 1967/3.

Zukovits Imre: Az ismeretszerzés pszichológiai és pedagógiai
sajátosságai a felnőtteknél
1973. Pécs, Paedagogica - psychologica

F Ü G G E L É K

Statisztikai adatok

Felhívások

Jegyzőkönyvi részletek

Teljesítménymérő lapok

Számítások /eredményvizsgálat/

A konzultációs központokban felkészített magánvizsgázókra vonatkozó adatok /életkor, lakhely, foglalkozás, eredmények/

Grafikonok

1. sz. melléklet

A hallgatók száma a dolgozók iskoláiban iskolatípusonként

Év	Általános iskola	Gimnázium	Ipari, mezőgazdasági technikum	Szakközépiskola 4 és 2 éves	Összes létszám
69/70.	5026	15191	17914	10846	48977
70/71.	4546	15652	17036	12481	49715
71/72.	4238	16118	11684	18364	50404
72/73.	5060	15946	6892	22340	50238
73/74.	7339	16178	2981	27136	53634

2.sz. melléklet

A 40- 59 év közötti korosztály iskolázottsági
viszonyai a Budapesten lakók között

Az 1960-as népszámlálás idején:

a korosztályhoz tartozók összes száma:	514.582 fő
ebből nincs általános iskolai végzettsége	292.402 főnek,
vagyis a korosztály	56%-ának
közülük 6 elemi végzett cca	100.000 fő

Az 1970-es népszámlálás idején:

a korosztályhoz tartozók összes száma:	554.634 fő
ebből nincs általános iskolai végzettsége:	230.584 főnek,
vagyis a korosztály	41,6%-ának
közülük 6 elemi végzett cca	70.000 fő

3. sz. melléklet

A fővárosi felnőtt lakosság iskolázottsági viszonyainak
javulása két népszámlálás között egy korosztály tükrében^x

	Nem végezte el az ált.iskolát		Érettségizett, felsőfo- ku oklevelet szerzett	
	fő	az össznépessé- ség %-ában	fő	az össznépesség %-ában
Az 1960- as nép- számlá- lás idején				
a	63901	26,4	70342	29,3
20-29 éve- sek közül				

Az 1970- es nép- számlá- lás ide- jén	47605	18,9	92886	36,8
a 30-39 évesek közül				

^x

Megjegyzés: Az arányok jelentős javulása a dolgozók
iskoláiban szerzett végzettség követke-
ménye.

4. sz. melléklet

A fizikai dolgozók száma és aránya a dolgozók iskoláiban

Iskola	Összes tanuló száma	Ebből fizikai dolgozó	A fizikai dolgozók közül szakmun- kás	Összes	Ebből fizikai dolgozó	A fizikai dolgozók közül szakmunkás
		%	%		%	%
Általá- nos is- kola	4546	4321	-	7339	6594	-
		95%	-		89,8%	-
Gimná- zium	15652	7549	4427	16178	7542	4695
		48,2%	58,5%		46,6%	62,2%
Techni- kum	17036	13380	4486	2981	1988	1605
		78,7%	33,4		66,6%	80,7%
Szak- közép- isk.	12481	4380	3703	27136	15974	13633
		33%	84%		76,3%	91,5%

Az Országos Közművelődési Tanács elnökségének
felhívása

A fejlett szocialista társadalom építése a dolgozó emberek képzettségének állandó fejlesztését, ismereteik szüntelen bővítését kívánja. A műveltségi és iskolázottsági szint - a nagy fejlődés ellenére - ma még gyakran elmarad a szocialista építőmunka követelményeitől. Az általános műveltség alapjainak megszilárdításához, az iskolai végzettség pótlásához nyújt lehetőséget a televízió és a rádió a "Mindenki iskolája" sorozat indításával, amely jelenleg a VII. és VIII. osztály ismeretanyagának legfontosabb témacsoportjait dolgozza fel. A sorozatnak a közművelődés egészében, s különösen a felnőttoktatásban való széles körű és hatékony felhasználása érdekében az Országos Közművelődési Tanács elnöksége

FELHIVÁSSAL

fordul a megyei /fővárosi/, helyi tanácsok, a társadalmi és tömegszervezetek, a vállalatok és a szövetkezetek vezetőihez, irányító testületeihez.

6. sz. melléklet

PEDAGÓGUSOK SZAKSZERVEZETE KV

Köznev., Kult. és Agit.Prop

Osztály

Kedves Titkár elvtárs!

Ez év Őszétől kezdve "Mindenki iskolája" elnevezéssel a tömegszervezetek, az Oktatási Minisztérium, a Magyar Rádió és Televízió szervezésében nagy művelődési mozgalom indul.

Ez a mozgalom fordulópontot jelenthet a magyar felnőttoktatás történetében. A rádió és a televízió révén az ország "legnagyobb tantermévé" válhat, tíz- és százezrek számára segítheti az általános műveltség alapjainak elsajátítását.

A szakszervezetek kezdeményezően vettek részt a "Mindenki iskolája" koncepciójának kialakításában. Legyünk kezdeményezők a gyakorlati megvalósításban is. Mindezt abban a tudatban tegyük, rajtunk is mulik, hogy sok százezer ember - többségükben munkások - ismeret- és tudásszintje, általános műveltsége a kor és a társadalom igényeinek megfelelő szintre emelkedjék.

A Magyar Rádió és a Magyar Televízió 1976. szeptemberében kezdi a "Mindenki iskolája" műsor anyagának sugárzását. E műsor 1977. januárjáig az általános iskola 7. osztálya; 1977. februártól júniusig pedig 8. osztálya anyagának legfőbb csomópontjait sugározza. A rádióban a magyar nyelv és irodalom, valamint a történelmi órák hangzanak el; a televízió pedig a matematika és a természettudományi tárgyak /fizika, földrajz, kémia/ anyagát dolgozza fel.

Mit várunk a szakszervezeti bizottságoktól?

A munkásművelődés fejlesztése igen fontos politikai feladat. A Pedagógusok Szakszervezete az elmúlt 30 év alatt nagyon sokat tett az általános műveltség - benne a munkásműveltség - emeléséért. A felnőttoktatás sok kezdeményezésének szakszervezetünk volt az elindítója, felkarolója.

A "Mindenki iskolája" elindítása új és nagyszerű lehetőséget ad a munkásművelődés további fellendítéséhez, nagy tömeget átfogó kibontakoztatásához. Minden szakszervezeti bizottságunknak feladata a felnőttoktatás eme új formájának közvetett és közvetlen segítése. Kérjük, hogy minden lehetőséget ragadjanak meg arra, hogy a pedagógusok világosan lássák a "Mindenki iskolája" helyét a felnőttoktatás rendszerében. Hosszú oda, hogy a konzultációk vezetését a feladatra legalkalmasabb, kellő felnőttoktatási tapasztalattal rendelkező pedagógusok végezzék. Szorgalmazzák, hogy az "Egy üzem - egy iskola" mozgalom nyomában kibontakozó kapcsolatoknak szerves része legyen a "Mindenki iskolája" mozgalom patronálása, a benne résztvevők felkészítése a vizsgákra. Keressenek kapcsolatokat az üzemi szakszervezeti bizottságokkal, javasolják, hogy a vállalatok vásárolják meg az előadásokról szóló magnetofonszalag sorozatot, rendeljék meg a tananyagot, biztosítsák a tankönyveket és egyéb felszerelést. A vállalati szakszervezeti bizottságok felelősei, koordinálói a vállalat területén a munkásművelődés emelésének, rendelkeznek a kellő jogokkal a törvényes rendelkezések betartása, a feltételek megteremtése terén, igazi partnerei a pedagógusoknak az oktatás szervezésében és az oktatás folyamatának segítésében.

A szakszervezeti bizottságok figyelmébe ajánljuk, hogy a "Mindenki iskolája" része az iskolarendszerű felnőttoktatás-

nak, nem akar annak helyébe lépni. A hagyományos formák /esti, levelező tagozat/ szervezése és gondozása tehát továbbra is fontos feladata a szakszervezeti mozgalomnak. Ezért az elmúlt évekhez hasonlóan szervezzük a dolgozók és levelezők oktatását, a ki-
helyezett üzemi osztályokat is.

Kedves Titkár Elvtárs!

Szakszervezetünk Elnöksége nevében kérjük, hogy már most kezdjenek hozzá a "Mindenki iskolája" tervszerű szervezéséhez és lebonyolításához. A munkásműveltség fejlesztése a szakszervezeti mozgalomnak mindig szivügye volt. Most társadalmi összefogással a munkásművelődés tömegmozgalmává szervezhetjük a "Mindenki iskolája" akciót. Munkájukhoz sok sikert kívánunk!

Budapest, 1976. augusztus 25.

PEDAGÓGUSOK SZAKSZERVEZETE KV
Köznevelési, Kulturális és
Agitációs Propaganda Osztály

7. sz. melléklet

Az Országos Pedagógiai Intézet Felnőttnevelési
Tanszéke által kijelölt bázisiskolák:

1035 Szellő u. 9-11.
1041 Venetiánér u. 26.
1073 Kertész u. 30.
1089 Vajda Péter u. 25.
1095 Ipar u. 8.
1102 Kőrösi Csoma u. 28.
1114 Kőrösi Csoma u. 27.
1134 Váci ut 61.
1146 Május 1. u. 23.
1211 Gyepsor u. 1.

A Kulturális Minisztérium által kijelölt
mintakonkultációs központok:

Fővárosi Művelődési Ház
1119 Bp. Fehérvári ut 47.

Dallos Ida Művelődési Ház
1046 Bp. Papp J. u. 1.

Ganz Mátyás Művelődési Központ
1089 Delej u. 51.

Pataky István Művelődési Központ
1105 Bp. Pataky tér 7-14.

Láng Gépgyár Művelődési Központ
1139 Bp. Rozsnyai u. 3.

Csokonai Művelődési Ház
1153 Bp. Eötvös u. 66.

Csepeli Munkásotthon
1215 Bp. Árpád u. 1.

9. sz. Szabó Ervin Könyvtár
1088 Bp. Gutenberg tér 3.

**MINDENKI ISKOLÁJA
KONZULTÁCIÓS KÖZPONT VEZETŐJÉNEK**

JELENTKEZÉSI LAP

Tájékoztatójuk alapján szeretnék résztvenni a konzultációs központ által tartandó programokon.

Név: Szül. éve: hó nap

Munkahelyének címe, irányító száma:

Lakásának pontos címe, irányítószáma:

Szakképzettsége: Munkaköre:

Iskolai végzettsége:

Mikor, és hol járt utoljára iskolába?

Kíván-e vizsgázni az adás-sorozat végén?

A TV és Rádió adásait hol hallgatja?

(üzem, otthon, konz. közp. stb.).

Ha az üzemben is indulna Mindenki iskolája sorozat, ott, vagy a művelődési házban venne részt a programokon?

Szocialista brigádtag-e?

Szerepel-e a tanulás a brigádállásban?

Kapott-e ígéretet a brigád tagjaitól, hogy a tanulást segítik?

A vállalat megveszi-e a tankönyveit?

Segíti-e a tanulást?

Budapest, 1977.

.....
a jelentkező aláírása

PROGRAM:

A Pedagógusok Szakszervezete Budapesti Bizottsága
és a Fővárosi Pedagógusok Művelődési Központja
"Fáklya" Klubja

a FELNŐTTOKTATÁSI FÓRUM keretében
a MINDENKI ISKOLÁJÁ-val kapcsolatos tapasztalat-
cserét rendez az ISKOLARÁDIÓ és ISKOLATELEVIZIÓ
szerkesztőségének munkatársaival.

Minden Kartársat szeretettel várunk!

10.sz. melléklet

A Fővárosi Felnőttnevelési és Stúdió ügyrendje
és Működési Szabályzata

/ Részlet /

II. Működésének anyagi, tárgyi, személyi feltételei

a/ A Stúdió anyagi, technikai feltételeinek biztosításához

- a/ a Kulturális Minisztérium 700.000 Ft-tal /400.000 Ft beszerzésre, 300.000 Ft pedig 2 éves működési kiadásokra/;
- b/ a Fővárosi Tanács Művelődésügyi Főosztálya évi 150.000 Ft-tal /50.000 Ft bér/
- c/ és a Pataki Műv. Központ a Stúdió belső munkája költségeinek fedezetével

járul hozzá.

A támogatási összegek a Pataki Művelődési Központ egy-számlájára érkeznek.

A Stúdió vezető éves költségvetést készít, melynek jóvá-hagyása a Közművelődési Osztály egyetértése után az intéz-mény igazgatójának feladata. A jóváhagyott költségvetés felhasználásáról a stúdió vezetője gondoskodik és erről évenként beszámoló jelentést készít.

A Stúdió folyamatos működéséhez két állandó helyiség bizto-sítása szükséges:

- egy klubszerűen berendezett tanulószoba /elsősorban a helyi oktatási feladatok ellátásához/,

- és egy kézikönyvtárral rendelkező kiselőadó terem a műhelymunkákhoz. Ez utóbbi - a Fővárosi Tanács Művelődésügyi Főosztályának közreműködésével - az sz. FSZEK könyvtárban kerül kialakításra.

A könyvtár ad helyet a kb. 600 kötetes, szabadpolcos felnőttoktatási szakkönyvtár kialakításához, a Művelődési Központ pedig gondoskodik a stúdió eszköztárának elhelyezéséről és teremegyeztetésekkel megoldja a fővárosi szintű programok /bemutató foglalkozások, továbbképzések, rendezvények/ helyiségeit.

A Felnőttnevelési Stúdió alap-eszköztárának kialakításához a Kulturális Minisztérium ajánlójegyzéke ad részletes eligazítást.

b/ Személyi feltételek

A Stúdiót főhivatásu közművelődési szakember irányítja, aki egyben elvégzi az intézmény felnőttoktatási munkáját is. Részletes feladatait a munkaköri leírás tartalmazza.

A Stúdió állományába a következő tiszteletdíjas munkatársak tartoznak még:

- részfoglalkozásu adminisztratív ügyintéző, aki ellátja a gépelési, nyilvántartási feladatokat;
- részfoglalkozásu technikus. Feladatkörébe tartozik a különböző technikai eszközök beszerzése, karbantartása és folyamatos üzemeltetése.
- részfoglalkozásu könyvtáros. Feladata: a felnőttoktatási szak- ill. kézikönyvtár anyagának összegyűjtése, kezelése, a könyvtár tájékoztató és propaganda munka, könyvtári bemutató foglalkozások tartása;
- részfoglalkozásu propaganda- és rendezvényfelelős; a különböző felnőttnevelési programok előkészítésére, szervezésére alkalom szerinti levezetésére;

- részfoglalkozásu stúdió szolgálat vezető. Feladata: a helybeni szolgáltatások végzése, tájékoztatás, tanácsadás.
- részfoglalkozásu kézbesítő-, segédmunkás a postázási, kézbesítői és szállítási feladatokra.

A vizsgálatok, felmérések végzéséhez módszertani anyagok, elemzések készítéséhez a stúdió vezetője esetenként tisztelt díjaz megbízásokat adhat a téma legjobb szakembereinek.

III. A Fővárosi Felnőttnevelési Stúdió irányítása, kapcsolatrendszere.

A Stúdió, mint a Pataki Művelődési Központ részlege - viszonylagos önállóságát megtartva - beépül az intézmény szervezeti rendszerébe. Szakfelügyeletét a Fővárosi Tanács VB Művelődésügyi Főosztálya, a fenntartói és a működtetői felügyeletét pedig a Pataki Művelődési Központ igazgatója látja el.

A Stúdió vezetőjét a Pataki Művelődési Központ igazgatója nevezi ki és - a Főosztály előzetes egyetértésével - gyakorolja a munkáltatói jogkört.

Szaktémákban /megbízások, propaganda és módszertani anyagok stb./ a stúdióvezető önálló aláírási jogkört gyakorol.

Tevékenységeről meghatározott időközönként beszámol a Fővárosi Tanács VB Művelődésügyi Főosztályának és a Fővárosi Felnőttképzési Szakbizottságnak.

A Fővárosi Felnőttnevelési Stúdió munkája során széleskörű kapcsolatrendszer épít ki a főváros felnőttoktatásában közreműködő szervezetekkel, intézményekkel.

Együttműködik a művelődési házakkal, könyvtárakkal, a dolgozók iskoláival, az újpesti munkástovábbképző központtal és a X. kerületi, ill. a fővárosi üzemekkel, munkahelyekkel.

11. sz. melléklet

A magánvizsga időpontja:

1977. II.7-8-án

Mindenki iskolája 7. osztály

Sor- szám	N é v :	Szül.év:	Foglalkozás:	Lakhely:
1.	Antos János	1936	kocsilakatos	Budapest
2.	Aurechla János	1932	csomagoló	Budapest
3.	Buda Ferenc	1928	gázmester	Budapest
4.	Dankó János	1931	esztergályos	Budapest
5.	Debrei György	1925	váltókezelő	Karácsond
6.	Elek Mihály	1928	féklakatos	Délegyzáza
7.	Fazekas Jenő	1928	szabó	Budapest
8.	Fegyvári Sándorné	1957	segédmunkás	Gyál
9.	Fekete László	1933	vonatvezető	Sáregres
10.	Garamvölgyi Jenő	1945	szállítómunkás	Budapest
11.	Gábor Pál	1933	lakatos	Budapest
12.	Hackl Márton	1930	kézbesítő	Vecsés
13.	Horváth Józsefné	1933	gépkezelő	Budapest
14.	Ispánovits István	1945	raktáros	Fót
15.	Kiss István	1941	segédmunkás	Ócsa
16.	Kontsár István	1942	gépkocsivez.	Vecsés
17.	Kosik János	1924	vonatvezető	Szigetszentmiklós
18.	Köles István	1932	féklakatos	Tura
19.	Kvali Sándor	1932	gépkocsivez.	Budapest
20.	Maksa Istvánné	1943	konyhalány	Adács
21.	Mészáros István	1923	féklakatos	Tápiósüly
22.	Miszori Sándor	1934	gépmunkás	Budapest
23.	Mórocz Zoltán	1943	segédmunkás	Budapest
24.	Nagy Benedekné	1931	takarítónő	Adács
25.	Nagy Károly	1929	segédmunkás	Budapest

26.	Nagy Lajos	1949	pályamunkás	Kisujszállás
27.	Nagy Lajosné	1932	szövő	Budapest
28.	Nagy Sándor	1933	asztalos	Budapest
29.	Rapcsák János	1933	lakatos	Kakucs
30.	Rátkai Zsigmondné	1926	betanított m.	Budapest
31.	Reinhardt Ferencné	1938	betanított m.	Albertirsa
32.	Safranyik József	1956	betanított m.	Pánd
33.	Solynó Pál	1931	meős	Budapest
34.	Schmidt Edéné	1929	beiró	Budapest
35.	Solymár László	1931	lakatos	Budapest
36.	Szabó Istvánné	1936	segédmunkás	Budapest
37.	Szabó István	1937	csomagoló	Budapest
38.	Szabó Jenő	1925	vonatvezető	Budapest
39.	Tóth Pál	1945	állványozó	Budapest
40.	Varga Imréné	1944	konyhai dolg.	Bag

12.sz.melléklet

A 7. osztályos magánvizsga eredményei

Hallgató sorszama	Irodalom	Nyelvtan	Történelem	Földrajz	Biológia	Fizika	Matematika	Megjegyzés
1.	4	3	3	2	3	2	3	
2.	2	2	3	3	3	3	3	
3.	4	3	3	2	5	5	5	
4.	4	4	4	4	3	5	5	
5.	2	2	3	3	3	2	1	pótvizsgát tehet
6.	2	2	2	3	3	3	2	
7.	3	3	3	3	3	3	3	
8.	3	2	2	2	3	3	3	
9.	1	1	2	4	3	visszalépett		
10.	3	2	2	2	3	2	3	
11.	3	2	2	2	4	3	2	
12.	3	3	3	2	3	3	2	
13.	4	3	2	2	4	2	2	
14.	2	2	3	5	3	3	3	
15.	3	3	3	2	2	2	3	
16.	1	2	2	2	3	3	2	
17.	2	2	2	3	3	4	2	
18.	2	2	2	3	3	2	2	
19.	2	2	2	3	3	3	2	
20.	1	2	1	1	visszalépett			
21.	2	2	2	2	3	3	2	
22.	3	3	5	4	4	5	5	
23.	2	2	2	2	4	3	2	
24.	1	1	1	1	visszalépett			
25.	3	3	5	4	3	3	3	
26.	1	1	1	1	visszalépett			
27.	4	3	3	3	4	3	4	
28.	5	4	3	3	4	4	5	

Hallgató sorszáma	Irodalom	Nyelvtan	Történelem	Földrajz	Biológia	Fizika	Matematika	Megjegyzés
29.	2	2	2	4	3	3	3	
30.	5	5	2	4	4	3	3	
31.	2	2	2	3	3	2	2	
32.	1	1	2	2	3	2	2	javitó vizsgát tehet
33.	3	2	2	2	5	5	5	
34.	3	3	2	3	3	4	2	
35.	3	2	2	2	3	3	2	
36.	3	1	2	2	visszalépett			
37.	2	3	3	3	3	3	2	
38.	2	2	2	2	2	2	2	
39.	2	2	2	2	3	2	4	
40.	3	2	2	3	3	2	2	

13. sz. melléklet

Részlet a IX. kerületi Dolgozók Általános Iskolája 1977.

II. 7-8-i magánvizsgát tett 7. osztályáról készült jegyző-
könyvből:

Tanári véleményekből:

B.O. - földrajz:

A tanulók többsége nem látta az adásokat sem. Nem rendelkeznek kellő térképismerettel. Nehéznek bizonyult számukra a feladatlap.

P.B. - biológia:

Ismerik a növényi, - állati és az emberi szervezetet felépítő szerveket. Az egyes szervek működését kevésbé. Nem érzékelik kellően a környezetnek az élővilágra gyakorolt hatását, formálását és az élőlények alkalmazkodóképességét. Kinek-kinek a szorgalma, a folyamatos tanulása biztosította a közepes teljesítmény elérését.

J.Fné. - fizika:

Mértékváltási bizonytalanság jellemző. A mennyiségek közötti összefüggések felismerése nehéz. Találgatásokkal keverték a megoldás módját. A gyakorlatias utalások, alkalmazások segítették át a vizsgázót a nehézségeken.

B.Zné - történelem:

A legfontosabb történelmi eseményekből keveset tudnak. Legjobban a Dózsa-féle parasztháborút ismerik. Alig tudnak a polgári forradalmakról, az osztályharcokról.

14. számú melléklet

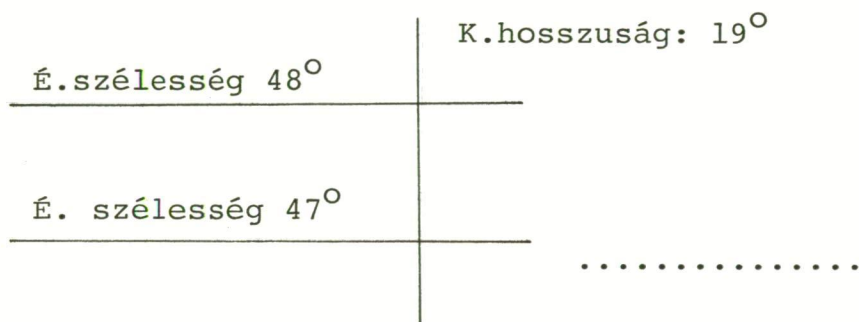
8. osztály

Név:

Teljesítménymérő lap földrajzból

I/1

1. Határozza meg Magyarország térképlapja segítségével hogy melyik várost ábrázolja a vázlatrajz? Válaszát írja le a szaggatott vonalra:

2. Jellemezze a szocialista országokat! A helyes válaszokat húzza alá!
- magántulajdon, társadalmi tulajdon, munkásosztály hatalma, tőkés hatalom, kizsákmányolás, növekvő szükségletek kielégítése, tervgazdálkodás.

4

3. Keresse ki a következő adatokat:
- /A tankönyv 324. oldalán megnézheti/

a/ A Szovjetunió területe: km²

b/ Magyarország lakóinak száma millió

2

4. Irja be a Szovjetuniót határoló tengerek és óceánok nevét!

1. Északon	tenger
2. Keleten	óceán
3. Délen	tenger
4. Délen	tenger
5. Nyugaton	tenger

5

5. Irja le a térkép segítségével három Lengyelország területén található hegységnevet!

- 1.
- 2.
- 3.

3

6. Az NDK ipara.

Párosítsa a következő városneveket a legjelentősebb iparágakkal:

Berlin, Lipcse, Jéna, Meissen

Vegyipar

Porcelángyártás

Üvegipar

Gépgyártás

4

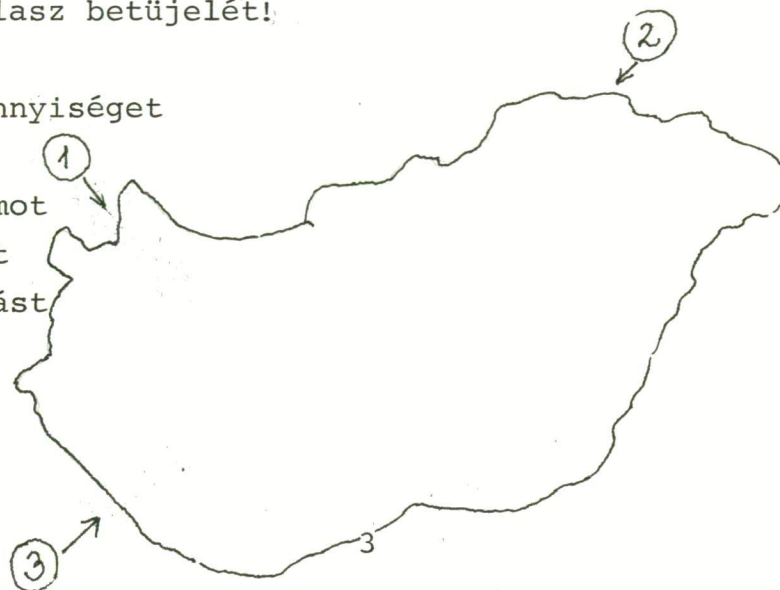
7. Milyen hatást gyakorolnak éghajlatunkra az ábrán az 1.sz. nyíl irányából érkező légtömegek?

Karikázza be a helyes válasz betűjelét!

- A csökkenti a csapadékmennyiséget
- B Növelik a hőingadozást
- C Növelik a napfénytartamot
- D Növelik a hőmérsékletet
- E Csökkentik a hőingadozást

Válaszát indokolja!

Miért?

8. Hogyan biztosítjuk hazai kenyérgabona-szükségletünk kielégítését? Karikázza be a helyes válasz betűjelét!

- A Nagyobb területen termelünk gabonát.
- B Hiányunkat a Szovjetunióból fedezzük.
- C Több munkaerőt foglalkoztatunk a gabonatermésben
- D Növeljük a háztáji földeken is a gabonatermelést
- E Gépesítéssel, műtrágyázással, kisebb területen többet termelünk.

2

9. A felsorolt ásványi kincsekből a következő helyeken mit bányásznak: szén, bauxit, kőolaj /írja mindegyiket a helyére!/

Bakony

Ajka

Algyő

3

I/4.

10. Sorolja fel az Európán kívüli szocialista országokat és fővárosaikat! Szóban válaszoljon.

2

11. Az alábbi két témáról részletesen számoljon be szóban! Készítsen vázlatot is.

Magyarország

Sz.U. iparvidékei

10

Összes pontszám:

Emlékezzék vissza a "Mindenki iskolája földrajzi tv-adásaira! Mi ragadta meg legjobban a figyelmét? Miben segítették az adások a tanulását? Mi a véleménye az egész "Mindenki iskolája műsorról?

A fenti kérdésekre részletesen írja le válaszát.

Előre is köszönjük.

15.sz. melléklet

A Csokonai Művelődési Ház konzultációs központjában felkészített vizsgázók FÖLDRAJZ teljesítménymérő lapjainak értékelése

Sorszám.	Telj. % pont	$x_i - \bar{x}$	$/ x_i - \bar{x} /^2$
1.	33 82	+16	256
2.	27 68	+ 2	4
3.	18 45	-21	441
4.	21 52	-14	196
5.	28 70	+ 4	16
6.	19 48	-18	324
7.	32 80	+14	196
8.	23 57	- 9	81
9.	27 68	+ 2	4
10.	33 82	+16	256

258 660

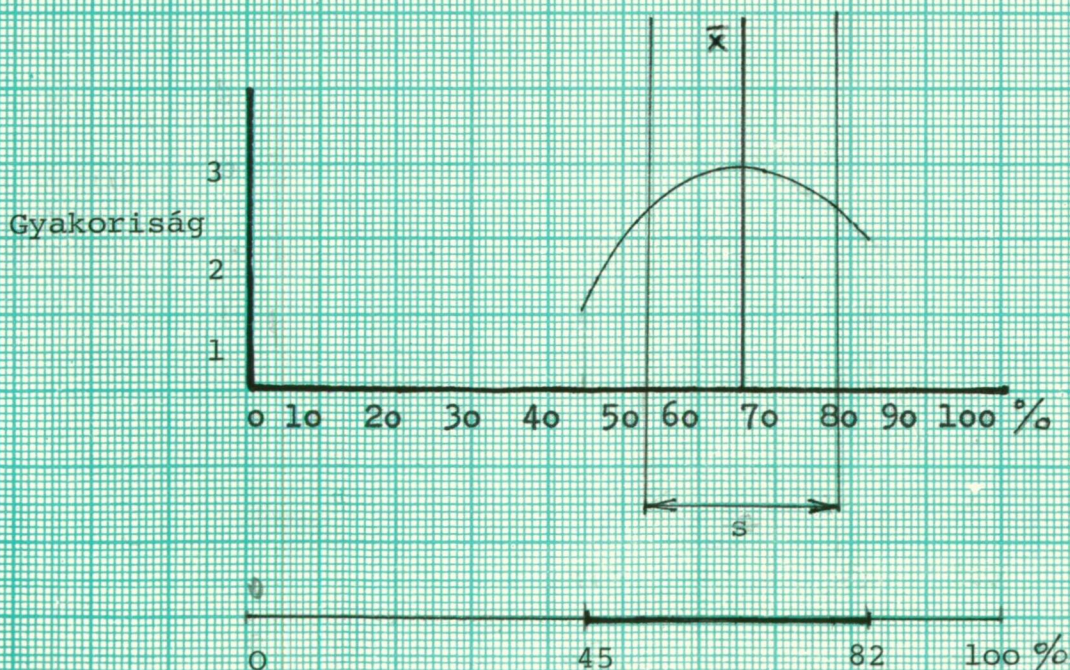
1778

$$s = \sqrt{\frac{\sum (x_i - \bar{x})^2}{n}} = \sqrt{177,8}$$

Elérhető pont: 400
Elért: 258

$\bar{x} = 66\%$

$s = \pm 13,3$

16. sz. melléklet

8. osztály

Név:.....

Teljesítménymérő lap kémiából

I/1.

1. Milyen változások történnek az alábbi esetekben:

rézgálic oldása vízben

szén elégetése

fa aprítása

a víz jéggé fagy

a vas rozsdásodása

Fizikai változás esetében F, kémiai átalakulás esetében K jelzést írjon

5

2. Az alábbiakban 3 anyag nevét és az anyagokra jellemző tulajdonságokat találunk. Írja a megfelelő tulajdonság mellé a megfelelő számot vagy az anyag nevét!

oxigén 1, hidrogén 2, széndioxid 3

az égést táplálja

éghető

fajsúlya könnyebb a levegőnél

fajsúlya nehezebb a levegőnél

az égést nem táplálja

5

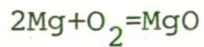
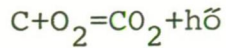
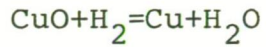
3. Számítsa ki a következő vegyületmolekulák súlyát!

/C=12, O=16, H=1, S=32, Mg=24, Al=27/

CO₂, H₂, SO₂, MgO, Al₂O₃

5

4. Milyen kémiai átalakulást fejeznek ki a következő egyenletek? Irja az egyenlet mellé!

Miben különbözik az előbbi változásoktól a vaspor és a kén összekeverése?

10

5. Irja be a hiányzó adatokat:

Szénvegyület neve	alkotóelemek	tulajdonság
metán		eléghető
zsir	C, H, O	
cukor		
fehérje		

6

6. Milyen gyakorlati vonatkozásu témát látott a TV Mindenki iskolája "kémia" adásában? Melyiket tartja hasznosnak? Mi a véleménye a TV kémia adásairól?

7. Hogyan hasznosíthatók a következő anyagok? Az anyagok melyik csoportjába tartoznak?
pétisó, rézgálic, konyhasó
Erre beszélgetés során adjon számot!

5

8. Készüljön fel, hogy a savakról fog szóban felelni,
a következő szempontok alapján:

keletkezés..... összetétel..... kémhatás kimutatá-
sa.....

savas kémhatás oka..... savak felhasználása

Összes pontszám:

Osztályzat:

17. sz. melléklet

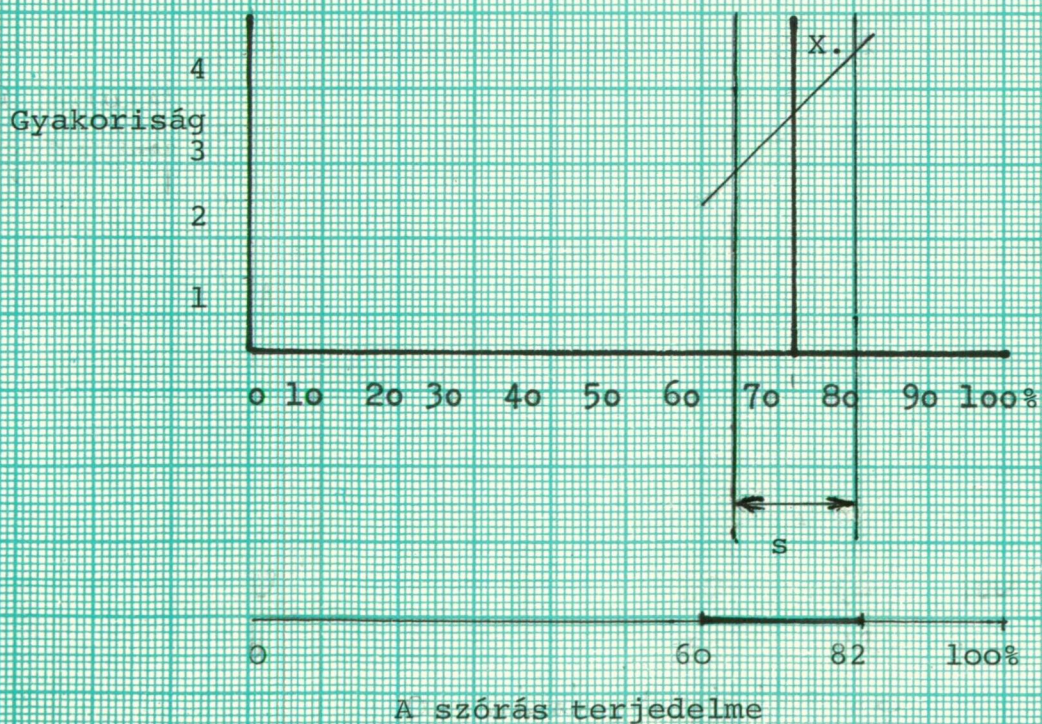
A Fővárosi Csokonai Művelődési Ház konzultációs központjában felkészített vizsgázók KÉMIA teljesítménymérő lapjainak értékelése

Sorszám	Telj.	% pont	$x_i - \bar{x}$	$/x_i - \bar{x}/^2$
1.	40	81	+9	81
2.	37	71	-1	1
3.	30	60	-12	144
4.	31	60	-12	144
5.	35	70	- 2	4
6.	39	80	+ 8	64
7.	41	82	+10	100
8.	39	80	+8	64
9.	33	66	-6	36
10.	35	70	-2	4

720				612

$$\bar{x} = 72\%$$

$$s = \sqrt{\frac{612}{10}} = \pm 7,8$$

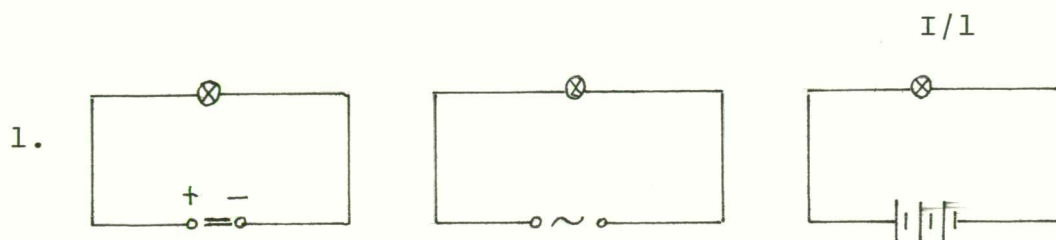

18. számú melléklet

8. osztály

Név:.....

Teljesítménymérő lap fizikából

Nevezze meg az áramforrásokat, amelyek a fenti áramkörök feszültségét biztosítják!

2.

2. Hogyan változik meg a vezető ellenállása, ha a keresztmetszetét kétszeresére növeljük?

féltre csökkentjük?

Mitől függ az ellenállás?

4

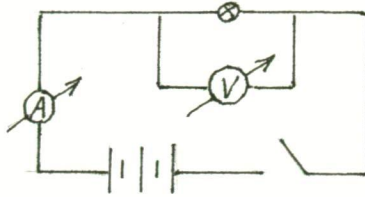
3. A villanymelegítő drótjának ellenállása 22 ohm.
A rajta átmenő áram erőssége 5 amper. Határozza meg a melegítő szorítócsavarjain levő feszültséget!

2

4. Két izzólámpa közül az egyik 60 wattos, a másik 100 wattos. Mennyi lesz a két izzó munkája /fogyasztása/, ha 3 órán át üzemeltetjük?

3

5. Nevezze meg a rajzon ábrázolt áramkör elektromos be-
rendezéseit!

4

6. A következő kérdésekre válaszoljon aláhúzással!

^a
Mi rendeltetése

- a generátornak áramátalakítás, munkavégzés, áramfejlesztés
- az elektromos áramátalakítás, munkavégzés, áramfejlesztés
motornak
- a transzformátor-áramátalakítás, munkavégzés, áramfejlesztés
nak

3

7. A csillárban egy kapcsolóval több égőt kapcsolhatunk be.
Milyen kapcsolásban vannak az égők?
Mi történik, ha egy kiég?
Miért?

3

8. Mi szükséges az elektromágnes összehasonlításához?

Soroljon fel olyan eszközöket, amelyek elektromág-
nessel működnek:

3

9. Készüljön fel arra, hogy szóban beszámol a tanár által kijelölt egyik kérdésről:

a/ Ismertesse a tanult áramforrásokat!

b/ Ismertesse a transzformátor szerkezetét és működését.

Összes pontszám:

Emlékezzék vissza a TV Mindenki iskolája fizikai adásaira! Mi ragadta meg legjobban a figyelmét? Mi a véleménye a Mindenki iskolája adásairól? A fenti kérdésekre írja le válaszát! Előre is köszönjük!

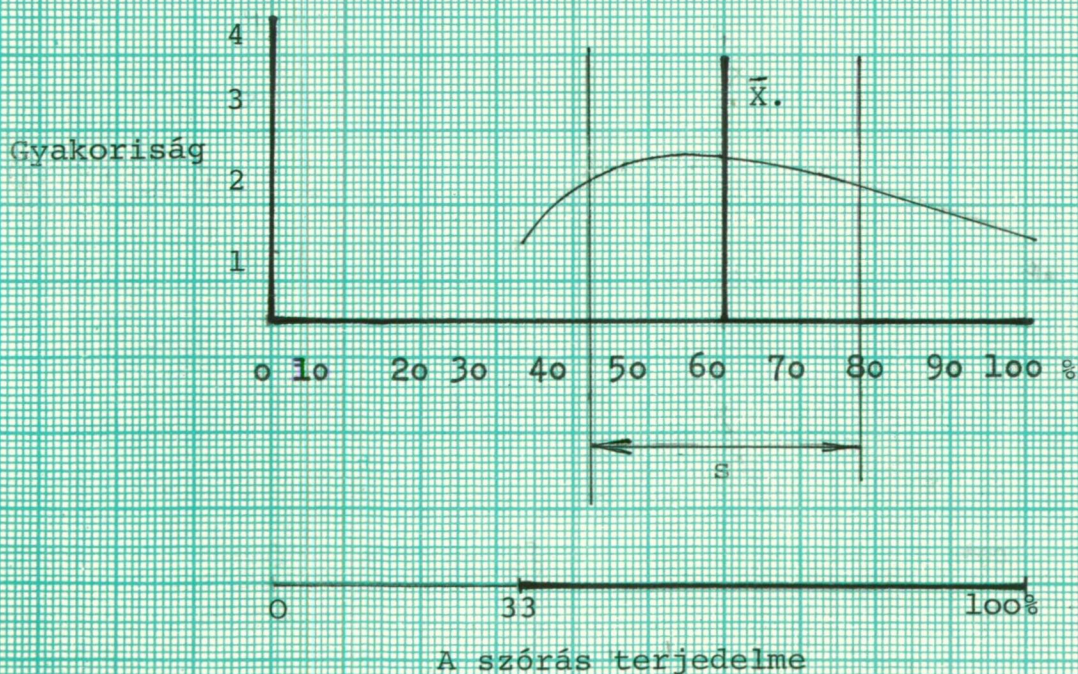
19. sz. melléklet

A Fővárosi Csokonai Művelődési Ház Konzultációs Központjában felkészített vizsgázók FIZIKA teljesítmény_mérő lapjainak értékelése.

Sorszám	Telj.	% pont	$x_i - \bar{x}$	x_i^2
1.	30	100	+40	1600
2.	18	60	0	0
3.	14	46	-14	196
4.	16	53	-7	49
5.	10	33	-27	729
6.	21	70	+10	100
7.	22	73	+13	169
8.	18	60	0	0
9.	17	56	-4	16
10.	13	43	-17	289
<hr/>				
	179	594		3148

$$\bar{x} = 60\%$$

$$s = \pm 17,7$$

20. számú melléklet

8. osztály

Név:.....

I/1.

Teljesítménymérő lap matematikából

1. Számítsa ki, melyik több:

800 Ft-nak a 3%-a,

600 Ft-nak a 4%-a

65 m-nek a 20%-a

80 m-nek a 15%-a

Tegye ki a megfelelő kisebb, nagyobb vagy egyenlő jelet!

4

2. Milyen összefüggés áll fenn a menetidő és az ut között, állandó sebesség esetén? A megfelelő szót húzza alá!

egyenes arányosság

fordított arányosság

Irjon hasonló összefüggést!

2

3. A gépkocsi 2,4 óra alatt 156 km utat tett meg.
Mekkora utat tesz meg 1,6 óra alatt?

3

4. 250 kg ércből 36 kg rézet kapunk. Hány százalékos az érc réztartalma?

4

5. Melyik síkidom területének a képlete 4.a és 3.a? Nevezze meg és rajzolja le!

4

6. Kup alakban felhalmozott szén alapkörének átmérője 16 m, magassága 6 m. Hány tonna szén van a halomban, ha 1 m^3 szén tömege 1,5 tonna?

4

7. Készüljön fel arra, hogy szóban elmondja, amit a háromszögekről tud!

9

Összes pontszám:

Emlékezzék vissza a TV Mindenki iskolája matematika adásaira! Mi ragadta meg legjobban a figyelmét? Mi a véleménye a Mindenki Iskolája adásairól? A fenti kérdésekre írja le válaszát! Előre is köszönjük!

21 sz. melléklet

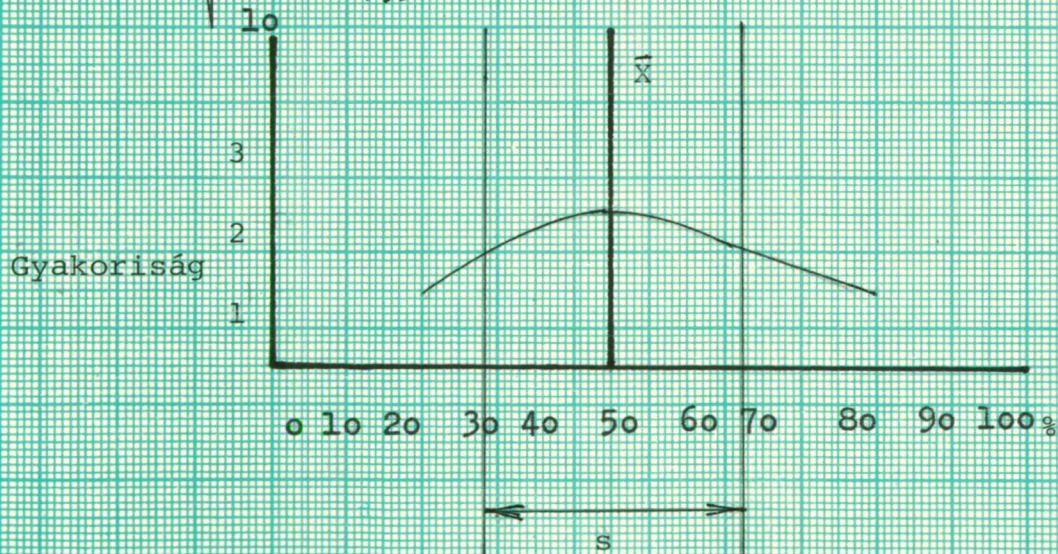
A Csokonai Művelődési Ház konzultációs központjában felkészített ~~vizsgázók~~ MATEMATIKA teljesítménymérőlapjainak értékelése

Sorszám	Telj.	% pont	$x_i - \bar{x}$	$/ x_i - \bar{x} /^2$
1.	20	66	+21	441
2.	17	57	+12	144
3.	10	33	-12	144
4.	12	40	-5	25
5.	6	20	-25	625
6.	14	46	+ 1	1
7.	24	80	+35	1 225
8.	8	26	-19	361
9.	12	40	- 5	25
10.	14	46	+ 1	1

	137	454		2992

$$\bar{x} = 45\%$$

$$s = \sqrt{\frac{2992}{10} - 17,3}$$

A szórás terjedelme

22. sz. melléklet

8. osztály

Név:

III/1.

Teljesítménymérő lap irodalomból

1. József Attila versei közül melyik tetszik Önnek a legjobban? Röviden fogalmazza meg, hogy miről szól ez a vers?

5

2. Ki írta "Az anya" című regényt?
Mi a legfontosabb mondanivalója ennek a műnek?

4

3. Jellemezze Gélyi Jánost és feleségét Mikszáth novellája alapján!

5

4. Írja le két lírai és két epikai mű címét és alkotójának a nevét!

Lírai mű és írója

Epikai mű és írója

4

5. Melyik muzeumban járt már? Mi ragadta meg ott a figyelmét? Beszéljen röviden erről az élményéről!

3

6. Készüljön fel arra, hogy a következő két kérdés közül az egyikre részletesen szóban fejti ki válaszát! Ügyeljen arra, hogy helyesen, szabatosan beszéljen!

a/ Hogyan látta József Attila saját korának társadalmi problémáit a "Mondd, mit érlel..." c. versében?

b/ Milyen társadalmat és embereket ábrázol Maupassant: Az ékszer című novellájában?

14

Összes pontszám:

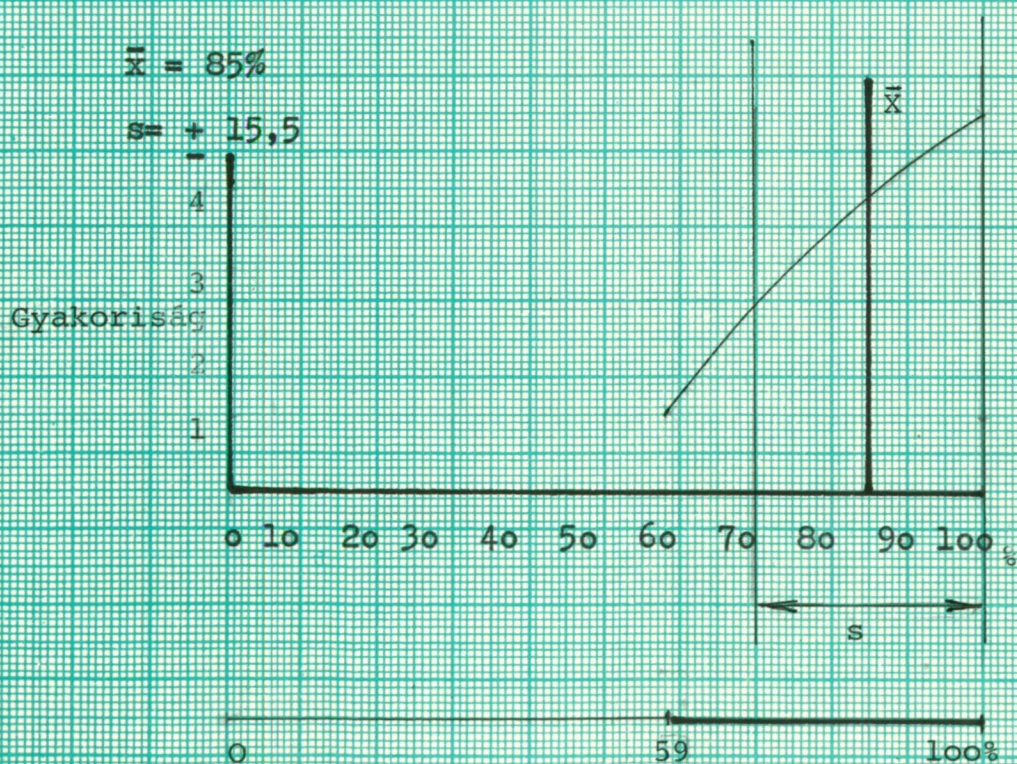
Emlékezzék vissza a Mindenki iskolája irodalom adásaira. Mi ragadta meg legjobban a figyelmét? Miben segítették az adások a tanulását? Mi a véleménye az egész Mindenki iskolája műsorról? A fenti kérdésekre részletesen írja le válaszát! Előre is köszönjük.

23. sz. melléklet

A Fővárosi Csokonai Művelődési Ház konzultációs Központjában felkészített vizsgázók IRODALOM teljesítménymérőlapjainak értékelése

sorszám	Telj.	%pont	$x_i - \bar{x}$	$/ x_i - \bar{x} /^2$
1.	35	100	+15	225
2.	35	100	+15	225
3.	20	59	-26	676
4.	23	65	-20	400
5.	28	80	- 5	25
6.	35	100	+15	225
7.	35	100	+15	225
8.	35	100	+15	225
9.	26	74	-11	121
10.	27	76	-9	81

	299	854		2428

A szórás terjedelme

24. sz. melléklet

8. osztály

Név:

Teljesítménymérő lap nyelvtanból

II/1.

1. Irjon egy egyszerű és egy összetett mondatot munkahelyével kapcsolatban!

Egyszerű mondat:

Összetett mondat:

4

2. Mi a helyhatározó szerepe a mondatban?

Irjon egy helyhatározóval bővített mondatot!

5

3. Elemezze aláhúzással a következő mondatot:

A kislány virágot szedett.

3

4. Bővitse az előző mondatot időhatározóval! Irja le az így keletkezett mondatot!

6

5. Tegyen -val, -vel ragot a következő szavakhoz, és írja le az egész ragozott szót: madár; toll, kulcs, Kodály, emberek

4

6. Készüljön fel arra, hogy az alábbi két kérdés közül az egyikről szóban számol be!

a/ Milyen lehet a mondat szerkezete szerint? Milyen mondatrészek vannak? /Mondjon példamontatokat!/
.

b/ Mit fejez ki az okhatározó és a célhatározó?
Mi az okhatározó névutója, és mi a célhatározó névutója?

10

7. Miért helytelen a következő mondat? Javítsa ki, és mondja el helyesen! "Ha szorgalmasan tanulnák, én is tudnák felelni nyelvtanból."

8

Összes pontszám:

Érdemjegy

25.sz. melléklet

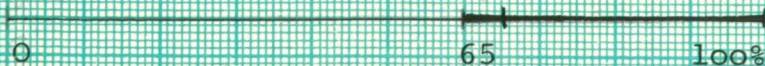
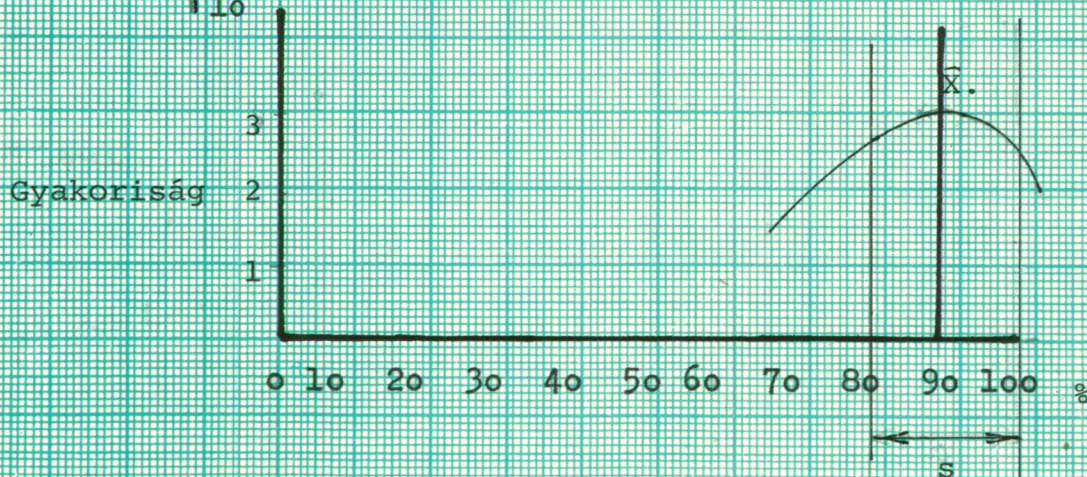
A Fővárosi Eszkonai Művelődési Központ konzultációs központjában felkészített és vizsgát tett 8. osztályos felnőtt hallgatók teljesítménymérőlapjainak értékelése

NYELVTAN

Sorszám	Telj.	%pont	$x_i - \bar{x}$	$(x_i - \bar{x})^2$
1.	40	100	+14	196
2.	33	82	-4	16
3.	34	85	-1	1
4.	36	90	+4	16
5.	35	88	+2	4
6.	40	100	+14	196
7.	35	88	+2	4
8.	26	65	-21	441
9.	38	95	+11	121
10.	27	68	-18	324
		344	861	1319

$$\bar{x} = \frac{344}{400} = 86\%$$

$$s = \sqrt{\frac{1319}{10}} = \pm 11,4$$

A szórás terjedelme

26. sz. melléklet

Kelenföldi munkásszállás csoportja

Név:	Szül.év.	Foglalkozás
1. Simon Pál	1933	vízvezetékszerelő
2. Gilka Péter	1923	lakatos
3. Felber János	1942	kőműves
4. Bata Károly	1942	kocsikészítő
5. Nagy Sándorné	1944	takarítónő
6. Házi Imre	1929	munkavezető
7. Bálint Béla	1944	betanított m.
8. Kalmár László	1944	gépkezelő
9. Szalai Péterné	1939	MÁV alk.
10. Mesei Jánosné	1948	raktárkezelő
11. Szabó Sándorné	1937	tekercselő
12. Balázs Lajosné	1940	segédmunkás

8. osztályban elért eredményeik

	Irod.	Nyelvt.	Tört.	Földr.	Fiz.	Kémia	Matem.	Megjegyzés
1.	2	2	2	3	3	3	2	
2.	1	1	2	2	3	3	3	javitóvizsgát tehet
3.	1	2	2	2	2	2	2	javitóvizsgát tehet
4.	4	3	3	3	3	3	2	
5.	2	2	2	2	2	3	2	
6.	3	2	3	3	2	3	3	
7.	2	2	3	4	3	3	2	
8.	2	2	2	2	4	3	2	
9.	2	2	2	2	2	4	2	
10.	3	4	3	3	3	4	5	
11.	3	3	3	2	3	4	2	
12.	1	2	2	2	2	2	1	javitóvizsgát tehet

27. sz. melléklet

HVDSZ Jókai Művelődési Ház csoportja

Név:	Szül.év:	Foglalkozás:
1. Kerner Anna	1938	gépkezelő
2. Gurbai Gyula	1950	segédmunkás
3. Berényi Károlyné	1946	betanított m.
4. Szilágyi Károly	1957	betanított m.
5. Tőzsér András	1937	segédmunkás
6. Tar Sándor	1957	segédmunkás
7. Molnár János	1950	gépkezelő
8. Hvirch István	1958	segédmunkás
9. Kun Béla	1941	gépkocsivezető
10. Bognár Ferenc	1929	gépkezelő
11. Berkes Anikó	1959	betanított m.
12. Bodó Kibédi György	1954	betanított m.
13. Köteles András	1942	tetőfedő

8. osztályban elért eredményeik.

	Irod.	Nyelvt.	Tört.	Földr.	Fizik.	Kémia	Mat.	Megjegy.
1.	3	2	3	3	2	3	1	Javitóvizsgát tehet
2.	1	2	2	2	2	2	2	Javitóvizsgát tehet
3.	2	2	2	2	2	2	2	
4.	4	3	3	2	3	3	4	
5.	2	2	2	2	2	3	5	
6.	1	1	2	2	2	2	2	Javitóvizsgát tehet
7.	2	2	2	2	2	3	4	
8.	1	1	2	2	3	2	2	Javitóvizsgát tehet
9.	2	2	3	2	5	3	4	
10.	4	4	3	3	4	3	3	
11.	3	2	3	3	4	4	2	
12.	4	4	3	3	4	3	5	
13.	3	3	3	3	3	3	4	

MÁV Ferencváros Fűtőház csoportja

Név:	szül. év:	foglalkozás
1. Elek Mihály	1928	MÁV alkalmazott
2. Kosik János	1924	vonatvezető
3. Köles István	1932	féklakatos
4. Antos János	1936	lakatos

7. és 8. osztályban elért eredmények

	Irodalom		Nyelvtan		Történelem		Földrajz		Fizika		Élővilág Kémia		Matematika		Megjegyzés
	7.	8.	7.	8.	7.	8.	7.	8.	7.	8.	7.	8.	7.	8.	
1.	2	3	2	2	2	4	3	4	3	4	3	3	2	2	
2.	2	2	2	2	2	4	2	3	4	5	3	3	2	2	
3.	2	2	2	2	2	3	3	3	2	5	3	3	2	1	Javítóvizsgát tehet
4.	4	2	3	2	3	5	2	3	2	5	3	3	3	4	

Csokonai Művelődési Ház csoportja

Név:	Szül.év:	Foglalkozás:
1. Tóth István	1944	gépkocsivezető
2. Horváth Józsefné	1933	gépkezelő
3. Solymár László	1931	lakatos
4. Gerics Józsefné	1938	segédmunkás
5. Rátkai Zsigmondné	1926	betanított m.
6. Gábor Pál	1933	segédmunkás
7. Mórocz Zoltán	1943	lakatos
8. Gervai Jánosné	1930	műszaki ügyintéző
9. Nagy Sándor	1933	asztalos
10. Boda Ferenc	1928	eü. gázmester

7. és 8. osztályban elért eredményeik

	Irodalom	Nyelvt.	Történelem	Földrajz	Fizika	Élővilág Kémia	Matematika	Megjegyzés
	7.8.	7.8.	7.8.	7.8.	7.8.	7.8.	7.8.	
1.	4	3	5	4	2	- 3	2	
2.	4 5	3 4	2 3	2 2	2 2	3 4	2 2	
3.	3 3	2 3	2 4	2 3	3 3	3 3	2 2	
4.	3	4	3	2	2	- 3	2	
5.	5 5	5 4	3 4	4 3	3 3	4 4	3 2	
6.	3 3	2 3	2 3	2 2	3 3	3 3	2 2	
7.	2 3	2 4	2 4	2 2	3 3	4 4	2 2	
8.	4	4	4	3	3	- 4	3	
9.	5 5	4 5	3 5	3 4	4 4	4 4	5 5	
10.	4 5	3 5	3 5	4 4	5 5	5 5	5 4	

Pataki Müvelődési Ház csoportja

Név	Szül.év:	Foglalkozás:
1. Schmidt Edéné	1929	adminisztrátor
2. Rapcsák János	1939	lakatos
3. Scharle Lászlóné	1944	adminisztrátor
4. Varga Imréné	1944	konyhai dolgozó
5. Miszori Sándor	1934	gépmester
6. Hackl Mártonné	1930	kézbesítő
7. Kureli Sándor	1932	szijgyártó
8. Wachse József	1956	segédmunkás
9. Gendur Istvánné	1941	szerszámkészítő
10. Dankó János	1931	esztergályos
11. Lacs István	1938	segédmunkás
12. Nagy Lajosné	1932	adminisztrátor

7. és 8. osztályban elért eredményeik

	Irod.	Nyelvt.	Tört.	Földr.	Fizika	Élővil. Kémia	Mat.	Megjegyz.
	7.8.	7.8.	7.8.	7.8.	7.8.	7.8.	7.8.	
1.	3 4	3 4	2 3	3 3	4 2	3 3	2 2	
2.	2 3	2 3	3 3	4 3	3 3	3 3	3 4	
3.	- 5	- 5	4	3	2	- 3	- 3	
4.	3 2	2 2	2 2	3 3	2 3	3 2	2 2	
5.	3 3	3 4	5 4	4 3	4 5	5 4	5 5	
6.	2 3	2 3	2 3	3 3	3 4	3 3	2 4	
7.	2 4	2 2	2 3	3 2	3 5	3 3	2 3	
8.	- 4	3	4	3	4	4	3	
9.	- 3	3	3	3	2	3	3	
10.	4 3	4 2	4 5	3 4	5 5	3 4	5 5	
11.	- 2	2	2	3	4	3	4	
12.	4 4	3 4	3 4	3 3	3 2	4 3	4 3	

31. sz. melléklet

Szabó Ervin Könyvtár csoportja

Név:	Szül.év:	Foglalkozás:
1. Ispanovits Sándor	1945	raktáros
2. Aulechla János	1932	csomagoló
3. Tóth Pál	1945	állványozó
4. Garamvölgyi Jenő	1945	szállítómunkás
5. Nagy Károly	1929	segédmunkás
6. Reinhardt Ferencné	1938	csomagoló
7. Szabó Istvánné	1936	csomagoló

7. és 8. osztályban elért eredményeik

	Irodalom	Nyelvtan	Történelem	Földrajz	Fizika	Élővilág Kémia	Matematika
	7.8.	7.8.	7.8.	7.8.	7.8.	7.8.	7.8.
1.	2 4	2 2	3 2	2 2	3 2	4 3	3 4
2.	2 3	2 2	3 3	3 3	3 2	3 3	3 2
3.	2 5	2 5	2 3	2 3	2 4	3 3	4 2
4.	3 4	2 2	2 4	4 4	2 2	3 3	3 2
5.	3 3	3 2	5 3	4 3	3 2	3 3	3 2
6.	2 2	2 2	2 3	3 4	2 2	3 2	2 2
7.	2 2	3 3	3 2	3 3	3 2	3 2	2 2

32. sz. melléklet

Láng Gépgyár csoportja

Név:	Szül.év:	Foglalkozás:
1. Fleisch Miklósné	1944	betanított m.
2. Turcsányi József	1931	autószerelő
3. Tóth Attila	1956	betanított m.
4. Ronkai Rezső	1936	szabó
5. Csordás János	1938	sajtoló
6. Kripál Lászlóné	1932	konyhalány
7. Horváth Józsefné	1947	meős
8. Homonnai Mihályné	1943	meős
9. Pénzes Erzsébet	1960	hivatalsegéd
10. Berki Rudolf	1954	vízvezeték-szerelő
11. Szántó Antalné	1948	betanított m.
12. Fekete Gyula	1926	szabó

8. osztályban elért eredményeik

	Irodalom	Nyelvtan	Tört.	Földrajz	Fizika	Kémia	Matematika	Megjegyzés
1.	4	4	3	3	4	3	3	
2.	3	4	3	3	3	3	2	
3.	2	2	5	4	3	3	3	
4.	4	4	3	3	3	3	3	
5.	2	2	2	3	3	2	2	
6.	2	1	2	2	2	3	1	Javítóvizsg.tehet
7.	5	3	3	3	2	2	2	
8.	3	2	3	3	2	3	2	
9.	2	2	2	2	1	3	1	Javítóvizsg.tehet
10.	2	2	3	3	3	2	2	
11.	3	2	2	2	2	3	2	
12.	5	5	5	3	3	4	3	

33. sz. melléklet

Május 1. Ruhagyár csoportja

Név:	Szül.év:	Foglalkozás:
1. Morgován Andrásné	1931	szabó
2. Bors Jánosné	1937	női szabó
3. Farkas Jenő	1928	szabó
4. Gál Gyuláné	1931	női szabó

8. osztályban elért eredményük

	Irodalom	Nyelvtan	Történelem	Földrajz	Fizika	Kémia	Matematika	Megjegyzés
1.	1	1	2	2	-	-	-	félbeszakította vizsgáit
2.	4	3	3	3	3	3	3	
3.	4	5	5	3	2	4	3	
4.	5	4	4	3	4	4	3	

Százalékos megoszlás érdemjegyenként

IrodalomÉrdemjegy

7. osztály

8. osztály

a vizsgázók érdemjegy szerinti megoszlá-
sa %-ban és számban

jeles	2 fő	7%	5 fő	19%
jó	5 fő	19%	5 fő	19%
közepes	7 fő	28%	10 fő	38%
elégséges	12 fő	46%	6 fő	24%
elégtelen	-	-	-	-
	100%		100%	

NyelvtanÉrdemjegy

jeles	1 fő	3%	3 fő	11%
jó	2 fő	7%	6 fő	24%
közepes	8 fő	32%	5 fő	19%
elégséges	15 fő	58%	12 fő	46%
elégtelen	-	-	-	-
	26 fő	100%	26 fő	100%

TörténelemÉrdemjegy

jeles	2 fő	7%	4 fő	15%
jó	1 fő	3%	4 fő	32%
közepes	9	37%	11 fő	42%
elégséges	14 fő	53%	3 fő	11%
elégtelen	-	-	-	-
	26 fő	100%	26 fő	100%

Százalékos megoszlás érdemjegyenként

FöldrajzÉrdemjegy

7. osztály 8. osztály
a vizsgázók érdemjegy szerinti megosz-
lása %-ban és számban

jeles	-	-	-	-
jó	6 fő	24%	6 fő	24%
közepes	12 fő	46%	15 fő	58%
elégséges	8 fő	30%	5 fő	18%
elégtelen	-	-	-	-
	26 fő	100%	26 fő	100%

FizikaÉrdemjegy

jeles	2 fő	7%	7 fő	28%
jó	4 fő	15%	4 fő	15%
közepes	13 fő	50%	6 fő	24%
elégséges	7 fő	28%	9 fő	33%
elégtelen	-	-	-	-
	26 fő	100%	26 fő	100%

KémiaÉrdemjegy

Csak 8. osztályban

jeles	-	-
jó	7 fő	29%
közepes	16 fő	60%
elégséges	3 fő	11%
elégtelen	-	-
	26 fő	100%

Százalékos megoszlás érdemjegyenként

ÉlővilágÉrdemjegy

7. osztály 8. osztály
a vizsgázók érdemjegy szerinti megosz-
lása %-ban és számban

jeles	3 fő	11%	-
jó	5 fő	19%	
közepes	18 fő	70%	
elégséges	-	-	
elégtelen	-	-	
	26 fő	100%	

MatematikaÉrdemjegy

jeles	4 fő	15%	3 fő	11%
jó	4 fő	15%	5 fő	19%
közepes	7 fő	28%	2 fő	7%
elégséges	11 fő	42%	15 fő	60%
elégtelen	-	-	1 fő	3%
	26 fő	100%	26 fő	100%

Az elégségesek számának csökkenése:

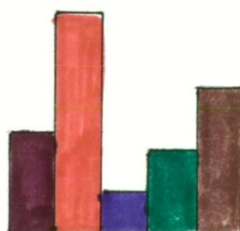
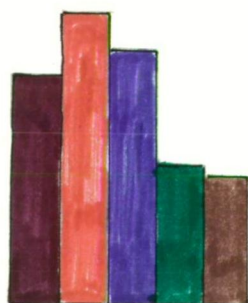
7.oszt.

8.oszt.

Irod.
Nyelvt.
Tört.
Földr.
Fizika

Irod.
Nyelvt.
Tört.
Földr.
Fizika

60%
50%
40%
30%
20%
10%

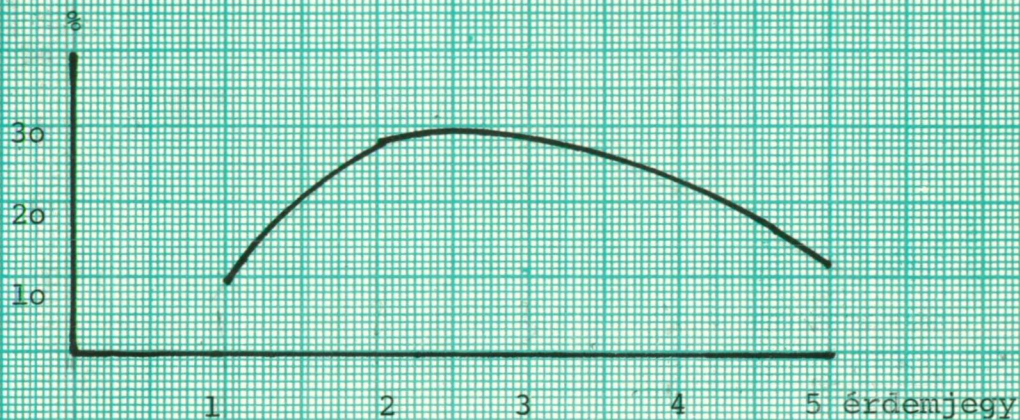
37.sz. melléklet

Százalékos megoszlás érdemjegyenként és tantárgyanként a
8.osztályos magánvizsgák alapján

IRODALOM

A vizsgázók

8-a

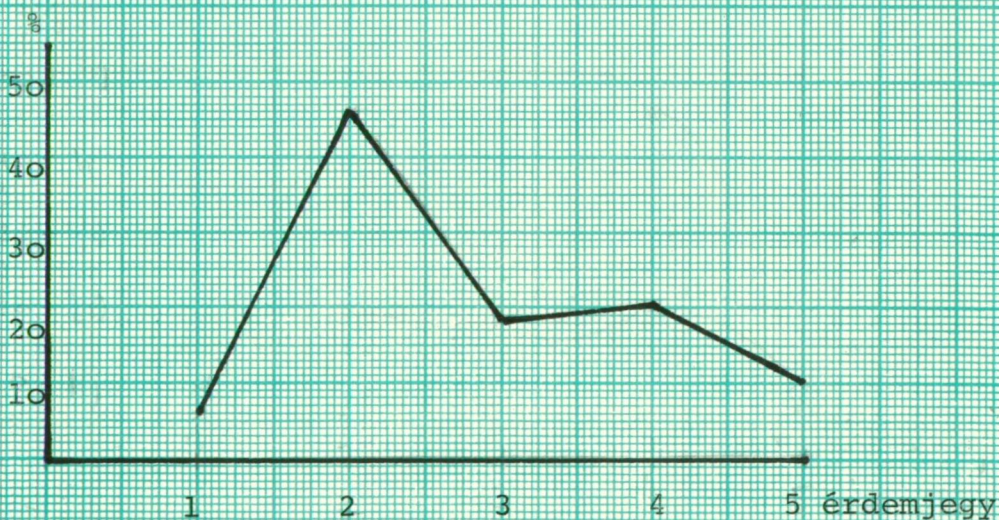

100% = 74 fő

NYELVTAN

A vizsgázók

8-a

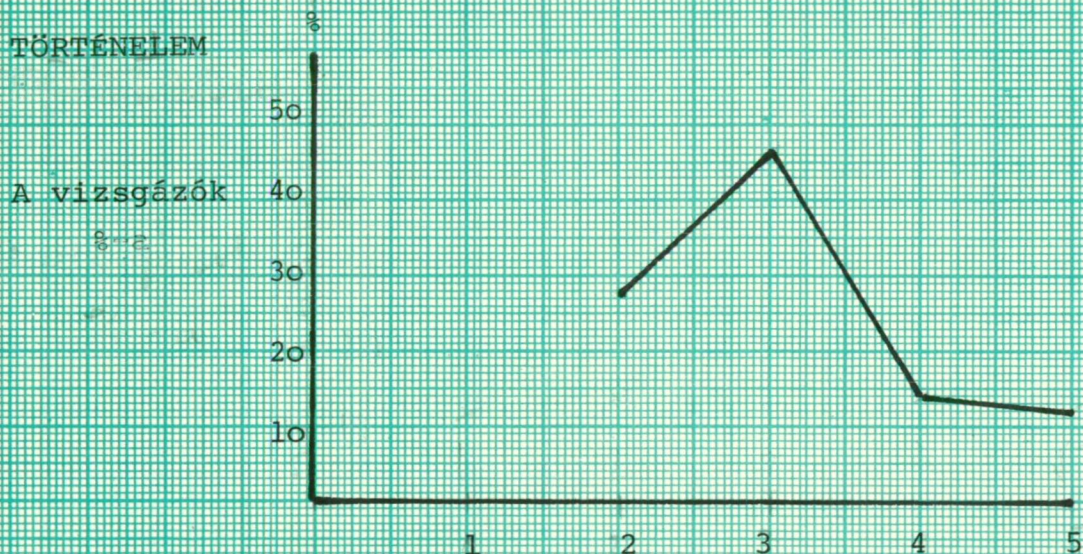

38. sz. melléklet

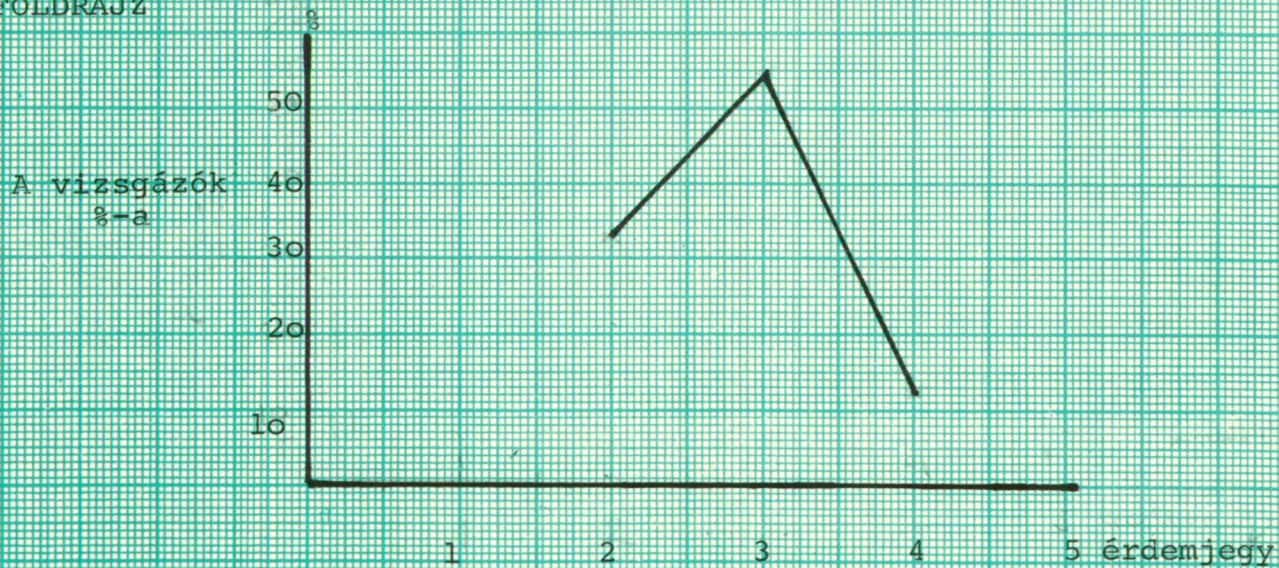
Százalékos megoszlás érdemjegyenként a 8. osztályos
magánvizsgák alapján

100%=74 fő

TÖRTÉNELEM

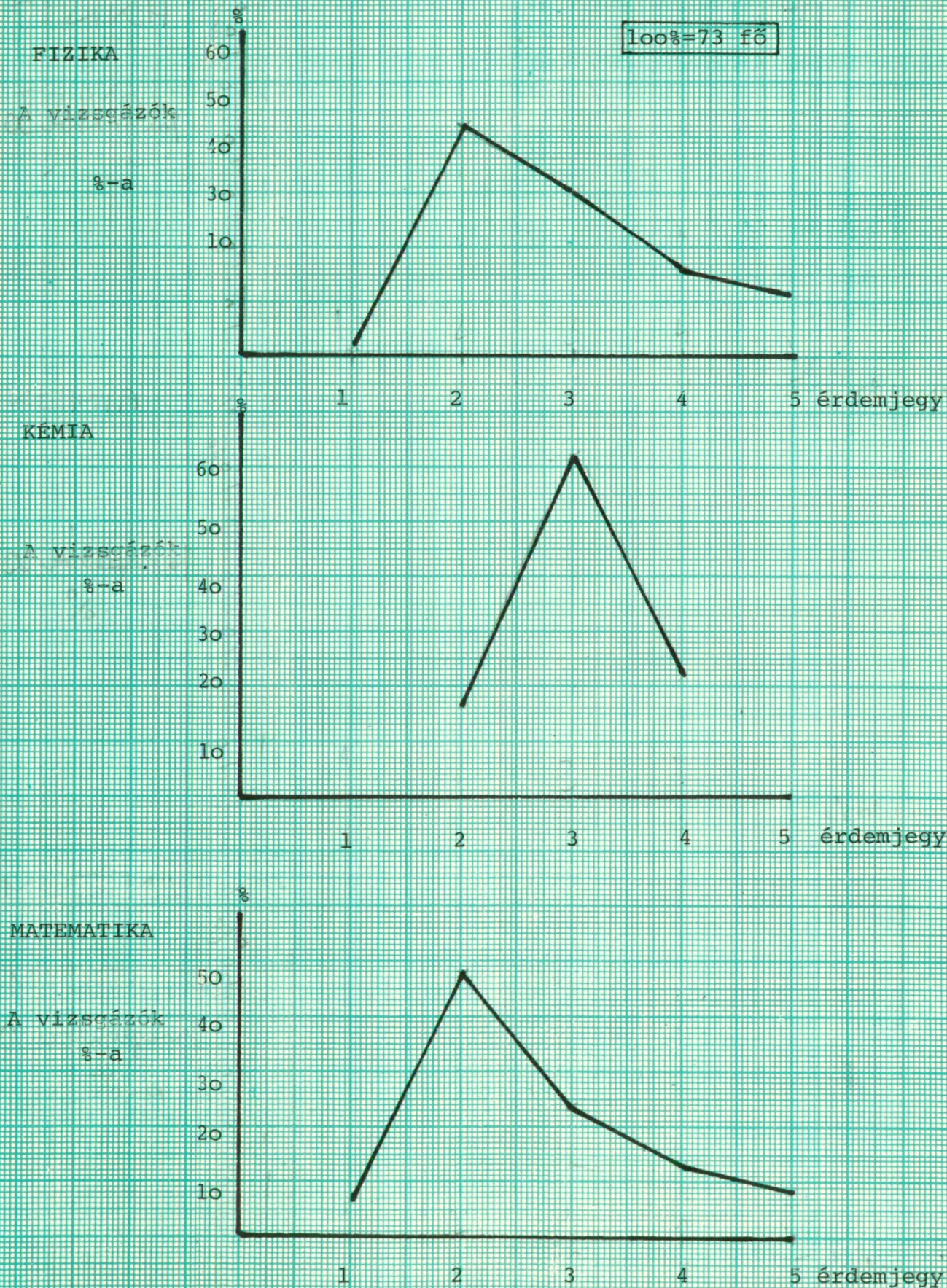

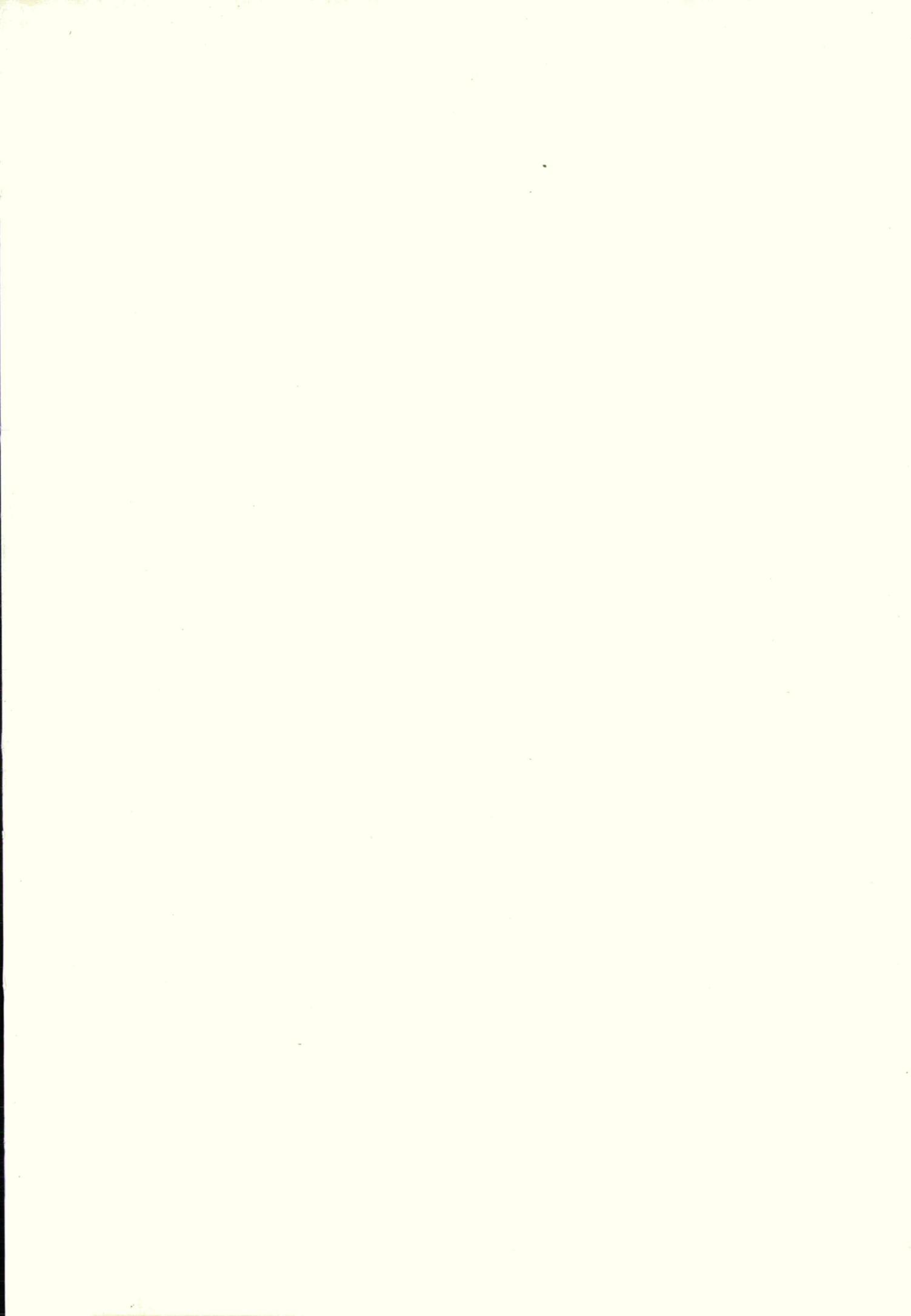
FÖLDRAJZ

39.sz. melléklet

Százalékos megoszlás érdemjegyenként a 8. osztályos magán-
vizsgák alapján

Vélemény

Kertész Leóné: Az iskolatelevízió és a rádió szerepe az általános alpműveltséggel nem rendelkező rétegek műveltségi hátrányainak felszámolásában című doktori értekezéséről

A szerző az első fejezetben áttekinti a felnőttek iskolázásának hazai helyzetét, a problémák és feladatok megoldására vonatkozó szakirodalmat. Majd elemzi a külföldi és a hazai távoktatási tapasztalatokat.

Ez az áttekintés kellően előkészíti és megalapozza az értekezés mondanivalóját, illusztrálja a jelölt szakirodalmi tájékozottságának megfelelő színvonalát.

A disszertáció tárgyi mondanivalójának jelentős részét a második fejezet tartalmazza, amely a "mindenki iskolája" működésének, hatásának kezdeti eredményeit elemzi.

A téma kétségtelenül disszertációra érdemes. A feldolgozás, értékelés módja szakmailag, kutatómetodikailag kifogástalan. A következtetések és ajánlások figyelemre méltóak. Tehát a disszertáció megfelel a követelményeknek.

Stilusa és szerkezete is jó.

Megemlítendő azonban, hogy az értékelés túl korainak tűnik. Nem gyűlhetett össze ilyen rövid idő alatt elegendő tapasztalat.

Nagyon kicsi a vizsgált jelentkező felnőttek száma is. 74 fő. Ekkora elemszámmal /és ezek további beosztásaival/ kissé formálisak a statisztikai elemzések, számítások.

Mindezek alapján az értekezést

c u m l a u d e

minősítéssel elfogadásra javaslom.

Szeged, 1978. április 13.

/Dr. Nagy József/
egyetemi docens

15-65/1978.
.....bksz.

Dr.Nagy József elvtársnak
egyetemi docens

Horváth Erzsébet
Tárgy:
doktori szigorlata.
Melléklet: 1 db disszertáció

H e l y b e n

Professzor Elvtárs!

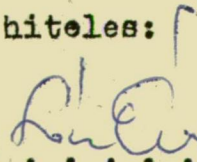
Mellékelve Horváth Erzsébet: Az iskolatelevízió és a rádió szerepe
az általános alapműveltséggel nem rendelkező rétegek műveltségi hátrá-
nyainak felszámolásában
című doktori értekezését tisztelettel felkérem, hogy azt megbírálni
sziveskedjék. Legyen szabad Professzor Elvtárs szives figyelmét fel-
hivnom tanácsülésünk ama határozatára, amely a bírálat elkészítésének
és benyújtásának legkésőbbi határidejét a kézhezvételtől számított
harmadik hónap utolsó napjában állapította meg.

A mellékelte értekezést a bírálat elkészítése után sziveskedjék átadni
tanszéke könyvtárosának leltárba vétel és a könyvtárban való elhelye-
zése céljából.

Szeged, 1978.jan.12.

Cs. Horváth

.....
dékán

A kiadmány hiteles:

.....
főelőadó

Kapták: Dr.Nagy József egy.docens.

Dr.Ágoston György tszv.egy.tanár
..... társbíró

